

NIJZ AKTIVNOSTI NA PODROČJU STARANJA V LETU 2022

Ljubljana, 2023

Naslov publikacije: NIJZ aktivnosti na področju staranja v letu 2022
Uredile: Andreja Mezinec, Monika Robnik Levart in Mojca
Gabrijelčič Blenkuš
Avtorji: Branka Božank, Mojca Gabrijelčič Blenkuš, Alenka Hafner,
Marjetka Hovnik Keršmanc, Neda Hudopisk, Ria Jagodic,
Marija Ješe, Nuša Konec Juričič, Taja Kontler, Tatjana
Kranjc Nikolič, Petra Kravos, Doroteja Kuhar, Jerneja
Lorber, Zala Marn, Andreja Mezinec, Judita Mušič, Helena
Pavlič, Lea Peternel, Jure Ploder, Nina Pogorevc, Martin
Ranfl, Monika Robnik Levart, Olivera Stanojević Jerković,
Sanja Tkalec, Marko Vudrag, Darja Zupan in Živa Žerjal.
Izdajatelj: Nacionalni inštitut za javno zdravje
Trubarjeva 2, 1000 Ljubljana, Slovenija
Naslov za e-pošto: info@nijz.si
Telefon: +386 1 2441 400
Spletna stran: <https://nijz.si/>
Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2023
Elektronska izdaja: <https://nijz.si/publikacije/>

Za vsebino posameznega prispevka so odgovorni njegovi avtorji.

Gradivo ni lektorirano.

Zaščita dokumenta © 2023 NIJZ

Vse pravice pridržane. Reprodukcijska po delih ali v celoti na kakršenkoli način in v kateremkoli mediju ni dovoljena brez pisnega dovoljenja avtorja. Kršitve se sankcionirajo v skladu z avtorsko pravno in kazensko zakonodajo.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

COBISS.SI-ID 154542595ISBN 978-961-6945-96-7 (PDF)

KAZALO

1	UVOD	1
2	NACIONALNI POGLED V LETO 2022.....	3
2.1	Delovanje skupine v letu 2022	3
2.2	Spletna stran staranje.si	4
2.3	Sodelovanje pri ostalih aktivnostih	5
3	ALI SMO PRIPRAVLJENI NA SPREMEMBE S PERSPEKTIVE OBMOČNE ENOTE?	7
4	DELO OBMOČNIH ENOT	9
4.1	Območna enota Celje	10
4.2	Območna enota Koper	12
4.3	Območna enota Kranj.....	14
4.4	Območna enota Ljubljana	16
4.5	Območna enota Maribor.....	19
4.6	Območna enota Murska Sobota.....	25
4.7	Območna enota Nova Gorica	30
4.8	Območna enota Novo mesto	45
4.9	Območna enota Ravne na Koroškem	47
5	ZAKLJUČEK.....	57
6	PRILOGE.....	58
6.1	I. sestanek delovne JZvMSP na temo staranja, januar 2022	58
6.2	II. sestanek skupine delovne skupine JZvMSP na temo staranja, maj 2022.....	78
6.3	III. sestanek delovne skupine JZvMSP na temo staranja, oktober 2022	99
6.4	IV. sestanek delovne skupine JZvMSP na temo staranja, december 2022	103
6.5	Seznam slik	115

1 UVOD

Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) je v letih 2015 in 2016, v okviru rednega letnega programa NIJZ za področje aktivnega in zdravega staranja in na podlagi pristopov projekta Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji (AHA.SI¹) z nacionalne ravni uspešno prenesel metodologijo dela z deležniki na področju staranja na regionalno raven. Proces identifikacije relevantnih tematik smo sodelavci na nacionalnem in regionalnem nivoju opisali v članku Izzivi staranja po mnenju deležnikov v posameznih slovenskih regijah². V izvajanje aktivnosti z deležniki na regionalno raven je danes aktivno vključenih vseh devet območnih enot (OE) NIJZ. Te so vzpostavile mreže z deležniki, ki delujejo na področju staranja na regijskih in lokalnih ravneh ter izvedle regijska srečanja in druge aktivnosti, ki so prilagojene potrebam posamezne regije.

Na pobudo Ministrstva za delo družino in socialne zadeve ter Ministrstva za zdravje smo sodelovali pri pripravi nacionalnega poročila v okviru Organizacije združenih narodov (*National report for the fourth review and appraisal cycle of the implementation of the Madrid International Plan of Action on Ageing and its Regional Implementation Strategy (MIPAA/RIS) 2018 – 2022*).

Na povabilo Ministrstva za zdravje smo se pridružili forumu za dolgotrajno oskrbo (Long term care, v nadaljevanju: LTC), ki je potekal pod okriljem Svetovne zdravstvene organizacije evropske regije in ga je prepoznala kot dobro izhodišče za odziv vpliva COVID-19 na sistem dolgotrajne oskrbe z upoštevanjem tudi treh temeljnih prednostnih nalog, tj. napredka v smeri univerzalnega dostopa do kakovostne oskrbe, varovanja ljudi pred nujnimi zdravstvenimi dogodki ter zagotavljanja boljšega zdravja in dobrega počutja v vseh starostih. Tako se je pod okriljem regionalnega urada SZO za Evropo vzpostavila platforma za izmenjavo mnenj, ki je ponujala podporo državam z izmenjavo izkušenj, strategij in rešitev z drugimi strokovnjaki iz področja LTC in kontaktnih točk iz vse evropske regije SZO. Strokovni dogodki na različne teme, v katere smo bili vključeni, so potekali od aprila dalje vsako prvo sredo v mesecu. Ob ugotovitvi učinka COVID-19 na sisteme dolgotrajne oskrbe in ob tem, da bodo 3 temeljne prednostne naloge SZO/Evropske napredovale k splošnemu dostopu do kakovostne oskrbe, zaščititi ljudi pred izrednimi zdravstvenimi razmerami ter zagotavljanju boljšega zdravja in boljšega bivanja v vseh starostnih dobi, bo Regionalni urad SZO za Evropo okrepil osredotočenost na opredelitev ključnih prednostnih nalog za krepitev storitev LTC v Evropski regiji SZO.

¹ www.staranje.si

² Robnik M et al. Izzivi staranja po mnenju deležnikov v posameznih slovenskih regijah. Javno zdravje 2017;1:23-33.

Prav tako smo bili vključeni v sosvet za tretje življenjsko obdobje, ki deluje v okviru Statističnega urada Republike Slovenije (SURS). Ohranjamo spletno stran staranje.si aktivno in tako skušamo seznanjati različne javnosti in deležnike z novostmi na področju AZS, vse z namenom podpore pripravam in izvajanju akcijskih načrtov za uveljavljanje vsebin javnega zdravja pri uveljavljanju Strategije dolgožive družbe³.

Tudi v letu 2022 je NIJZ nadaljeval z implementacijo nalog na področju aktivnega in zdravega staranja predvsem na regionalni ravni, vendar tudi na nacionalni ravni (prenos znanja dobrih praks in razvoj pristopov za delo na področju staranja, pripravi prispevkov, povezovanje in mreženje deležnikov, ki delujejo na področju staranja na regijskih in lokalnih ravneh ter prenos informacij o nacionalnih strateških dogovorih na področju staranja v mreže regijskih deležnikov). V letu 2022 je bilo pripravljeno sedmo skupno poročilo aktivnosti »Zbornik poročil regijskih aktivnosti in srečanj območnih enot NIJZ za leto 2021 na področju staranja«. Poleg tega je bil pripravljena publikacija Zbornik prispevkov 3. rednega srečanja skupine Javno zdravje v medsektorskih politikah na temo Aktivnega in zdravega staranja.

³http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/kratke_analize/Strategija_dolgozive_druzbe/Strategija_dolgozive_druzbe.pdf

2 NACIONALNI POGLED V LETO 2022

(Pripravili: Andreja Mezinec in Monika Robnik Levart)

2.1 Delovanje skupine v letu 2022

V letu 2022 smo imeli štiri redne sestanke širše skupine JZvMSP na temo AZS; 20. januar 2022, 5. maj 2022, 20. oktober 2022 in 8. december 2022.

V letu so z nami delili vsebino: MDDSZ (Aleš Kenda in Hermina Štupar), ZDUS (Mateja Strašek), UMAR (Eva Zver), FDV (dr. Simona Hvalič Touzery in dr. Vesna Dolničar), MKGP (Tadeja Kvas Majer), MZ (Katja Povhe Jemec), Dom starejših Hrastnik (Damjan Zelenik), BF, Univerza v Ljubljani (Aleš Kuhar in Anja Mrhar) ter sodelavci NIJZ (O. Stanojević Jerković, S. Tkalec, T. Krajnc Nikolić, N. Rozman, Ž. Rant, A. Jutraz, P. Kravos, V. Turk, B. Zupaničič Tisovec, M. Peperko, M. Štanta, M. Gabrijelčič, A. Mezinec in M. Robnik Levart) katerim se zahvaljujemo.

Tekom leta je bilo izvedenih tudi osem sestankov ožje skupine. Za leto 2022 bi želeli poudariti slednje mejnike:

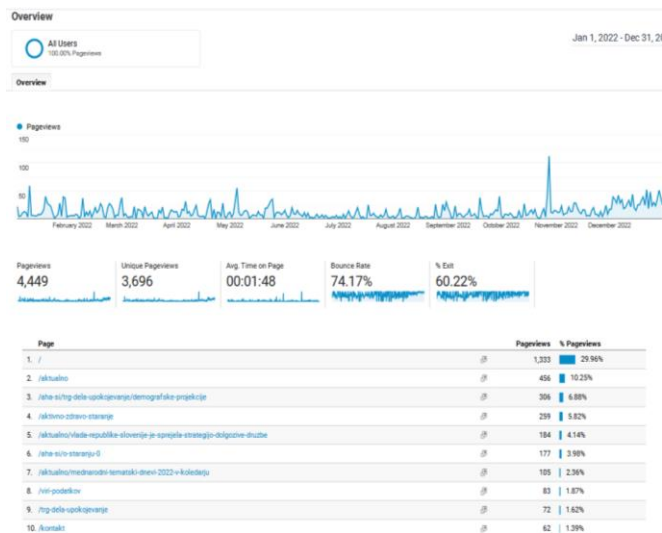
- Ob svetovnem dnevu zdravja smo pripravili prispevek **»Naš planet naše zdravje, tudi starejši so del planeta«** in tako skušali opozoriti na številne dejavnike, ki vplivajo na kakovost življenja starejših odraslih, izmed katerih so mnogi povezani z okoljem (onesnaženost zraka, onesnaženost vode, podnebne spremembe, hrup itd.), kar med drugim opozarja tudi Svetovna zdravstvena organizacija.
- **Digitalni pomoči srebrnim letom**, kjer smo podprli projekt PHArA-ON (Piloti za zdravo aktivno staranje) s katerim so partnerji projekta želeli zagotoviti podporo starajočemu se prebivalstvu v Evropi z integracijo digitalnih storitev, naprav in orodij v odprtih platformah, ki jih je mogoče takoj uporabiti, obenem pa ohraniti dostojanstvo starejših odraslih in povečati njihovo neodvisnost in varnost.
- Ob 1. oktobru mednarodnem dnevu starejših oseb z obeležitvijo z naslovom **»Odpornost starejših v spremljajočem se svetu«**. Z izbrano temo letošnjega mednarodnega dne starejših oseb ([#UNIDOP2022](#)) so želeli med drugim opozoriti tudi na pomembno vlogo, ki jo imajo starejše ženske pri obvladovanju globalnih in lokalnih (glokalnih) izzivov.
- Podprli smo dogodek z naslovom **»Zmanjšanje osamljenosti in vključenosti sta ključnega pomena za duševno zdravje starejših«**, ki je potekal v sklopu programa MIRA in katerega namen je bil spregovoriti o različnih izzivih, s katerimi se sooča starejša populacija, ter o načinih za krepitev neformalnih mrež, deležnikov, organizacij in programov, ki si prizadevajo vključevati starejše in posledično zmanjšujejo njihovo osamljenost. Udeležilo se ga je 220

udeležencev. S skupino MIRA za starejše tudi sicer izmenjujemo informacije o delu in načrtih ter dogodkih, tako da smo pri implementaciji aktivnosti bolj usklajeni.

- Z nagovorom na posvetu Aktiva prehranskih delavcev v Laškem »**Ali posvečamo dovolj pozornosti izzivom prehranske oskrbe v institucionalnem varstvu?**«. Takšna srečanja so zagotovo ena izmed poti o zavedanju, kako pomembna je ustrezna podpora vsem delavcem, ki se srečujejo s tako heterogeno skupino starejših ter prehrano, saj sta prehrana in telesna dejavnost temelja zdravega staranja, vzdrževanja telesnih in duševnih zmožnosti ter obvladovanja krhkosti.
- Posebej ponosni smo, da smo v okviru 3. rednega sestanka skupine JZvMSP na temo AZS, skupaj z udeleženci z različnih sektorjev, meseca oktobra 2022 **razpravljali o zelo pomembnih izzivih povezanih s prehrano starejših**. Področje prehrane starejših je vse prevečkrat prezrto. Demografske spremembe, ki smo jim priča, nas opominjajo, da prehrana, ki jo uživamo v življenjskem poteku pred obdobjem starosti, ni enaka prehrani starejšega odraslega. Pravilno prehranjevanje je eden izmed temeljnih vidikov zdravja, samostojnosti in s tem kakovosti življenja vseh ljudi, še posebej pa starejših odraslih. Ključno sporočilo srečanja je bilo, da nujno potrebujemo skupno povezovanje in sodelovanje, predajo informacij ter medsebojno podporo. Prav tako starejšim odraslim namenjamo premalo pozornosti na področju prehrane. Več si lahko preberete v samem zborniku, ki je dosegljiv na http://staranje.si/sites/www.staranje.si/files/upload/files/publikacija_prehrana_starejsih_1_5_2_2023_final_1.pdf

2.2 Spletna stran staranje.si

Spletna stran www.staranje.si je nastala leta 2014 v okviru projekta Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji. Vse od takrat se člani skupine JZvMSP na teme AZS trudimo, pod rubriko aktualno, pripravljati aktualne, jedrnate, pregledne in verodostojne prispevke na različne javnozdravstvene teme.

Slika 1: Analitika spletne strani od 1.1. do 31.12.2022 (Vir: www.staranje.si)

V letu 2022 so bile na spletni strani podane naslednje informacije:

- [Aktivnosti na področju duševnega zdravja starejših](#),
- »Naš planet - naše zdravje«, tudi starejši so del planeta ([krajši](#) in [daljši](#) prispevek),
- [Najava](#) dogodka EIT FOOD HUB Slovenija Challenge lab 2022 »Izziv prehranske oskrbe starejših«. Dostop do najave dogodka,
- [Vabilo na dogodek](#): »Digitalna pomoč srebrnim letom«,
- [Zbornik NIJZ aktivnosti za leto 2021 na področju staranja](#),
- [Odpornost starejših v spreminjajočem se svetu - mednarodni dan starejših](#),
- [Vabilo na dogodek](#): Zmanjšanje osamljenosti in vključevanje sta ključnega pomena za duševno zdravje starejših in
- [Ali posvečamo dovolj pozornosti izzivom prehranske oskrbe v institucionalnem varstvu?](#)

2.3 Sodelovanje pri ostalih aktivnostih:

Skupina je sodelovala:

- pri pripravi NIJZ odziva na vprašalnik OZN/National report for the fourth review and appraisal cycle of the implementation of the Madrid International Plan of Action on Ageing and its Regional Implementation Strategy (MIPAA/RIS) 2018 – 2022 (na povabilo MZ in MDDSZ).
- na konferenci projekta PHArA-ON, DIGITALNA POMOČ SREBRNIM LETOM s prispevkom „Izzivi na področju aktivnega in zdravega staranja (AZS) – Interdisciplinarni in medsektorski pristop na področju AZS“.
- na 9. strokovnem srečanju Aktiva prehranskih delavcev, Laško 25.10.2022, in na strokovnem srečanju Zmanjšanje osamljenosti in vključevanje sta ključnega pomena za duševno zdravje starejših, On-Line, 9.11.2022.

- na strokovnem srečanju v Salzburgu, 12. in 13. septembra z naslovom »Health and poverty are interrelated in both rich and poor countries: poverty increases exposure to health risks, challenges coping mechanisms, diminishes opportunities for prevention and healthy lifestyle; poverty also leads to a range of diseases and developmental disorders; poverty worsens people's objective and subjective health status. In turn, people with health problems or disabilities are more likely to be or to fall poor and to suffer social exclusion than the rest of the population«.
- Se udeležila LTC⁴-forumov:
 - 6. 4. 2022 na temo: The European Care Strategy
 - 4. 5. 2022 na temo: Combatting ageism and elder abuse in long-term care settings
 - 29. 6. 2022 na temo: Public support for informal caregivers from a gender perspective
 - 5. 10. 2022 na temo: Regional and local leadership in long-term care development – The Long-term care Empowerment model
 - 2. 11. 2022 na temo: Palliative care in long-term care facilities
 - 7. 12. 2022 na temo: Infection prevention and control in long-term care facilities
- Se udeležila 2. seje sosveta za 3. življenjsko obdobje in predstavila Kako je pandemija covid-19 v Sloveniji vplivala na življenje oseb, starih od 65 do 74 let? Izsledki raziskave SI-PANDA. Več: na: <https://www.stat.si/statweb/NationalStatistics/AdvCommitteesDescription/99>.
- Opravili intervju: Predupokojitvene aktivnosti, ki je dostopen preko slednje povezave: <https://n1info.si/poglabljeno/priprave-na-upokojitev-kaj-sledi-po-medenih-tednih>

⁴ Long term care (LTC)

3 ALI SMO PRIPRAVLJENI NA SPREMEMBE S PERSPEKTIVE OBMOČNE ENOTE?

(Pripravili Neda Hudopisk in Helena Pavlič)

Dejstvo je, da se slovensko prebivalstvo pospešeno stara. Ali smo pripravljeni na to in kako razmišljamo v različnih starostnih generacijah? Vsaka generacija ima različne potrebe ali se jih zavedamo in ali razmišljamo, da če nam bo dano, da bomo tudi mi dočakali lepo starost? Ali sprejemamo svoja življenjska obdobja, ali jih znamo živeti, kako nas sprejema okolica in kako se počutimo, ali živimo sedanost? Iz leta v leto je bolj pomembno medgeneracijsko povezovanje, življenje v skupnosti, medsebojna pomoč, sinergija; kapital starejših in kako lahko svoje izkušnje prenesejo na mlajše in obratno, kako lahko mlajši moderno videnje in znanje novih tehnologij prenesejo na starejše, da tudi starejši uporabljajo oz. se počutijo sposobne rokovati z modernimi tehnologijami.

Vrednote prostovoljstva in sodelovanja s starejšimi je pomembno krepiti že pri mladih oziroma najmlajših. Skupaj z njimi moramo vzpodbujati pristne človeške odnose in krepitev skupnosti, načrtovati, kako starejšim omogočiti boljše oz. vsaj dobro staranje ter si prizadevati za zmanjševanje osamljenosti.

STOPAJMO SKUPAJ – tako smo poimenovali kronologijo akcije Koroška v gibanju in prikaz, kako smo z leti posodobili pristope osnovno vsebino, da smo jih bolj približali starejšim udeležencem.

Pred 20 leti, ob svetovnem dnevu brez tobaka, je takratni Zavod za zdravstveno varstvo Ravne na Koroškem (ZZV Ravne) organiziral preventivno akcijo Pohod na Uršljo goro. Z leti je ta akcija postala kot tradicionalni pohod, z vedno bolj obširno vsebino, kar je zahtevalo ogromno angažmaja vseh sodelujočih, organizacije, logistike, tudi finančnih sredstev ter seveda prilagajanja različnim izzivom, s katerimi smo se srečevali tekom dveh desetletij. Že takrat smo zelo dobro sodelovali z lokalnimi društvi in tudi z drugimi vladnimi in nevladnimi organizacijami. V veliko finančno podporo je bila občina Ravne na Koroškem in je že takrat podpirala preventivne programe v lokalni skupnosti. Organizacijsko so k izvedbi pristopili tudi vrtci, šole, društva in organizacije, ki so v vseh teh letih prav tako sodelovale pri izvedbi samega dogodka. Mediji so sodelovali pri promociji in večji prepoznavnosti dogodka. V vseh teh letih smo dokazali, da lahko s sodelovanjem in povezovanjem premagujemo ovire in skrbimo za boljše zdravje različnih generacij v svoji skupnosti.

Tekom let, ob visoki vsakoletni udeležbi obiskovalcev dogodka na Uršlji gori, smo spoznali, da smo premalo pozornosti namenili skupini ljudi, ki so telesno manj zmožni in niso bili sposobni premagati te dosedanje precej zahtevne poti na goro. Tudi iz organizacijskega vidika in dostave promocijskega materiala je bila pot zelo težavna. Tako smo dogodek lokacijsko prestavili nižje, na lokacijo Ivarčkega jezera, v bližino Kotelj. Izbrana lokacija je bila veliko bolj dostopna, vendar še vedno ni bila dostopna vsem starejšim ali gibalno oviranim, tistim, ki na dogodek niso zmogli priti peš oziroma niso imeli

prevoza. Lokacijo smo zato pred 6 leti ponovno prestavili, tokrat v mestno okolje, v Grajski park na Ravnah na Kor., ki omogoča lažjo dostopnost starejšim, tudi gibalno oviranim. S tem smo omogočili širšo dostopnost preventivnih aktivnosti, povečali smo možnosti medgeneracijske sinergije ter vzgoje in učenja različnih generacij in hkrati prispevali k zmanjšanju neenakosti.

Sledi poglavje, v katerem so zbrana poročila regijskih aktivnosti in srečanj na področju aktivnega in zdravega staranja območnih enot NIJZ v letu 2022.

4 DELO OBMOČNIH ENOT

(Pripravila: *Helena Pavlič*)

V večini območnih enot NIJZ pokrivamo vse vsebine javnega zdravja. In tako se tudi vsebine »aktivno staranje« prepletajo z nalogami na različnih drugih področjih dela. Aktivnosti, ki so prilagojene starejšim, smo lepo vključili v večino nalog našega poslanstva, namenjenih promociji zdravja ter preprečevanju nenalezljivih in nalezljivih bolezni v regijah.

Skupne naloge NIJZ v sodelovanju centralne enote in vseh območnih enot:

- Udeležitev na skupnih sestankih skupine za aktivno staranje (JZvMSP na temo staranje) v slovenskem prostoru
- Skupno načrtovanje letnih nalog po nacionalnem programu

Delo na regijskem nivoju pa se razlikuje glede na velikost regije in na razpoložljivost kadra. V ospredju še vedno ostajajo neenakosti v zdravju med regijami.

Vodilne prioritete vseh regij:

- Delo z lokalnimi skupnostmi (različni programi npr. Zdravje v občini, presejalni programi Svit, Dora, Zora, preventivna programa Mira in SOPA, ...)
- Ozaveščanje, informiranje splošne in strokovne javnosti (informativne oddaje, časopisi, radio in TV prispevki, spletno odgovarjanje in objave, ..), obeležitve svetovnih dni
- Predavanja in delavnice glede na aktualne lokalne potrebe, enkratni dogodki

V nadaljevanju sledi predstavitev dela posameznih območnih enot.

4.1 Območna enota Celje

(Pripravili: Lea Peternel in Nuša Konec Juričič)

V letu 2022 smo na OE Celje aktivnosti, usmerjene k aktivnemu staranju, vključevali v večino ostalih nalog, namenjenih promociji zdravja ter preprečevanju nenalezljivih in nalezljivih bolezni v zdravstveni regiji Celje.

1. Sodelovanje v okviru CE in vseh OE NIJZ

- Udeležili smo vseh sestankov skupine za aktivno staranje na NIJZ in se seznanili s primeri dobrih praks na tem področju v slovenskem prostoru.
- V okviru **Nacionalnega programa za duševno zdravje** smo aktivno sodelovali pri konkretizaciji nalog za leto 2023 iz Akcijskega načrta 2022-2023, v katerem je ena od prioritetenih področij promocija duševnega zdravja za starostnike.

2. Delo na regijskem nivoju – delo z lokalno skupnostjo

- Vsem občinam Savinjske regije smo poslali publikacije Zdravje v občini 2021.
- Sodelovali smo pri pripravi *Dolgoročnega načrta za ohranitev in krepitev zdravja prebivalcev v občini Šentjur 2022-2030*, ki so ga na seji Občinskega sveta sprejeli septembra 2022.
- Na pobudo občinskega sveta občine Laško smo pripravili *Oceno zdravstvenega stanja prebivalcev občine Laško* kot osnovo za pripravo strategije zdravja, ki jo načrtuje občina. V oceni smo izpostavili tudi kazalnike zdravja, ki se nanašajo na starejše.
- Sodelujemo pri pripravi strateškega dokumenta za področje zdravja v občini Slovenske Konjice, v katerem bo eno izmed pomembnih področje tudi zdravje starejših, s posebnim poudarkom na iskanju rešitev glede nasilja nad starejšimi.

3. Delo na regijskem nivoju – ozaveščanje, informiranje

- Strokovnjaki OE Celje NIJZ smo tudi v letu 2022 nadaljevali s sodelovanjem v informativnih oddajah Dobro jutro v velenjskem TV studiu, v katerih izpostavljamo pomembne javnozdravstvene teme. Oddaje potekajo v jutranjem času z več ponovitvami, doseg je velik, predvsem v jutranjih urah je med gledalci veliko starejših. Teme so namenjene različnim javnostim, specifično za starejše pa so bile zlasti teme o osteoporozi in duševnem zdravju. V letu 2022 smo nadaljevali sodelovanje s tednikom Naš čas iz Velenja, za katerega smo pripravili 12 različnih vsebinskih prispevkov. Vsak vključuje podatke o izpostavljeni temi ter komentar strokovnjaka iz NIJZ ter sogovornika iz prakse.

Pripravili smo tudi prispevke o temah, ki so pomembne za kakovostno življenje starejših, med drugim o sladkorni bolezni, padcih pri starejših, evropskem kodeksu proti raku, spanju, prekomerni prehranjenosti, pomoči na domu, cepljenje proti covidu-19, gripi in pnevmokoku.

- Nadaljevali smo tudi s sodelovanjem z uredništvom časopisa Braslovški utrip občine Braslovče in pripravili 12 prispevkov o temah, ki so pomembne tudi za kakovostno življenje starejših, med drugim o svitu, gibanju, kajenju, spanju in o tem, kaj lahko storimo za boljše zdravje.
- V letu 2022 smo nadaljevali z objavami javnozdravstvenih kratkih informacij na portalu Moja občina, s katerimi dosegamo 35 občin zdravstvene regije Celje. Objavljenih je bilo 18 različnih tem.

4. Delo na regijskem nivoju – promocija presejalnih programov SVIT, ZORA, DORA ter samopregledovanja za zgodnje odkrivanje raka dojk

- Izvedli smo **šest dogodkov** za splošno populacijo na različnih lokacijah z namenom seznanjanja z vsemi tremi presejalnimi programi. Udeležilo se jih je okoli 330 posameznikov.
- Vse tri presejalne programe smo v treh dneh predstavljali na **Mednarodnem obrtnem sejmu v Celju** in na **sejmu Altermed/Green vita**. Okoli 500 posameznikov se je ustavilo ob naši stojnici.
- Izvedli smo **dve predavanji o raku dojke z delavnico samo pregledovanju dojk na učnem modelu**, ki se jih je udeležilo 20 udeležencev – Medobčinsko društvo delovnih invalidov in Rdeči križ Lava.

5. Delo na regijskem nivoju – predavanja in delavnice

- Za udeležence Univerze za tretje življenjsko obdobje smo izvedli spletno predavanje na temo **duševnega zdravja**, ki se ga je udeležilo 90 udeležencev.
- Za člane Rdečega križa in splošno javnost smo izvedli **predavanje o stresu**, ki se ga je udeležilo 80 udeležencev.

4.2 Območna enota Koper

(Pripravila: Živa Žerjal)

V mesecu oktobru sva s kriminalističnim inšpektorjem Cvetkom Kokaljem iz PU Koper izvedla 3 srečanja na temo prepoznavanja nasilja nad starostniki. Inšpektor Kokalj že ves čas svoje zaposlitve na PU Koper pokriva področje nasilja v družini in ima na tem področju ogromno izkušenj iz prakse. Na območju PU Koper izvaja tudi preventivne aktivnosti, predvsem v izobraževalnih ustanovah (vrtci, šole, dijaški domovi).

Primerov prijav nasilja oziroma zlorab nad starejšimi osebami je v Sloveniji izjemno malo ali pa jih sploh ni. Nekatere tuje raziskave kažejo, da vsaj 70 % primerov nasilja nad starejšimi osebami povzročijo družinski člani ali člani ožjega okolja starejše osebe, zato se nasilje nad to populacijo obravnava v okviru nasilja v družini. Kljub temu pa se nasilje nad starejšimi pojavlja tudi izven doma, v socialno varstvenih zavodih in v zdravstvenih ustanovah.

Starejše osebe spadajo med bolj ranljive družbene skupine, saj so zaradi izključenosti iz družbenih virov, ki so pomembni za njihovo socialno in materialno varnost, velikokrat odmaknjeni na rob družbe. Pojavu nasilja pa so posebej izpostavljeni starejši, pri katerih so prisotni dejavniki tveganja, kot so nizki prejemki, slabo zdravstveno stanje posameznika, prisotnost demence, invalidnost ter posledično odvisnost od drugih oseb, duševne težave oseb, ki za njih skrbijo, osamljenost ipd.

Fizično in/ali psihično poseganje v osebnost starejšega človeka pomembno vpliva na posameznikovo produktivnost ter samostojnost, povzroča še dodatno osamljenost, predvsem pa znižuje kvaliteto življenja.

S spreminjanjem demografske strukture prebivalstva, se tudi v Sloveniji hitro povečuje delež starejših od 65 let. Prav tako se podaljšuje tudi življenjska doba, kar pomeni, da je v naši družbi vse več oseb starih 80 let in več, ki so zaradi upada kognitivnih sposobnosti še toliko bolj ranljivi.

Tudi v Sloveniji dočakajo daljšo starost ženske, kakor moški. So pa žal prav ženske, stare več kot 75 let, ki so socialno izolirane, osamljene in imajo nizko pokojnino, najbolj ogrožene za nasilje.

Da bi preprečili pojav nasilja pri starejših osebah, moramo o tem ozaveščati tako strokovno, kot širšo javnost ter jo informirati o pojavnih oblikah, možnostih ukrepanja ter oblikah pomoči žrtvi.

V mesecu oktobru smo za strokovne delavce izvedli 3 srečanja, na katerih je predavatelj predstavil definicije, dejavnike tveganja za nasilje, pojavne oblike ter možnosti ukrepanja, hkrati pa s prisotnimi razpravljajal o konkretnih primerih, ki so jih doživeli ob svojem delu. Zdravstvenim delavkam je predstavil tudi Pravilnik o pravilih in postopkih pri obravnavanju nasilja v družini pri izvajanju zdravstvene dejavnosti. Seznanjene so bile tudi s Strokovnimi smernicami za obravnavo nasilja v družini pri izvajanju zdravstvene dejavnosti ter Priporočila za prepoznavanje in obravnavo nasilja nad starejšo osebo v družini, ki jih je pripravila Delovna skupina za nenasilje v zdravstveni negi, ki je ustanovljena v okviru Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije.

13.10.2022 – Zdravstveni dom Koper – patronažna služba (prisotnih 13 patronažnih sester)

18.10.2022 – Dom starejših občanov Ilirska Bistrica (48 prisotnih, poleg zaposlenih v DSO, tudi zaposlena na CSD Primorsko-notranjska ter vodja ZVC Ilirska Bistrica)

20.10.2022 – Dom starejših občanov Sežana

4.3 Območna enota Kranj

(Pripravile: Ria Jagodic, Marjetka Hovnik Keršmanc, Alenka Hafner, Darja Zupan, Judita Mušič, Zala Marn, Marija Ješe)

Sodelovanje v okviru CE in vseh OE NIJZ

Udeležili smo štirih sestankov delovne skupine VDDN JZ v MSP (20.1., 5.5., 20.10. in 8.12. preko GTM) ter se seznanili z aktualnimi informacijami s tega področja. Na sestanku 8.12. smo poročali o obeležitvi svetovnega dne starejših 2022 na Gorenjskem.

Delo na regijski ravni

V začetku leta 2022 so bile zaradi epidemije covid-19 aktivnosti OE Kranj pri delu z različnimi ciljnimi skupinami močno okrnjene. Smo pa na tistih dogodkih, ki so potekali, izkoristili priložnosti za promoviranje pomembnih javno zdravstvenih vsebin, ena od teh je bilo tudi področje zdravega in aktivnega staranja. V drugi polovici leta smo izvajali aktivnosti na terenu v podobnem obsegu kot pred epidemijo.

4.3.1 Sodelovanje z lokalno skupnostjo

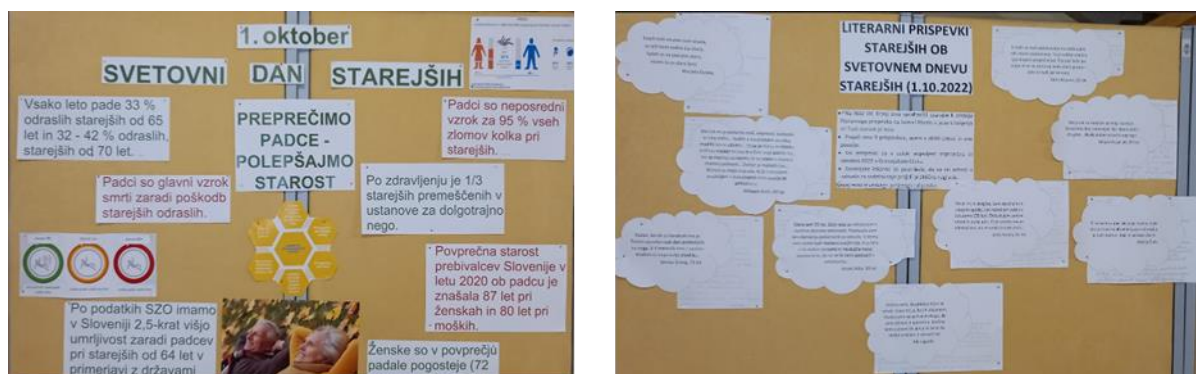
- Dan zdravja Jesenice – sodelovanje na dogodku s Svitom (19.4.)
- Dan zdravja Radovljica – sodelovanje na dogodku s Svitom (20.5.)
- Promocija Programa Svit v vojašnici Petra Petriča v Kranju (21.5.)
- Dan krepitve zdravja na MO Kranj v organizaciji CKZ Kranj – sodelovanje na dogodku s Svitom (14. 9.)

4.3.2 Ozaveščanje in informiranje

Objava prispevkov na spletni strani OE Kranj

- 7.3. do 13.3. 2022 -Teden boja proti raku: "Ne čakajte na konec pandemije, proti raku ukrepajte takoj«
- »Dober spanec, bister um, vse dobro«(18. 3., Svetovni dan spanja)
- Svetovni dan ustnega zdravja – spodbujanje odraslih k ustrezni skrbi za ustno zdravje
- Marec – mesec boja proti raku debelega črevesa in danke
- Umrljivost v gorenjski regiji v obdobju od 2010 do 2019
- Literarni natečaj Uživam v jeseni življenja ali Tudi starost je lepa ter objava povzetkov
- Dobrega zdravja si vsi želimo, a pri skrbi zanj se nam včasih zatakne (presejalni programi)
- Gorenjci smo med najboljšimi, a... (program Svit)
- 10 minut vam lahko reši življenje – presejalni program Dora na Gorenjskem

Informativni pano ob Mednarodnem dnevu starejših (1.10.) v avli NIJZ/NLZOH

Slika 2: Obeležitev svetovnega dne starejših (Vir: Arhiv OE Kranj)

Obeležitev SD starejših

- K sodelovanju pri letošnji obeležitvi SD starejših smo povabili Gorenjski Glas in Gorenjske lekarne. V domove starejših občanov in društva upokojencev smo poslali vabilo, naj spodbudijo svoje stanovalce/člane k pisanju literarnih prispevkov na temo Uživam v jeseni življenja ali Tudi starost je lepa. Vabilo k akciji so objavljali tudi v Gorenjskem Glasu, kjer so tudi vse prispevke (septembra in oktobra 2022) v celoti objavili. Gorenjske lekarne pa so poskrbele, da so vsi avtorji v zahvalo za sodelovanje prejeli praktične nagrade.
- Prejeli smo 9 prispevkov, osem v obliki proze in eno poezijo.

Promocija zdravega in aktivnega staranja med bodočimi zdravstvenimi delavci

V sodelovanju s Fakulteto za zdravstvo Angele Boškin smo študentom zdravstvene nege predavali vsebine s področja zdravega in aktivnega staranja.

Patronažna zdravstvena dejavnost

V okviru nadgradnje patronažne zdravstvene dejavnosti smo organizirali poglobljena izobraževanja za patronažne medicinske sestre s področja preprečevanja padcev pri starejših. Izobraževanja so bila organizirana v dveh patronažnih službah na Gorenjskem (v dveh ZD). V ostalih patronažnih službah na Gorenjskem (v ZD in pri zasebnicah) bodo izobraževanja organizirana v letu 2023.

4.3.3 Ostale aktivnosti

- udeležba na izobraževanju NICE-LIFE (GTM, 10.3.);
- udeležba na izobraževanju Varo in zdravju prijazno staranje na delovnem mestu (Brdo pri Kranju, 3.10.);
- udeležba na strokovnem srečanju "Zmanjšanje osamljenosti in vključevanje sta ključnega pomena za duševno zdravje starejših" (GTM, 8.11.).

4.4 Območna enota Ljubljana

(Pripravila: Taja Kontler)

V OE Ljubljana smo aktivnosti za promocijo aktivnega in zdravega staranja predvsem vključevali v večino drugih aktivnosti promocije zdravja za odrasle, pri aktivnostih za otroke in mladostnike pa smo spodbujali medgeneracijsko sodelovanje.

Sodelovanje s centralno enoto in drugimi OE NIJZ

- Udeležili smo se sestankov skupine za JZ v medsektorskih politikah in poročali sodelavcem.
- V okviru **Nacionalnega programa za duševno zdravje, programa Mira** smo po najboljših (in izvedljivih) močeh sledili ciljem, ki so bili zastavljeni v aktualnem akcijskem načrtu.

Ciljane regijske aktivnosti

- Vse občine smo seznanili z objavo novih podatkov Zdravje v občini 2022 in jim poslali publikacijo za njihovo občino. Ponovno smo izbrali regijsko finalistko za Občino zdravja, pri tem smo upoštevali tudi izvajanje aktivnosti za starejše.
- Predstavili smo program Mira in tehnike za skrb za duševno zdravje starejših na Univerzi za tretje življenjsko obdobje v Trbovljah

Slika 3: Sodelovanje z regionalnimi mediji – ozaveščanje, informiranje (izpostavljena tudi populacija starejših (Vir: Arhiv OE Ljubljana)

- Ob svetovnem dnevu hrane smo pripravili promocijsko video prezentacijo s praktičnimi sporočili kako se prehranjevati v času druginje. Na splošno se s staranjem zmanjšajo energijske potrebe, povečajo pa se potrebe po določenih hranilnih snoveh, zato je pestrost in uravnoteženost prehrane zanje toliko bolj pomembna. Zaradi zvišanja cen živil in prehranskih izdelkov tej populaciji to predstavlja še večji izziv.

Regijska promocija presejalnega programa SVIT, ZORE in DORE

Program Svit, državni program presejanja in zgodnjega odkrivanja raka na debelem črevesu in danki, je namenjen osebam starim 50 do 74 let. Za spodbujanje udeležbe smo v letu 2022 izvajali promocijske aktivnosti v živo za splošno javnost in medijske pristope – prispevki za občinska glasila ter spletne in FB strani občin in zdravstvenih domov. Za vzpodbudo k sodelovanju v programu Svit so zelo pomembni tudi timi ambulant družinske medicine, patronažna služba in sodelavci ZVC/CKZ – te smo dvakrat letno seznanili s potekom Programa Svit in podatki o odzivnosti.

- Izvedli smo **14 dogodkov** za splošno populacijo na različnih lokacijah z namenom seznanjanja z vsemi tremi presejalnimi programi. Udeležilo se jih je okoli 4340 posameznikov.

Slika 4: Sodelovanje na stojnicah (Vir: Arhiv OE Ljubljana)

Koordinacija preventive v osnovnem zdravstvenem varstvu

- Znotraj izvajanja programa preventive srčno-žilnih in drugih kroničnih bolezni, ki najpogosteje prizadenejo starejše, smo vse leto nudili strokovno in informativno podporo vodjem CKZ/ZVC.
- Prav tako smo dosledno nudili strokovno podporo izvajalkam patronaže in izvedli tudi eno regijsko srečanje.

Regijska koordinacija Slovenske mreže zdravih šol in vrtcev

V okviru programa Slovenska mreža zdravih šol smo spodbujali Zdrave šole iz naše regije k medgeneracijskem sodelovanju med učenci/dijaki in starejšimi. Iz Zdravih šol so v okviru različnih aktivnosti in na različne načine sodelovali z varovanci okoliških DSO-jev in Dnevnimi centri (npr. snemanje kratkega filma, izdelava voščil, razglednic, plakatov, zbiranje receptov za tradicionalne jedi, obeležitev svetovnih dni...)

4.5 Območna enota Maribor

(Pripravili: Olivera Stanojević Jerković in Sanja Tkalec)

Koordinacija Interdisciplinarne delovne skupine (IDS) za promocijo duševnega zdravja in preventivo ter destigmatizacijo duševnih motenj pri starejših v okviru Programa MIRA – RNPZ 2021-2028 (nacionalna raven)

V preteklem letu so bile izvedene sledeče aktivnosti:

- štirje sestanki IDS za krepitev duševnega zdravja starejših oseb in pripravljene zapisniki
 - udeležba na seji Strokovnega sveta NP DZ – kratko poročanje o načrtih IDS za starejše
 - redni spletni sestanki vodij IDS, koordinatorjev in vodstva Programa MIRA
 - pobuda (poziv) vsem slovenskim občinam, da organizirajo družabni dogodek za starejše občane »Dan odprtih vrat za starejše« in regijskim središčem za organizacijo »Sejma dolgožive družbe«, namenjenega deležnikom s področja staranja
 - priprava poročila o izvedenih dogodkih in objava novic na spletni strani MIRA
 - načrtovanje aktivnosti IDS-a v letu 2023 (načrt AN NP DZ za 2023 in ocena finančnih sredstev)
- **Organizacija spletnega nacionalnega srečanja:**

Zmanjšanje osamljenosti in vključevanje sta ključnega pomena za duševno zdravje starejših

VABILO NA SPLETNO STROKOVNO SREČANJE
8. november 2022 ob 9. uri

Izključenost in osamljenost starejših, diskriminativna vedenja, slaba povezanost izvajalcev na področju skrbi za duševno zdravje starejših, slaba zdravstvena in digitalna pismenost ter gromtna prikrajšanost, zlasti pri starejši populaciji žensk, so družbena resničnost. Pandemija covid-19 je jasno pokazala silno ranljivost starejše populacije. Raziskave so pokazale, da negativen ali pokroviteljski odnos družbe do starejših povečuje njihovo ranljivost, saj zmanjšuje njihov občutek samonadzora in slabša njihovo samopodobo. Doseganje znanje pa potrjuje tudi povezanost med osamljenostjo in večjim tveganjem za zvišan krvni tlak oz. z možgansko kapjo, s koronarno boleznijo, demenco, depresijo, tesnobo, slabšo kakovostjo spanja, slabšim imunskim odzivom in tudi s pregodno smrtjo. V okviru Programa MIRA so ključne aktivnosti za krepitev duševnega zdravja in preventivo pred duševnimi težavami pri starejših usmerjene v: vključevanje starejših v življenje v lokalnem okolju, medgeneracijsko sodelovanje, krepitev neformalnih mrež, deležnikov, organizacij in programov za vključevanje in zmanjševanje osamljenosti. Namen tokratnega dogodka je razprava o tematici, ki je globalni javnozdravstveni izziv. Kje smo v Sloveniji ta hip, kaj počnemo, kaj potrebujemo in zakaj. Vabimo vas, da se nam pridružite.

Slika 6: Vabilo na spletno nacionalno srečanje (Vir: OE Maribor)

PROGRAM

8.50 – 9.00 Prijave na spletno povezavo

9.00 - 9.15 Uvodni pozdravi: predstavniki MZ, MDDSZ, NIJZ

Moderatoriki srečanja: Doc. dr. O. Stanojević Jerković in Sanja Tkalec, NIJZ

1. SKLOP: Dejavniki duševnega zdravja starejših

9.15 – 9.30 Pogoji za dobro duševno zdravje starejših. Prof. dr. Jože Ramovš, Inštitut Antona Trstenjaka

9.30 – 9.45 Odnosne in strukturne značilnosti skupnosti kot dejavniki vključenosti starejših. Izr. prof. dr. Maša Filipovič Hrst, Fakulteta za družbene vede UL

9.45 – 10.00 Vpliv revščine pri starejših na njihov dostop do storitev v skupnosti. Prof. dr. Vesna Leskošek, Fakulteta za socialno delo UL

Razprava

2. SKLOP: Zaznane potrebe starejših na področju duševnega zdravja

10.30 – 10.45 Ali se starejši zavedamo lastnih potreb? Jožica Gamse, Univerza za 3. življenjsko obdobje Maribor

10.45 – 11.05 Stigma in starizem. Prof. dr. Vesna Švab, Medicinska fakulteta UL

11.05 – 11.15 Kako lahko tehnološke rešitve podprejo vključenost starejših odraslih? Mateja Erce, InnoRenew CoE

Razprava

3. SKLOP: Obstoječi programi za zmanjševanje osamljenosti starejših

11.50 – 12.00 Programi MDDSZ za preprečevanje izključenosti starejših. Gregor Majcen, Sektor za razvoj storitev in programov, MDDSZ

12.00 – 12.10 Možnosti in dobre prakse za starejše v lokalni skupnosti. Mag. Tatjana Cvetko, ZD Koper

12.10 – 12.20 Osamljenost skozi prizmo programa »Starejši za starejše«. Rožca Šonc, ZDUS

Naslednji koraki – kaj lahko storimo?

Sodelujoči v razširjeni moderirani razpravi: Janja Romih (MDDSZ), Tatjana Milavec (SCSD), Denis Sahernik (SSZ), pridr. prof. dr. Marko Vudrag (NIJZ), Martina Horvat (NIJZ), mag. Tatjana Cvetko (ZD Koper), Rožca Šonc (ZDUS), Zdenka Katkič (Društvo Šola zdravja)...

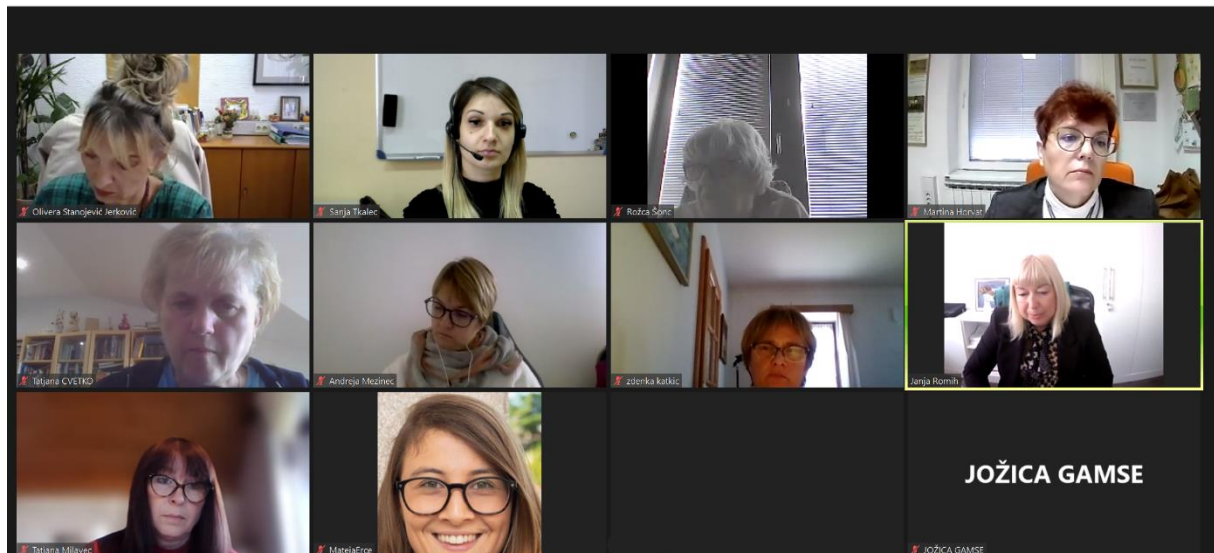
Slika 5: Program spletnega nacionalnega srečanja (Vir: OE Maribor)

Na mariborski območni enoti Nacionalnega inštituta za javno zdravje smo v sklopu Programa MIRA organizirali spletno nacionalno srečanje, ki je potekalo 8. novembra. Dogodka se je udeležilo 220 udeležencev iz zdravstva in socialnega varstva, odločevalci na državni in lokalni ravni, nevladne organizacije ter zainteresirani posamezniki, ki se pri svojem delu srečujejo s starejšimi.

Namen srečanja je bil spregovoriti o različnih izzivih, s katerimi se sooča starejša populacija, ter o načinih za krepitev neformalnih mrež, deležnikov, organizacij in programov, ki si prizadevajo vključevati starejše in posledično zmanjšujejo njihovo osamljenost. Ravno pandemija koronavirusa je pokazala silno ranljivost starejših, zato je danes bolj kot kadarkoli prej pomembno, da razpravljamo o tej neizbežni javnozdravstveni problematiki.

Srečanje smo zaključili z okroglo mizo, pri čemer so govorniki razpravljali o korakih, ki so potrebni za nadaljnje zmanjševanje osamljenosti med starejšimi. Izpostavili so, da so starejši izredno heterogena skupina, ki se zelo različno soočajo z raznimi izzivi, kot so na primer: bivanjska praznota, potreba po občutku samostojnosti in neodvisnosti, mobilnost in dostopnost, poznavanje sodobnih tehnologij, revščina, izgube prijateljev in znancev, nizka samopodoba pri vključevanju v skupnostne aktivnosti, predsodki družbe o staranju itd. Zato je pomembno, da dialog o potrebah starejših peljemo skupaj z njimi ter jih spodbujamo k vključevanju v aktivnosti lokalne skupnosti. Ob tem je smiselno spodbujati starejše k uporabi socialnih omrežij za komunikacijo z bližnjimi, saj vsak posameznik potrebuje vsaj tri ure osebnega pogovora na teden z ljudmi različnih starosti. Sodobne tehnologije namreč pripomorejo tudi k premagovanju ovir z mobilnostjo starejših. Na tem mestu je smiselno izpostaviti pomen medgeneracijskega sodelovanja pri učenju sodobnih veščin, ki se je izkazalo za izredno učinkovit način povezovanja različnih generacij. Na sistemski ravni bi morali povezati službe, ki se ukvarjajo z oskrbo in nego starejših, ter jih opolnomočiti za prepoznavanje in preprečevanje nasilja nad starejšimi. Ob tem bi morali zagotoviti tudi redno in zanesljivo financiranje nevladnih organizacij ter storitev oskrbe. Na ta način bi zmanjšali tudi problem revščine ter povečali dostopnost do virov pomoči v lokalnem okolju.

Udeleženci so bili zadovoljni z izvedbo samega srečanja, hkrati so ocenili, da so predstavljene vsebine zelo uporabne pri njihovem delu. Večini so se izpolnila pričakovanja, ki so jih imeli v zvezi s srečanjem, pohvalili pa so zlasti aktualnost in širino predstavljene problematike. Nekateri udeleženci so izpostavili, da bi si želeli več informacij o konkretnih programih in več primerov dobrih praks iz terena.

Slika 7: Aktivni udeleženci okrogle mize. Od leve proti desni: Olivera Stanojević Jerković, Sanja Tkalec, Rožica Šonc, Martina Horvat, Tatjana Cvetko, Andreja Meziniec, Zdenka Katkič, Janja Romih, Tatjana Milavec, Mateja Erce, Jožica Gamse (Vir: OE Maribor)

- Podpora izvajalcem obstoječih programov za starejše**
 (Program ZDUS – Starejši za starejše, Društvo Šola zdravja, Skupnost socialnih zavodov Slovenije, Dnevni centri aktivnosti za starejše, patronažno varstvo, Zveza društev za socialno gerontologijo) – razdeljeno 4800 knjižic

Slika 9: Letak [Kako postati prostovoljec v tretjem življenjskem obdobju?](#) (Vir: OE Maribor)

Slika 8: knjižica [Kako krepiti duševno zdravje starejših in kako ukrepati, ko se zalomi?](#) (Vir OE MB)

Spodbujanje prostovoljnih organizacij, da v svoje aktivnosti vključujejo starejše prostovoljce (delitev informativnih-promocijskih gradiv delodajalcem, deležnikom prostovoljskih organizacij s programi za starejše) – razdeljeno 3000 letakov

- **Promocija aktivnosti IDS za duševno zdravje starejših v obstoječih mrežah in v širši javnosti**
 - aktivna udeležba na 7. Kongresu preventivne medicine v Mariboru, 12.-14. 5. 2022 s prispevkom – posterjem in priprava [prispevka o dogodku](#) za spletno stran MIRA
 - predstavitev aktivnosti IDS za duševno zdravje starejših v obstoječih mrežah in delovnih skupinah (sestaneek AHA.SI skupine; srečanje koordinatorjev Zdravih mest)

- **Lastna izobraževanja**
 - udeležba na zaključni konferenci projekta PhARAON – Digitalna pomoč srebrnim letom, dne 18. in 19. 5. 2022 v Ljubljani
 - udeležba na regijski spletni konferenci ob obeležitvi Svetovnega dneva duševnega zdravja, dne 14. 10. 2022, in priprava [prispevka o dogodku](#) za spletno stran MIRA
 - udeležba na spletni Nacionalni konferenci ob obeležitvi Dneva Alzheimerjeve bolezni, dne 15. 9. 2022
 - udeležba na konferenci »Varstvo duševnega zdravja starejših delavcev« na Brdu pri Kranju, dne 3. 10. 2022

Sodelovanje NIJZ (OE MARIBOR in OE MURSKA SOBOTA) v projektu NICE-LIFE INTERREG CE - izzivi na področju obvladovanja krhkosti pri kronično bolnih starejših oseb s pomočjo digitalne tehnologije

Projekt niCE-life želi **spodbuditi socialno vključenost in koordinacijo nege krhkih oseb s poudarkom na osebah s kognitivnim primanjkljajem** (srednjim/nizkim), vključno z Alzheimerjevo in Parkinsonovo boleznijo ter drugimi kroničnimi boleznimi, **z razvojem transnacionalno aplikativnega modela** zdravstvenih in negovalnih storitev za krhke starejše (temelji na e-Care mreži, razviti v Bologni, Italija) **z uporabo naprednih tehnologij** (npr. senzorske tehnologije, informacijske in komunikacijske tehnologije ter tehnike analize podatkov) za preprečevanje krhkosti, izboljšanje kakovosti oskrbe in podporo samostojnemu življenju, socialnim stikom in zagotavljanju kontinuitete pomoči po bolniških odpustih.

Slika 10: Logotip projekta niCE life (Vir: www.interreg-central.eu/Content.Node/nice-life.html)

PRIČAKOVANI IZDELKI PROJEKTA

- Model zdravstvenih storitev za oskrbo krhkih starejših (na podlagi modela e-oskrbe, ki deluje v Italiji, prilagojen tako, da ustreza nacionalnemu in lokalnemu kontekstu)
 - ✓ Organizacijski, gospodarski in drugi pogoji za delovanje inovativne storitve, ki izboljšuje zdravstveno in socialno oskrbo bolnikov z okvaro (npr. daljinsko spremljanje, daljinski nadzor zaradi varnosti, daljinska izmenjava informacij in telemedicina)
 - ✓ Priporočila za deležnike v zdravstvu in socialni oskrbi, ki naj bi omogočila trajnost inovativne storitve na novih lokacijah (države partnerice)
- Inteligentna platforma za spremljanje
- Pilotne aktivnosti
- Lokalni akcijski načrti
- Usposabljanja za odločevalce v lokalnih okoljih in ponudnike storitev/nege

V preteklem letu so bile izvedene sledeče aktivnosti:

- Pripravili smo osnutke **lokalnih akcijskih načrtov** za uvedbo modela zdravstvene oskrbe in tehničnih rešitev ter memorandum o sodelovanju ter izvedli spletno mednarodno delavnico s sodelovanjem vseh partnerjev v projektu
- Projektne **dosežke smo promovirali na 7.KPM v Mariboru**
- Sodelovali na **zaključni konferenci projekta v Bratislavi, 1-3.6.2022**

Interreg CENTRAL EUROPE niCE-life

TAKING COOPERATION FORWARD

Final Conference, 2nd June 2022

WP T4: Local action plans, guidance and involvement of policy makers

WP T4 Leading Partner, PP8, Samaritan Burgenland Department of Home Care

EXCERPT OF LOCAL ACTION PLAN OF SLOVENIA

Interreg CENTRAL EUROPE niCE-life

SLOVENIA	Action: Establishment of an informal stakeholder network and improve digital literacy
Background	<ul style="list-style-type: none">• Digital health literacy is not on the satisfactory level in Slovenian elderly.• Promoting digital health literacy and enhancing stakeholder connections could increase access to the existing services and social inclusion of frail elderly.
Actions	<ul style="list-style-type: none">• Presentation of current achievements, searching after synergies and common challenges• Organization of meetings with stakeholders to present the niCE-life pilot projects• Identification of the opportunities and gaps in an existing collaboration networks• Developing a tailored approach to increase community capacity and social inclusion of elderly through digital solutions

TAKING COOPERATION FORWARD

International workshop

„Use of the e-health platform and innovative care solutions in frail elderly“

March 10th, 2022 - ZOOM platform

Programme

- 9.30 Greetings and introduction by organizer - Olivera Stanojević Jerković, Tatjana Krajnc-Nikolić / National Institute of Public health, Slovenia
- 9.40 Testing of the intelligent monitoring platform in Brno
Jiri Mekyska/ Brno University of Technology, Czech Republic
- 10.00 Testing AP-nurse for people suffering from Parkinson's and Alzheimer's disease in care center in Bratislava and social care home in Warsaw
Štefan Čerba/ Slovak University of Technology Bratislava, Slovakia
- 10.30 The experience of the Treviso pilot site: testing of GPS-based tracking tool
Davide Tuisi/ Institute for elderly care and shelter Treviso, Italy
- 10.50 Active break
- 11.00 Empowering seniors towards the digital community
Elisa Monterubbianesi/ Local health Authority of Bologna, Italy
- 11.20 Monitoring grid – support independent living at home for as long as possible
Sylvia Lomosits/ Samaritan Burgenland Department of Home Care, Austria
- 11.40 Care methods of frail elderly discharged from hospitals in Olomouc
Jana Chudobova/ University Hospital Olomouc, Czech Republic
- 12.00 Seniors in Slovenia are not sufficiently trained to use eServices – presentation of the feasibility study
Jože Gričar/ Profesor Emeritus, Slovenia
- 12.20 Discussion Q&A
- 12.40 Closing of the workshop

LOKALNI AKCIJSKI NAČRT ZA UVAJANJE
TRANSNACIONALNO UPORABNEGA MODELA
ZDRAVSTVENIH IN NEGOVALNIH STORITEV ZA KRHKKE
STAREJŠE - KONČNA RAZLIČICA
SLOVENIJA

Izdelek D.T4.1.4
PP10

Verzija 1
04 2022

SIGNING OF MEMORANDUM OF
UNDERSTANDING

Deliverable D.T4.2.3

Final version
06 2022

OSNUTEK PREDLOGA LOKALNEGA AKCIJSKEGA NAČRTA ZA
VKLUČEVANJE INOVATIVNIH TEHNOLOGIJ IN STORITEV, KI
OMOGOČAJO SAMOSTOJNO ŽIVLJENJE KRHKIH STAREJŠIH V
DOMAČEM OKOLJU - PROJEKT NI-CE LIFE INTERREG CE

Olivera Stanojević Jerković, NIJZ OE Maribor
Tatjana Krajnc Nikolić, NIJZ OE Murska Sobota

Prvi sestanek skupine JZ v MSP na temo AZS v letu 2022,
20. januar, 2022, videokonferenca preko orodja GoToMeeting

Slika 11: Sodelovanje na dogodkih (Vir: OE Maribor)

4.6 Območna enota Murska Sobota

(Pripravila: Tatjana Kranjc Nikolič in Martin Ranfl)

Območna enota Murska Sobota je na področju krepitve javnega zdravja starejših nadaljevala z udejanjanjem skupnostnega pristopa ter krepitve medsektorskega sodelovanja na regijski oziroma lokalni ravni.

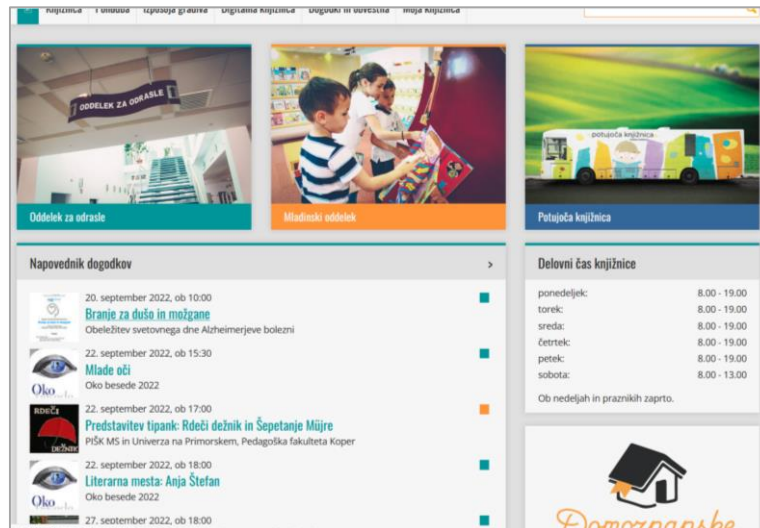
Ob Svetovnem dnevu Alzheimerjeve bolezni smo skupaj s Pokrajinsko in študijsko knjižnico Murska Sobota (v nadaljevanju PIŠK) organizirali in izvedli dogodek namenjen destigmatizaciji bolezni ter podpori svojcem in negovalcem bolnikom z demenco. Dogodek je vsebinsko razdeljen na dva dela. Prvi del je namenjen predstavitvi zdravstvenega problema ter oblikah pomoči za svojce in bolnike same. Drugi del je namenjen spoznavanjem z literarnimi deli na temo demence z namenom spoznavanja izkušenj drugih ljudi, njihovih čustev in razmišljanj ter načinih soočanja z boleznijo oziroma življenjem poleg osebe z demenco skozi literarno umetnost.

The image shows a program document for a meeting titled "Branje za možgane" (Reading for Brains). It is organized by the National Institute for Public Health (NIJZ) and the Regional and Study Library of Murska Sobota. The event is on Tuesday, September 20, 2022, at 10:00 AM. The program includes a welcome speech, a presentation on Alzheimer's disease, a discussion on dementia support, a film screening, and a book presentation.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje	
Obeležitev svetovnega dne Alzheimerjeve bolezni	
Branje za dušo in možgane	
20. 9. 2022, torek ob 10.00	
Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota	
Program	
10.00	Pozdravni nagovor Martin Ranfl, dr. dent.med., spec. predstojnik OE MS NIJZ mag. Klavdija Sek Štefarič, direktorica PIŠK MS Damjan Anželj, mag. jav. upr., MO Murska Sobota
10.10	Alzheimerjeva bolezen kot izziv za družbo in posameznika – nasveti za ohranjanje zdravja in spomina mag. Tatjana Kranjc Nikolič, višji zdravnik specialista
10.25	Pomoč in podpora v stiski s strani centra za duševno zdravje odraslih – kako se pogovarjati z osebo z demenco Barbara Kološa in Seto Salamun, psihologinji, Center za duševno zdravje odraslih
10.40	Življenje z osebo z demenco – izkušnje in nasveti Majda Keček, predsednica društva Spominčica Ormož
11.00	Odmor za kavo
11.20	Soočanje z demenco skozi literarno in vizualno umetnost – izbor izbranih literarnih del ter filmov na temo demence Ivo Podgosterski in Jana Balčič, bibliotekarja Jana Berden, specialna in rehabilitacijska pedagoginja
11.40	Predstavitve dejavnosti knjižnice – Braini klub Tanje Pirš PIŠK MS in Braini klub za mlade PIŠK MS Ivo Podgosterski, bibliotekar
12.00	Izmenjava izkušenj in mnenj ob druženju
12.30	Zaključek srečanja

Slika 12: Program srečanja »Branje za možgane« (Vir: OE Murska Sobota)

Slika 13: Obvestilo o dogodku na spletni strani PIŠK (ViR: OE Murska Sobota)

V prvem delu so strokovnjaki NIJZ OE MS predstavili problematiko demence in epidemiološke podatke za Slovenijo in Evropo. Strokovnjaki Centra za duševno zdravje odraslih ZD Murska Sobota so spregovorili o načinih komuniciranja z dementno osebo ter virih pomoči tako za bolnike kot za svojce-negovalce. Člani Društva Spominčica Ormož so podelili s prisotnimi svoje izkušnje dela nevladne organizacije, izzivi s katerimi so se soočali v času ukrepov za omejitev epidemije SRS-CoV-2 ter predstavili koristne dosežke iz svojega projektne dela. V odmoru so prisotni imeli priložnost za osebni stik in izmenjavo izkušenj ter pregled publikacij za laično in strokovno javnost.

Drugi del dogodka je namenjen predstaviti literarnih del na temo demence ali Alzheimerjeve bolezni. Strokovnjaka bibliotekarja iz PIŠK sta poglobljeno predstavili dva izbrana literarna dela na način, da so prisotni razumeli tako vsebino del kot umetniško vrednost predstavljenih romanov. Specialna in rehabilitacijska pedagoginja je predstavila slikanico, ki obravnava soočanje malega otroka z obolelim sorodnikom.

Udeleženci dogodka so bili strokovni delavci s področja socialnega varstva, člani društev bolnikov ter društev upokojencev. Udeležba je presegla pričakovanja, interes prisotnih je kazalnik potrebe po podpornih storitvah, ki so namenjene tako svojcem kot bolnikom z demenco. Koncept dogodka sestavljen iz strokovnega in umetnostnega dela ter časa namenjenega za druženje in izmenjavo izkušenj se je pokazal kot zelo uspešen.

Slika 14: Bibliotekarja J. Berden in I. Podojsteršek (OE Murska Sobota)

Slika 15: Udeleženci dogodka v prostorih Knjižnice

Slika 16: Psihologinji CDZ odraslih Murska Sobota

Sodelovanje z IDS za promocijo duševnega zdravja in preventivo ter destigmatizacijo duševnih motenj pri starejših v okviru Programa MIRA – RNPZ 2021-2028

V okviru sodelovanja z občino Gornja Radgona smo se udeležili dogodka »Dan odprtih vrat za starejše«, ki ga je kod nadaljevanje preteklih aktivnosti IDS pripravila občina v sodelovanju z Zavodom Vitica 5.10.2022. Na dogodku smo imeli priložnost seznaniti obiskovalce z aktivnostmi NIJZ, ki so namenjene krepitvi zdravja starejših občanov s poudarkom na krepitvi duševnega zdravja.

Slika 17: Utrinki s stojnice OE MS v Gornji Radgoni (Vir: OE Murska Sobota)

Na stojnici smo ponudili gradiva s področja krepitve zdravja še posebno duševnega zdravja ter promovirali nacionalne presejalne programe. V osebnem stiku smo podali konkretne praktične informacije, odgovarjali na vprašanja ter motivirali k udeležbi v programih in lastni skrbi za zdravje starejših.

Sodelovanje z mrežo organizacij in ustanov s področja staranja

V letu 2022 smo nadaljevali sodelovanje s člani mreže ustanov in organizacij v Pomurju, ki se ukvarjajo z zdravjem starejših občanov. Tako smo članom mreže redno posredovali nova gradiva, ki jih pripravlja NIJZ, jim zagotavljali sproten dostop do informacij s področja javnega zdravja ter jih podpirali v njihovi dejavnosti, ki se dotika javnega zdravja starejših.

Sodelovali smo s člani Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Murska Sobota. Na njihovem letnem srečanju smo pripravili predavanje s pogovorom na temo zdravega življenjskega sloga. Obravnavali smo teme telesne dejavnosti, zdrave prehrane, duševnega zdravja in preventivnih programov SVIT, DORA in ZORA. Predavanje je bilo namenjeno članom društva, njihovim svojcem ter spremljevalcem, ki večinoma sodijo v skupino starejših občanov.

Slika 18: Utrinki z letnega srečanja Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Murska Sobota (Vir: OE Murska Sobota)

Z društvom Spominčica Ormož imamo kontinuiran kontakt, ki nam omogoča sprotno izmenjavo potrebnih informacij. Zagotavljamo jim podporo pri prijavi na projektne razpise ter pomagamo pri vzpostavitvi stikov z organizacijami, ki imajo podoben interes. Kot kontaktna točka smo bili na voljo svojcem oseb z demenco, v prostorih enote je na voljo gradivo in revija Spominčica

Izobraževanja članov tima:

- udeležba na zaključni konferenci projekta PhARAON – Digitalna pomoč srebrnim letom, dne 18. in 19. 5. 2022 v Ljubljani,
- udeležba na regijski spletni konferenci ob obeležitvi Svetovnega dneva duševnega zdravja, dne 14. 10. 2022, in priprava prispevka o dogodku za spletno stran MIRA,
- udeležba na spletni Nacionalni konferenci ob obeležitvi Dneva Alzheimerjeve bolezni, dne 15. 9. 2022,
- udeležba na strokovnem dogodku ob SD Alzheimerje bolezni 20.9. v Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota,
- udeležba na konferenci »Varstvo duševnega zdravja starejših delavcev« na Brdu pri Kranju, dne 3. 10. 2022.

Projekt NICE-LIFE iz finančnega mehanizma INTERREG CE

Zaposleni na OE MS smo tvorno sodelovali pri vseh aktivnostih projekta Nice-life, ki je podrobno opisan v poročilu OE MB.

Kot učinke omenjenega projekta izpostavljamo dvig kapacitete sodelujočih na področju sodobnih tehnologij v podporo aktivnemu in zdravemu staranju, povezovanje z deležniki ter krepitev sodelovanja na regijski in mednarodni ravni.

4.7 Območna enota Nova Gorica

(Pripravili: Andreja Mezinec, Petra Kravos in Marko Vudrag)

Kot že vrsto let smo tudi v letu 2022 na Območni enoti Nova Gorica spodbujali in pripravili kar nekaj presečnih aktivnosti v okviru naloge JZvMSP na temo Aktivnega in zdravega staranja. Tokrat bi radi izpostavili; regijski pogled na neenakosti v zdravju ter področje prehranskega stanja starejših. Ob zaključku poročila pa je podan vpogled še nekatere presečne aktivnosti katere smo v okviru naše naloge dodatno izvedli ali podprli.

NEENAKOSTI V ZDRAVJU IZZIV V MEDSEKTROSKEM POVEZOVANJU - REGIJSKI POGLED

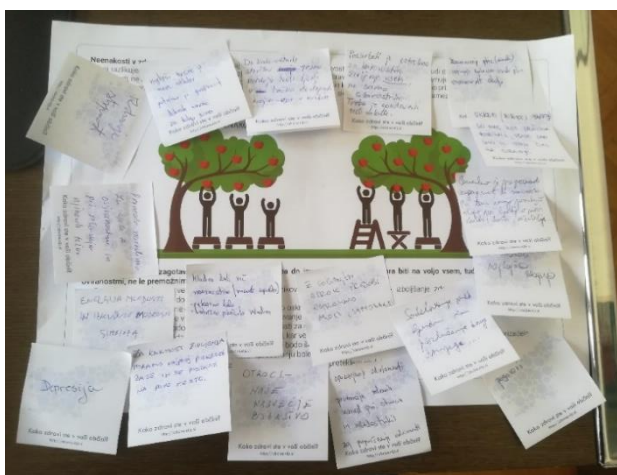
V letu 2021 je NIJZ objavil publikacijo Neenakosti v zdravju – izziv prihodnosti v medsektorskem povezovanju, katera je bila povod za regijsko rdečo leta 2022 v okviru naloge JZvMSP na temo stanja. Pri nastajanju omenjene publikacije, pri kateri so aktivno sodelovali predstavniki Inštituta za ekonomska raziskovanja (IER), Inštituta RS za socialno varstvo (IRSSV), Onkološkega inštituta, Urada RS za makroekonomske analize in razvoj (UMAR) ter NIJZ, ki je zadevo koordiniral, smo pri nastanku sodelovale tudi nekatere območne enote (Maribor, Koper in Nova Gorica), na kar smo izredno ponosne. Nastanek take publikacije ni majhen zalogaj, pomembno je bilo skupno medsektorsko sodelovanje, povezovanje, ki je po našem mnenju ključ za prepoznavanje in zmanjševanje neenakosti v zdravju, ki so posledica kompleksnejše problematike tako na globalni kot nacionalni in regionalni ravni. Povezava med socialno-ekonomskimi dejavniki, kot so revščina, stanovanjske razmere, izobrazba, zaposlitev, okoljski pogoji, življenjski slog itd., in zdravjem je v današnjem času zelo očitna in tudi dokazana. Za celovito načrtovanje zdravstvenega razvoja in s tem posledično zmanjšanjem neenakosti v zdravju, je potrebno poznati tako nacionalne kot regionalne in lokalne razlike, ki morajo temeljiti na kakovostnih, veljavnih in zanesljivih dokazih predvsem pri oblikovanju ustreznih politik.

Kako na neenakosti v zdravju ter aktivno in zdravo staranje, gledajo ljudje na goriškem, smo skušali izvedeti tudi mi. Izbrali smo tri različne pristope:

- Stojnica in pogovor z mimoidočimi
- Izvedba kratke ankete s ciljno skupino starejših nad 65 let
- Pogovor z izbranimi deležniki

Stojnica in pogovor z mimoidočimi v okviru Festivala zdravja

V okviru Festivala zdravja 2022 smo sodelovali na stojnici tako z informacijami AZS kot neenakosti v zdravju. Slednjo temo oz. izzive smo z naključnimi mimoidočimi tudi naslavljali. Predhodno smo pripravili 27 »tematskih kartic«, ki smo jih pripravili s pomočjo tematskega koledarja »Za zdravju in blaginji naklonjeno leto 2022«, katero si je mimoidoči naključno izbral. Ob zaključku smo mimoidočega povabili k zapisu svoje prve misli ob prebiranju izbrane tematske kartice. Izvedena aktivnost je bila spodbuda k razmisleku, kaj lahko vsak sam in kaj vsi skupaj, storimo za svoje zdravje in kakovostno življenje, za zdravje svojih bližnjih in tudi vse širše skupnosti. Vzdušje na stojnici je bilo prijetno. Več o tematskem koledarju si lahko preberete na: <https://nijz.si/zivljenjski-slog/neenakosti-v-zdravju/za-zdravju-in-blaginji-naklonjeno-leto-2022/>

Slika 19: Festival Zdravja, Stojnica/pogovor z mimoidočimi ter nabor misli. Vir: Arhiv NIJZ

Izvedba kratke ankete s ciljno skupino starejših nad 65 let

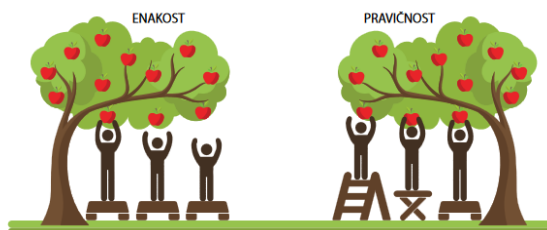
24. maja smo izvedli drugo izbrano aktivnost s ciljno populacijo 65 let in več. Udeležili smo se srečanja, ki je potekalo v okviru programa za starejše z naslovom »Vadba za boljše psihofizično počutje z elementi Mindfulness-a«, ki ga izvajajo na Posoškem razvojnem centru Ljudske univerza OE Tolmin v okviru večgeneracijskega centra. Izbrani program je dobra praksa, ki poteka že od leta 2017. Več o programu si lahko preberete v prispevku z naslovom »S pomočjo "energetske vadbe z elementi Mindfulness-a" do boljšega psihofizičnega počutja starejših tudi na odmaknjenih področjih alpskega sveta«, ki je dostopen na slednji povezavi: <https://nijz.si/obmocna-enota-nova-gorica/s-pomocjo-energetske-vadbe-z-elementi-mindfulness-a-do-boljsega-psihofizicnga-pocutja-starejsih-tudi-na-odmaknjenih-podrocjih-alpskega-sveta/>

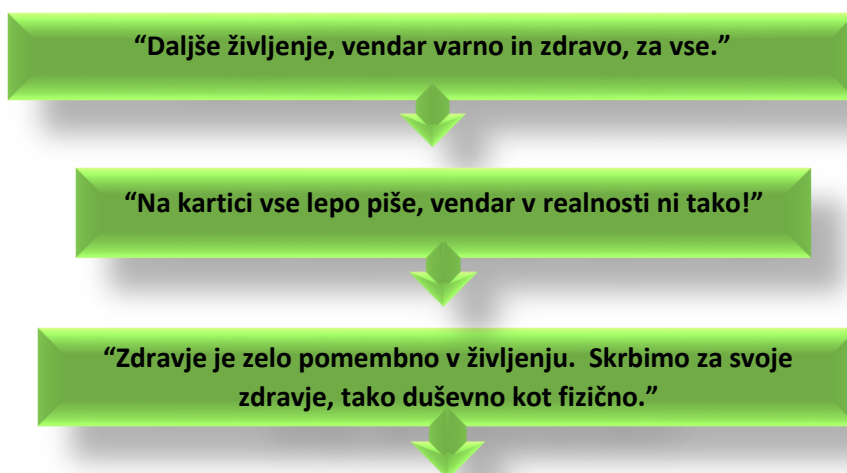
Slika 20: Uvodni pozdrav in reševanje prejetega izziva. Vir: Arhiv Ljudska univerza Tolmin

Za tokratno aktivnost smo pripravili kratek vprašalnik katerega smo razdelili na dva dela. Prvi del je imel namen osveščanja o neenakosti v zdravju ter spodbujanju k razmisleku, drugi del pa pregledu ter krepitvi medsektorskega povezovanja na področju zdravja. Prejeli smo 26 pogledov.

Izpostavili bi, da smo v prvem delu, med drugim, udeležence povprašali; Kaj menijo o spodnji fotografiji (enakost /pravičnost), Kako sami doživljajo enakost in pravičnost, Kako jo doživljajo v svojem okolju. Zaključili smo s prebiranjem in zapisovanjem prve utrjene misli, o že predhodno predstavljenih, »kartic tematskih dni«.

Slika 21: Koledar Za zdravju in blaginji naklonjeno leto 2022. Vir: NIJZ

Izbrane misli udeleženk ob prebiranju naključnih tematske kartice.

Drugi del ankete je bil namenjen pregledu ter krepitvi medsektorskega povezovanja na področju zdravja, v katerem nas je, med drugim, zanimalo; Kaj udeležence zanima, Kaj potrebujejo (npr. vodena vadba, pomoč pri domačih opravilih, informacije o pravicah ...), S kom sodelujejo, S kom se povezujejo. Iskali smo tudi primere dobrih praks.

Ob zaključku ankete smo udeleženke zaprosili za ključno sporočilo, ki bi bilo namenjeno mlajšim generacijam. Nekaj njihovih misli delimo skupaj z vami:

“Naj bodo strpni do nas, ker prihajajo za nami ...”

“Naj se vedno borijo za pravičnost.”

“Sodelovanje med generacijami.”

“Tudi mlajši morajo skrbeti za srečno, zdravo maldost in kmalu je že tu starost.”

“Sodelujte s starejšimi saj so zakladnica znanja, izkušenj in dobrih praks.”

“Vsak dan je nov dan in dan ko smo starejši.”

Izkoristili bi priložnost in se zahvali mag. Damijani Kravanja, izvajalki programa vadbe Mindfulness in Brigiti Bratina Peršin, vodji OE Ljudske univerze v Tolminu, da so nam omogočile tudi letošnje sodelovanje. Želimo jim še veliko uspešnih programov, ki podpirajo zdravje starejše populacije!

Slika 22: Skupinska fotografija članic programa »Vadba za boljše psihofizično počutje z elementi Mindfulness-a«. Vir: Arhiv Ljudska univerza Tolmin

Posebna zahvala pa gre vsem udeleženkam programa »Vadba za boljše psihofizično počutje z elementi Mindfulness-a«, ki so nas toplo sprejele, podale svoje poglede ter ključna sporočila.

Brez vas, ni nas! Naj vas življenje ponese kajti starost je le številka. Hvala!

Pogovor z izbranimi deležniki

V okviru tretje aktivnosti je bil izveden obisk pri izbranih deležnikih tako na temo AZS kot neenakosti v zdravju. Na slednjo temo so podali tudi svoje poglede:

- ***Mestna občina Nova Gorica, Samo Turel, župan Mestne občine Nova Gorica***

Neenakost se v glavnem nanaša na pojav neenake ali nepravilne porazdelitve materialnih dobrin, življenjskih priložnosti, moči, privilegijev, ugleda in vpliva v družbi med člani določene družbe. Besedo neenakost lahko različni ljudje v različnih kontekstih doživljajo drugače. Poleg tega neenakost vključuje različne, a prekrivajoče se ekonomske, socialne in celo prostorske razsežnosti. V zadnjih letih se povečuje zavedanje o neenakostih, ki jih lahko opazimo znotraj samih družbenih skupin, poleg tistih med posameznimi družbenimi skupinami.

To zavedanje je pripeljalo do vedno večjega spoznanja, da je neenakost sistemska in zasidrana v različnih družbenoekonomskih in političnih strukturah. Globalne krize, kot npr. pandemija Covid-19, dodobra razkrijejo še tako prikrite družbene neenakosti po vsem svetu. Neenakosti v zdravju so povezane s socialnimi, ekonomskimi in okolijskimi razmerami, v katerih smo rojeni in v njih živimo. Zaskrbljujoče je dejstvo, da so neenakosti v zdravju povezane s širšimi neenakostmi in oblikami diskriminacije v družbi, kot so rasizem in seksizem, pa tudi z ekonomskimi neravnovesji. Vsi skupaj si moramo prizadevati za zmanjševanje neenakosti in spoštovanje drug drugega.

- ***Center za krepitev zdravja (CKZ) Zdravstvenega doma Nova Gorica, vodja centra Tamara Kofol***

CKZ Nova Gorica si prizadeva, da bi bila kakovost življenja vseh prebivalcev goriške dobra, dostop do njihovih storitev omogočena in enostavna za vse, ne glede na oviranost, izobrazbo, socialni ali teritorialni položaj ... Pa vendar bi radi izpostavili prav izziv širokega teritorialnega področja in ponudbo storitev, ki jo CKZ Nova Gorica pokriva

Neenakost pri ponudbi njihovih storitev vidijo v širokem področju. Območje, ki ga pokrivajo zajema 6 občin, posamezne lokalne skupnosti so oddaljene od sedeža CKZ tudi do 40 km oz. 50 min vožnje. Na oddaljenih lokacijah živijo ljudje, ki niso mobilni, so starejši in storitve CKZ-ja tudi najbolj potrebujejo. Tem osebam, žal ne nudijo enakih možnosti podpore in pomoči, kot osebam, ki so mobilne, aktivne in se lahko udeležujejo programov na samem sedežu ZD.

Več o Centru za krepitev zdravja (CKZ) Zdravstvenega doma Nova Gorica in njihovih aktivnostih najdete na njihovi spletni strani: <https://www.ckz-ng.si/>.

PRISPEVEK S PODROČJA PREHRANSKEGA STANJA STAREJŠIH – POMEMBNOST PREHRANSKEGA PRESEJANJA IN PODPORE V DOMOVIH ZA STAREJŠE (REZULTATI RAZISKAVE)

Kljub temu, da je podhranjenost v domovih za starejše prisotna je podatkov o spremljanju prehranskega stanja oskrbovancev zelo malo. Na OE Nova Gorica smo se tako odločili, da več pozornosti namenimo tudi področju podhranjenosti in možnostim preprečevanje le-te v domovih za starejše. V raziskavi, ki smo jo izvedli med 3.6. in 6.7.2021 smo ugotavljali, kakšna je pogostost uporabe orodij za oceno prehranske ogroženosti v domovih za starejše. Predvsem smo želeli prikazati dejansko stanje ter preučiti proces ukrepanja ob ugotovljenih odstopanjih. V nadaljevanju so tako predstavljeni podrobnejši rezultati raziskave.

V domovih za starejše se ob sprejemu redno srečujejo s starostniki, ki so slabo prehranjeni in podhranjeni. Mnogi so namreč težko bolni z različnimi kroničnimi boleznimi ter jemljejo številna zdravila, kar poleg psiholoških in socialnih dejavnikov v veliki meri vpliva na prehransko stanje. Prav tako se s starostjo povečuje tudi vnetno dogajanje v organizmu, to pa ob nezadostni prehranski podpori vodi v povečano razgradnjo in manjšo odpornost organizma. Oskrba starejših, ki so nastanjeni v domovih, je zaradi naštetega zapletena in zahteva individualno obravnavo. Podhranjenost starejših predstavlja enega izmed zelo razširjenih in perečih problemov v domovih za starejše.⁵

Kljub temu, da je podhranjenost v domovih za starejše prisotna, je podatkov o spremljanju prehranskega stanja oskrbovancev zelo malo⁶. Zgodnje prepoznavanje podhranjenosti bi pripomoglo k identifikaciji posameznikov, ki potrebujejo čimprejšnjo prehransko podporo, ter posledično k zmanjšanju pojavnosti podhranjenosti med starejšimi.

Stroka ugotavlja, da razširjenost podhranjenosti med starejšimi težko opredelimo zaradi neenotne uporabe orodij za ugotavljanje prehranske ogroženosti. S tem namenom smo med domovi za starejše izvedli raziskavo, s katero smo skušali ovrednotiti pogostost uporabe orodij v domovih za starejše. V raziskavi smo opredelili dva vzorca. Prvi vzorec so tako predstavljali sodelujoči pri izpolnjevanju anketnega vprašalnika, drugi vzorec pa sodelujoči v intervjujih. Vprašalnik je izpolnilo 64 oseb, od tega

⁵ Engelheart, S. in Brummer, R. (2018). Assessment of nutritional status in the elderly: a proposed function-driven model. Food and nutrition research, 62. <https://doi.org/10.29219/fnr.v62.1366>

⁶ Bell, C. L., Tamura, B. K., Masaki, K. H. in Amella, E. J. (2013). Prevalence and measures of nutritional compromise among nursing home patients: weight loss, low body mass index, malnutrition, and feeding dependency, a systematic review of the literature. Journal of American medical directors association, 14, 94–100. <https://doi.org/10.1016/j.jamda.2012.10.012>

50 v celoti in 14 delno. V raziskavi so sodelovali zaposleni iz domov za starejše iz skoraj vseh slovenskih statističnih regij, le iz posavske regije se v raziskavo ni vključil nihče.

Glede na poklic je bila večina anketirancev po poklicu dipl. medicinska sestra/dipl. zdravstvenik (75,0 %), sledili so vodje kuhinje (9,4 %), tri osebe so bile po poklicu mag. dietetike (4,7 %) in prav tako tri osebe dipl. dietetik ali dipl. inženir živilstva in prehrane (4,7 %) ter ena oseba tehnik zdravstvene nege. Tri osebe pa so bile po poklicu mag. zdravstvene nege, delovni terapevt ter mag. zdravstvenega in socialnega managementa.

Pridobljeni podatki nam sicer kažejo, da v več kot polovici sodelujočih domov stanovalce ob sprejemu presejajo. Vendar je tukaj potrebno poudariti, da so zaposleni med presejanje prištevali tudi tehtanje stanovalcev, merjenje ITM-ja, merjenje kožne gube. Najpogosteje se presejanje izvede 1 x/3 mesece, manjše število jih navaja, da se presejanje izvaja na 6 mesecev in 11 vprašanih presejanje izvaja 1 x/leto. Pod možnostjo »drugo« smo pridobili še odgovore, da presejanje izvajajo le po potrebi in pri potencialno bolj ogroženi skupini starejših ter ob poslabšanju stanja in ob izgubi telesne mase. Rezultati raziskave so tako pokazali, da le v 22 sodelujočih domovih presejanje izvedejo tudi z uporabo orodij.

Zanimalo nas je tudi kako izvajajo prehransko podporo v primeru podhranjenosti. Največ jih uvede prehranske dodatke, industrijsko pripravljene visoko energijske in beljakovinske napitke. Slabih 8% se ob prepoznani podhranjenosti posvetuje z domskim zdravnikom, vodjo kuhinje in drugimi institucijami (z dializnim oddelkom iz splošne bolnišnice, ambulanto za klinično prehrano, s kliničnimi dietetiki iz splošne bolnišnice). Še posebej zaskrbljujoče dejstvo je, da so kar štiri osebe odgovorile, da prehranske podpore v primeru podhranjenosti sploh ne izvajajo. Le dva vprašana sta odgovorila, da naredijo oceno ter pripravijo načrt prehranjevanja in prav tako le v dveh primerih ob prepoznani podhranjenosti vključijo dietetika in omogočijo posvet z njim.

Sodelujoče smo tudi povprašali, ali imajo v domu zaposlenega dietetika. V 13 domovih dietetika zaposlujejo, medtem ko v 37 sodelujočih domovih dietetika nimajo. Nazadnje nas je zanimalo še, ali imajo v postopku prehranske obravnave možnost posvetovanja z dietetikom, in sicer, tako v primeru, da ga v domu ne zaposlujejo, kot v primeru da ga. V manj kot polovici se z dietetikom lahko posvetujejo, v tretjini domov pa te možnosti nimajo.

V sklopu intervjujev pa smo želeli pridobiti tudi informacije o tem, ali se zaposleni udeležujejo strokovnih izobraževanj na temo prepoznavanja, preprečevanja in zdravljenja podhranjenosti, ali o posledicah podhranjenosti ozaveščajo tudi stanovalce same in njihove svojce ter kako izvajajo prehransko podporo v primeru podhranjenosti. Večina intervjuvanih se opredeli, da so se izobraževanj

v preteklosti udeleževali vsaj enkrat letno vendar imajo občutek, da je na izobraževanjih področje podhranjenosti redko naslovljeno. Teme, ki jih običajno poslušajo, se dotikajo HACCP sistema, priprave diet in prilagojene prehrane. En intervjuvani je izpostavil, da njihova ozaveščenost ni največji problem in da se ta skriva drugje: »Zdi se mi nesmiselno pošiljati zaposlene na izobraževanja, če nimamo teh stvari vpeljanih v domu.« Vsi intervjuvani so ob tem opozorili, da se je zaradi epidemije Covid-19 v zadnjih dveh letih vse zaustavilo. Tako se zaradi preobremenjenosti in časovne stiske v zadnjem letu niso udeležili nobenega izobraževanja. Prav tako v večini domov stanovalcev in njihovih svojcev o podhranjenosti ne ozaveščajo. V domovih tega enostavno nimajo planiranega. Se pa vsi zavedajo, da če starejši ne zaužijejo dovolj hrane, je treba uvesti druge prilagojene prehranske intervencije. Dva intervjuvana sta ob tem izpostavila, da OPD-jev zaradi visoke cene v domu ne naročajo. Stanovalci jih dobijo, če jim jih prinesejo svojci, strošek tako pade na njihova ramena.

Vsi sodelujoči so kot enega najpomembnejših razlogov, ki ovira rutinsko izvajanje presejanja, navedli, da področje ni sistemsko urejeno. Kadrovske so podhranjeni, opravljajo osnovne stvari – se pravi nega, hranjenje, terapija, kar jim vzame veliko časa. Imajo tudi veliko stanovalcev, ki zahtevajo individualno obravnavo, kadra pa seveda premalo. Pod ostale razloge so navedli še, da so finančno omejeni, namreč sredstva za prehrano stanovalcev so razmeroma majhna. Prav tako v organizacijski strukturi domov organizator prehrane ni predviden. Dodatno oviro pa predstavlja tudi fluktuacija kadra.

Nujno je potrebno poudariti, da bi zgodnje prepoznavanje podhranjenosti pripomoglo k identifikaciji starejših, ki potrebujejo čimprejšnjo prehransko obravnavo, kar bi na drugi strani pomenilo, da se pojavnost podhranjenosti med starejšimi zmanjša. Primerna prehrana starejšega je skupaj z načrtovano telesno aktivnostjo najboljša preventiva nastanka podhranjenosti ter razvoja krhkosti in kaheksije ob pridruženih kroničnih boleznih. Optimalen prehranski status bi starejšim tako omogočil aktivno in zdravo staranje, kar bi se odražalo v visoki kakovosti življenja in neodvisnosti v starejših letih.

OSTALE PRESEČNE AKTIVNOSTI KATERE SMO V LETU 2022 PODPRILI V OKVIRU SKUPINE JZVMSP NA TEMO STARANJA

Festival zdravja 2022

V aprilu mesecu smo v Novi Gorici izvedeli Festival zdravja, ki je potekal **od 3. do 8. aprila 2022.** **Pripravili** smo ga skupaj z Mestno občino Nova Gorica, Mladinskim centrom Nova Gorica, Zdravstvenim domom Osnovno varstvo Nova Gorica – Centrom za krepitev zdravja Nova Gorica ter Društvom Ko-Rak.si. V okviru festivala so potekale številne aktivnosti, od športnih turnirjev, predavanj in delavnic, na različnih lokacijah v mestu. Festival zdravja se je zaključil z Dnevom zdravja, 8. aprila,

kjer so se predstavili različne organizacije/programi, vzgojno-izobraževalne vsebine in svetovanja, sejem dolgožive družbe, ki so nam lahko v pomoč pri skrbi za zdravje.

Slika 23: Uvodni pozdrav udeležencem ob svetovnem dnevu zdravja. Vir: Arhiv NIJZ

Celotna novica dostopna na: <https://www.nijz.si/sl/festival-zdravja-2022>

Medsektorski regijski svet za javno zdravje

20. seja Medsektorskega regijskega sveta za javno zdravje (MRSJZ), ki ga je organiziral NIJZ Območna enota Nova Gorica s člani in predstavniki MRSJZ je potekala 9. junija 2022. Vabilo je bilo namenjeno širši strokovni javnosti goriške regije (zdravstvo, občine, krajevne skupnosti, sociala, NVO, šolstvo, gospodarstvo, mediji,...). Na seji je bil predstavljen projekt Zdravje v občinah, spletna stran in zadnji izsledki. Podano je bilo, da je v goriški regiji stanje, kar se tiče zdravja načeloma dobro a imamo tudi izzive. Kazalnikov je veliko izstavili so predvsem alkohol in zlomi kolkov pri starejših. Pri zlomu kolka pri starejših ima kar 7 od 13. občin kazalnik, ki je nad slovenskim povprečjem. Pri boleznih, neposredno pripisljivih alkoholu zelo izstopata 2 občini, a tudi ostale so precej obarvane in se bližajo slovenskemu povprečju. Pri novih primerih raka imamo 4 občine, ki so nad slovenskim povprečjem. Kazalnik prejemniki zdravil zaradi sladkorne bolezni kaže dober rezultat, saj so vse občine pod slovenskim povprečjem. Pomembno točko je zavzela tudi pobuda po zagonu in vodenju LAS (Lokalne akcijske skupine), sodelovanje lokalne samouprave z javnimi inštitucijami in civilno družbo, predvsem na področju duševnega zdravja ter priprave na lokalne volitve ter šola za župane.

Obeležitev svetovnega dne Alzheimerjeve bolezni

Na pobudo Društva GO-spominčic, ga. Sonje Valič, smo se sodelavci NIJZ OE Nova Gorica, pridružili obeležiti svetovnega dne Alzheimerjeve bolezni (22. septembra 2022).

Skupaj z oskrbovanci Doma upokojencev Nova Gorica smo zakorakali po ulicah Nove Gorice in skušali starejšim polepšati ta, tako pomemben dan.

Slika 24: Obeležitev svetovnega dne Alzheimerjeve bolezni. Vir slik: Facebook, Dom upokojencev Nova Gorica

Zahvala Društva Go-spominčica

Društvo GO-Spominčica za pomoč pri demenci Nova Gorica
Dom upokojencev Nova Gorica

Spoštovani!

Sprehod za spomin smo tudi z vašo pomočjo uspešno izpeljali.

Ob tej priliki se vam zahvaljujemo za sodelovanje in pomemben prispevek k soustvarjanju demenci prijazne skupnosti.

Veselimo se nadaljnjega sodelovanja z vami.

S prijaznimi pozdravi.

Nova Gorica, 21.9.2022

Sonja Valič,
predsednica društva GO-Spominčica

Mojca Jajčič,
delovna terapevka, strokovna delavka, višja svetovalka
Doma upokojencev Nova Gorica

Slika 25: Zahvala Društva Go-Spominčica (Vir: NIJZ OE Nova Gorica)

Obeležitev mednarodnega dne starejših

Območna enota Nova Gorica je mednarodni dan starejših obeležila z različnimi aktivnostmi:

- Dogodek Tek in Hoja za upanje, Bevkov Trg, Nova Gorica
- Umetniško razstava z naslovom »Druženje z umetnostjo«, v kateri so sodelovali: Dom upokojencev Nova Gorica in Podsabotin, Dom upokojencev Gradišče, uporabniki Hiše dobre volje Miren in oskrbovanci Centra za pomoč na domu.
- V lokalni skupnosti z druženjem s starejšimi nad 65 let
- Skupaj s knjižnicami.

Dogodek Tek in Hoja za upanje, Bevkov Trg, Nova Gorica

V soboto 1. Oktobra se je odvil dogodek "Tek in hoja za upanje", ki je v Novi Gorici že tradicionalna aktivnost, pri kateri sodeluje tudi NIJZ OE Nova Gorica. Ta dan smo posebno pozornost posvetili tudi starejšim nad 65 let in se udeležili njihovega srečanja v lokalni skupnosti Miren-Kostanjevica. Na samem srečanju smo udeležence seznanili o pomenu programa SVIT, razdelili promocijski material Kam po pomoč v primeru duševnih stisk odraslih (program MIRA) ter 10 priporočil za zdravo spanje odraslih in jih povabili k spremljanju spletne strani staranje.si.

Slika 26: Dogodek Tek in hoja za upanje. Vir: Arhiv NIJZ

Utrinki iz umetniške razstave z naslovom »Druženje z umetnostjo«

V ponedeljek 3. oktobra je v galeriji Frnaža potekal otvoritveni dogodek z odprtjem razstave likovnih in umetniških del z naslovom »Druženje z umetnostjo«. Izdelke so ustvarili stanovalci lokalnih domov upokojencev. Z razstavo smo želeli poudariti pomen druženja in ustvarjanja za dobro počutje in duševno zdravje naših starostnikov. Več o dogodku najdete na spletni strani Nacionalnega programa za duševno zdravje (MIRA) <https://www.zadusevnozdravje.si/aktualno/dogodki/2022/10/nagoriskem-se-je-zacel-festival-dusevnega-zdravja-goriske-2022/>

Slika 27: Razstava izdelkov ustvarjalcev pod naslovom »Druženje z umetnostjo«, Galerija Frnaža Nova Gorica. Vir: Arhiv NIJZ

Obeležitev mednarodnega dne starejših s knjižnicami

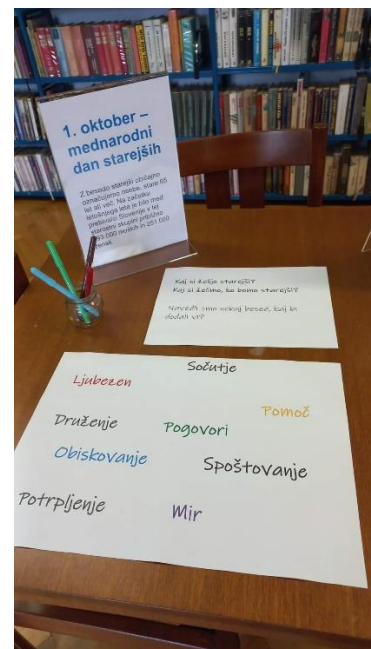
Zakaj skupaj s knjižnicami?

Ker je knjižnica ustanova, ki je močno vpeta v lokalno skupnost, dobro prepoznana in zaupanja vredna ustanova. Je kraj, ki je odprt vsakemu, vsem generacijam. Igra pomembno vlogo tudi v ruralnih okoljih.

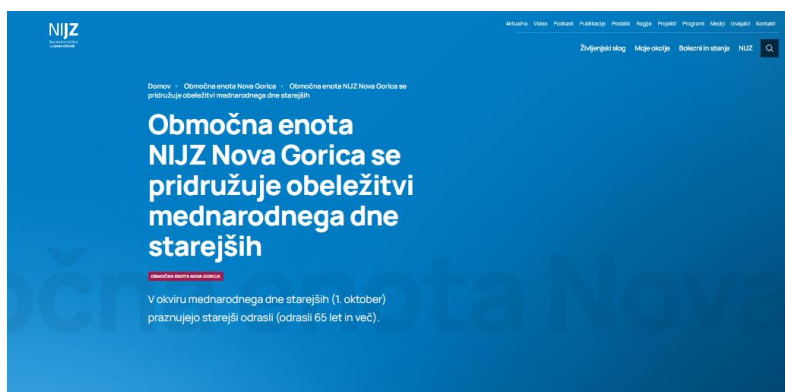
Poleg goriških knjižnic (Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin, Lavričeva knjižnica Ajdovščina in Goriška knjižnica Franceta Bevka) smo k sodelovanju povabili tudi Kosovelovo Knjižnico Sežana, enoto Komen ter knjižnico Bena Zupančiča Postojna). Vsem sodelujočim se iskreno zahvaljujemo.

Slika 28: Aktivnosti Knjižnic. (Vir: Arhiv knjižnic)

Priloga novice za spletno stran NIJZ OE Nova Gorica

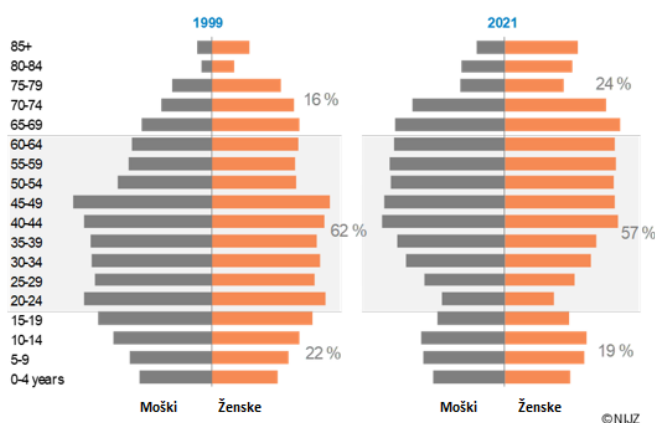
Slika 29: Spletna novica. (Vir: NIJZ, posnetek zaslona)

»Izbrana tema letošnjega Mednarodnega dne starejših oseb (#UNIDOP2022) z naslovom »The Resilience and Contributions of Older Women« opozarja na pomembno vlogo, ki jo imajo starejše ženske pri obvladovanju globalnih kakor tudi lokalnih izzivov. Starejše ženske močno prispevajo k reševanju lokalne problematike s trdoživostjo ter svojimi stališči in delovanjem tudi na goriškem. Pandemija covid-19, je situacijo, ki ni bila že do sedaj rožnata, še dodatno razgaljala in močno prizadela, tudi populacijo nad 65 let in več.

Demografske spremembe so vidne na vsakem koraku, tudi Goriška ni izjema.

Delež starejših na Goriškem se povečuje. Če je v letu 1999 delež prebivalcev starih 65 let in več znašal 16%, se je v letu 2021 povzpел že na 24%, slika 1. Na goriškem število žensk starostne skupine 65 let in več presega število moških. Ženske v povprečju dosegajo višjo starost kot moški (Vir podatkov, SURS).

Primerjava prebivalstvenih piramid Goriške regije za leti 1999 in 2021

Slika 30: Primerjava prebivalstvenih piramid goriške regije za leti 1999 in 2021 (Vir: Spletna novica NIJZ)

Demografske spremembe – hitro staranje prebivalstva vodi, med drugim, v vedno večjo potrebo po dolgotrajni formalni in neformalni oskrbi. V Sloveniji velik delež oskrbe onemoglih starejših, bolnih in invalidnih opravljajo družinski člani, ni nepomemben delež tudi tistih, ki jim pomagajo sosede,

prijatelji (znanci) in zlasti prostovoljci iz NVO sektorja. Ti neformalni oskrbovalci so v večini ženske«. Do celotne novice dostopate preko slednje povezave: <https://nijz.si/obmocna-enota-nova-gorica/obmocna-enota-nijz-nova-gorica-se-pridruzuje-obelezitvi-mednarodnega-dne-starejsih/>

Zmanjšanje osamljenosti in vključevanje sta ključnega pomena za duševno zdravje starejših

V torek, 8. novembra, je potekala nacionalno spletno srečanje z naslovom [»Zmanjšanje osamljenosti in vključevanje sta ključnega pomena za duševno zdravje starejših«](#) v okviru [Nacionalnega programa duševnega zdravja – Program MIRA](#). Območna enota Nova Gorica je skupaj z drugimi strokovnjaki (Janja Romih-MDDSZ, Tatjana Milavec-SCSD, Martina Horvat in Andreja Mezinec -NIJZ, mag. Tatjana Cvetko-ZD Koper, Rožca Šonc-ZDUS, Zdenka Katkič - Društvo Šola zdravja) sodelovala v moderirani zaključni razpravi z naslovom Naslednji koraki – kaj lahko storimo?

Pripravili smo krajši regijski prispevek, do katerega dostopate preko slednje povezave:

<https://nijz.si/obmocna-enota-nova-gorica/zmanjsanje-osamljenosti-in-vkljucevanje-sta-kljucnega-pomena-za-dusevno-zdravje-starejsih/>

Celotna novica je dostopna na: <https://www.nijz.si/sl/zmanjsanje-osamljenosti-in-vkljucevanje-sta-kljucnega-pomena-za-dusevno-zdravje-starejsih>

Poleg zgoraj navedenih aktivnosti smo v letu 2022 redno spremljali področje AZS v naši regiji. Aktivno smo se udeležili izobraževanj na različne teme. Deležnikom, ki so se na nas obrnili, smo nudili tudi strokovno podporo in sodelovanje pri pripravi različnih tudi strateških dokumentov.

Izpostavili bi še:

- Občina Nova Gorica je v letošnjem letu pripravila Strategijo za starejše v občini Nova Gorica 2022-2026.

Pripravo osnutka strategije je vodila mestna svetnica in predsednica odbora za Zdravstvo in Socialno varstvo Vida Škrlič.

- Dom upokojencev Nova Gorica je v letu 2022 odpru dve novi *Hiši Dobre Volje, Hiša dobre volje Ajdovščina in Komen.

*Hiše dobre volje nadgrajujejo Centre za dnevne aktivnosti s celostno oskrbo. Ne gre le za kakovostno preživljanje časa in dodatno izobraževanje, ampak obliko dnevnega bivanja. Vsakodnevno je poskrbljeno za nego, tople obroke, telovadbo, animacijo, ustvarjalne delavnice in vse tisto, kar je potrebno, da so uporabniki in uporabnice celostno preskrbljeni pod isto streho in se hkrati

vsakodnevno vrnejo domov. Več na spletni strani Doma upokojencev Nova Gorica
<https://www.dung.si/skupnostni-programi/>

4.8 Območna enota Novo mesto

(Pripravila: Doroteja Kuhar)

V letu 2022 smo na OE Novo mesto vzpostavili redno komunikacijo s patronažnimi medicinskimi sestrami, ki vstopajo na teren oziroma v domove posameznikov. Predstavili smo jim različne tematike s področja preventivnih dejavnosti in pregledov, ki jih izvajajo na terenu. Ena izmed aktivnosti bodo tudi izobraževanja patronažnih medicinskih sester s področjem preventive padcev pri starejših, ki se bodo izvajala v regiji v letošnjem letu. Patronažne sestre so se udeležile izobraževanja s področja duševnega zdravja, ki je bilo organizirano v regiji, tematika je aktualna tudi pri starejši populaciji.

Mestna občina Novo mesto je ustanovila delovno skupino z različnimi deležniki, ena izmed prioritete je bilo tudi področje staranja v tej občini. Skupina je delovala do županskih volitev, kjer je prišlo do menjave na občinski strukturi. Zato se skupina sedaj že nekaj časa ni sestala. Nekaterimi društvom upokojencev smo predstavili pomen dobrega in kvalitetnega spanja v tem obdobju.

Na področju Zdravje v občini smo občinam regije posredovali nove podatke ter se z nekaterimi pogovarjali tudi o hitrem staranju prebivalstva v njihovem lokalnem okolju. Tako smo bili povabljeni v občino Črnomelj, kjer smo se na okrogli mizi z različnimi lokalnimi akterji pogovarjali o perečih temah v tem lokalnem okolju.

V UE Trebnje smo aktivno sodelovali v projektnem svetu Zdrava mesta, kjer smo na podlagi ocene potreb in podatkov pomagali pri osnovanju načrta za delo v lokalni skupnosti. Osrednja tema je področje duševnega zdravja pri različni ciljni populaciji.

Vabimo vas, da skupaj z nami obeležite 30 let projekta, katerega osrednja vrednota je zdravje in blagostanje vseh. Strokovni dogodek bo potekal v **četrtek, 10. novembra 2022, ob 16. uri na Centru za izobraževanje in kulturo Trebnje, Kidričeva ulica 2, Trebnje.**

Program dogodka:

16.00 – 16.10	Nagovor organizatorjev dogodka in financerjev projekta	Patricija Pavlič , direktorica CIK Trebnje, koordinatorka projekta Zdrave občine Dušan Skerbiš , župan Občine Mirna
16.10 –16.20	30 let projekta Zdrave občine – kako se je pričelo?	Petra Krnc Laznik
16.20-16.35	Zdravstveno stanje prebivalcev naših občin	Doroteja Kuhar , dr.med., spec. javnega zdravja, NIJZ
16.35-17.35	Pasti užitek	Eva Erpič , magistrica zakonskih in družinskih študij, direktorica podjetja E-motion in predsednica društva Človeška toplina Toni Kočevar , Svetovalnica Srečanja dr. Zlatko Zimet , koordinator programa svetovne zdravstvene organizacije Zdrava mesta za Slovenijo, NIJZ
17.35-18.30	Okrogla miza: izzivi užitek in pasti odvisnosti	Petra Kušar Stojakovič , direktorica DSO Trebnje Zdenko Šalda , dr.med., spec.mdpš, strokovni vodja ZD Trebnje

Strokovni dogodek ob 30-letnici projekta Zdrava mesta/Zdrave občine

Slika 31: Vabilo na dogodek (Vir: Spletni portal mojaobčina.si, Trebnje)

Aktivno smo sodelovali tudi na srečanjih lokalnih prebivalcev v tej upravni enoti, kjer smo se pogovarjali predvsem o preventivi v različnih življenjskih obdobjih in pomenu skrbi za lastno zdravje. Udeleževali smo se različnih izobraževanj na temo staranja prebivalstva in rednih sestankov nacionalne skupine za področje staranja. Tudi na področju komuniciranja smo z različnimi objavami v lokalna glasila delovali tudi s tematiko, ki pokriva to področje.

4.9 Območna enota Ravne na Koroškem

(Pripravili: Jure Ploder, Jerneja Lorber, Branka Božank, Nina Pogorevc in Helena Pavlič)

Delo z lokalno skupnostjo, april 2022

Lokalno povezovanje ob Dnevu za spremembe in hkrati ob obeležitvi dneva zdravja. Medgeneracijsko sodelovanje v Grajskem parku na Ravnah, povezovanje različnih organizacij in čas za pogovor, kar starejšim zelo veliko pomeni. Človeški odnos, lep pogovor, pa če tudi traja le par sekund. Starejši želijo biti videni, vključeni v pogovor in da lahko tudi oni povedo kakšno anekdoto iz svojega življenja.

Spodnja drsnica lepo povzema ravno to bistvo promocije zdravja, kot ga vidimo tudi sodelavci na OE Ravne.

Slika 32: prezentacija M. Gabrijelčič, NIJZ

V koroških občinah (Črna na Koroškem, Mežica, Prevalje, Ravne na Koroškem, Mislinja, Slovenj Gradec, Dravograd, Muta, Vuzenica, Radlje ob Dravi, Podvelka, Ribnica na Pohorju) so na različne načine obeležili Dan za spremembe in Dan zdravja. V veliko pomoč so jim tudi podatki s portala Zdravje v občini <https://obcine.nijz.si/>.

Po občinah so se odvijale številne aktivnosti tudi v sklopu programa »Zdravo mesto«. Dogodki so bili usmerjeni v gibalno – izobraževalne vsebine. Udeleženci so lahko sodelovali tudi v delavnicah promocije in krepiteve zdravja. Vsebine so bile prilagojene različnim ciljnim skupinam, tako za predšolske otroke, šolarje in vse do starejših oseb in starostnikov.

Več prispevkov si lahko preberete na spletnih straneh občin, prispevki so objavljeni tudi v lokalnih časopisih. Prilagamo povezavi do prispevka občine Dravograd časopis Informator, junij 2022 <https://www.dravograd.si/objava/644953> in občine Ravne na Koroškem Ravenski razgledi <https://www.ravne.si/objava/649378>, kjer smo sodelovali tudi na terenu.

Igre babic in dedkov

V poletnih mesecih, v času počitnic smo sodelovali s Koroškim medgeneracijskim centrom (KMC) z Raven na Koroškem, pod sloganom »Razgibano poletje« - otroci so v sklopu aktivnosti v Grajskem parku spoznavali stare igre iz časa njihovih babic in dedkov.

Slika 33: Novica na Facebook strani (Vir: facebook KMC)

Slika 34: Utrinki igre babic in dedkov (Vir: NIJZ OE Ravne in facebook KMC)

Preventivna akcija Koroška v gibanju, 20. september 2022

V tednu med 16. in 22. septembrom obeležujemo Evropski teden mobilnosti (ETM), ko vsako leto združimo moči Občina Ravne na Koroškem, NIJZ Območna enota Ravne in skupaj z vrtci, šolami ter različnimi društvi za zdravje in športnimi društvi izvedemo preventivno akcijo Koroška v gibanju.

ETM je leta 2022 potekal pod sloganom Trajnostno povezani. Pobuda opozarja na pomen dobro povezanih skupnosti, saj so te pogoj za uspešnost katerekoli občine in za visoko raven kakovosti našega bivanja v njej. O kakovosti življenja v neki občini tako vse bolj odločajo dobra dostopnost do dobrin in storitev, zagotovljena mobilnost za vse družbene skupine, dobre povezave ter raznovrstnost alternativ osebne motorne prometu.

Ker pa je za zdravo skupnost pomembno tudi spodbujanje različnih oblik gibanja pri vseh generacijah, so se na občini odločili k ponudbi različnih športnih objektov in prostorov dodati še enega, in sicer Plac za špilat, ki smo ga otvorili v okviru skupnega dogodka Koroška v gibanju, 20. septembra 2022.

Ideja o Placu za špilat izhaja iz publikacije s starimi gibalnimi igrami Gremo se špilat, ki smo jo v letu 2022 izdali v okviru projekta Ravne – zdravo mesto. Knjižica je dosegljiva v spletni obliki na povezavi <https://www.nijz.si/sl/publikacije/gremo-se-spilat>. V skupini smo, pod okriljem občine Ravne na Kor., sodelovali še NIJZ OE Ravne, Vrtec Ravne na Kor., OŠ Koroški jeklarji, OŠ Juričevega Drejčka, OŠ Prežihovega Voranca, Šolski center Ravne na Kor. ter Društvo diabetikov Mežiške doline. Na »Placu za špilat« je postavljena velika informativna tabla, zraven table pa lahko obiskovalci najdejo tudi navodila za igre, vezana v obliki knjige. Če ste torej na »placu« in v sebi čutite kaj igrivosti in ste pozabili pravila iger, si lahko spomin osvežite s priloženo tiskano obliko navodil.

Na kakšen način smo vključili otroke, da so postali aktivni? Da bi otroke in mladostnike na njim zanimiv način povabili k igranju starih iger, smo igre z otroki tudi posneli in v publikacijo umestili QR kodo, preko katere je omogočen dostop do videoposnetkov s prikazom posameznih iger. Knjižica lahko služi kot priročnik ali preprosto navdih za ideje, kako z otroki in mladostniki preživeti šolski športni dan, popestriti jutranje in popoldansko varstvo, za spodbujanje medgeneracijskega povezovanja, sodelovanja. Igre naših babic, dedkov, stricov, tet, mam in očetov so bile zanimive in spodbudne za razvoj raznolikih gibalnih spretnosti.

Ob promociji iger, ki smo jih zbrali v knjižici Gremo se špilati, si je vsak otrok lahko naredil svoj gunitvist. Na kolutih smo imeli več sto metrov elastične vrvi v različnih barvah. Otrok si je sam izmeril dolžino (približno 4m gumice), si jo odrezal, naredil vozec in si tako naredil svoj gunitvist. Ob tem smo spodbujali tudi kreativnost in skrb za lastnino, s čimer smo želeli spodbuditi, da bi otroci gunitvist obdržal dlje časa ter ga tudi uporabljali za igro. Želimo si, da bi se igra izvajala v šolskih prostorih med odmori, tako kot pred mnogimi leti. Namreč z igrami, kot je gunitvist, igralec razvija vzdržljivost, moč, spretnost, koncentracijo, sodelovanje v skupini,...

Slika 35: Grajski park Ravne z ekipo NIJZ OE Ravne (Vir: Arhiv NIJZ OE Ravne na Koroškem)

Več o dogodku si lahko preberete na povezavi NIJZ: <https://nijz.si/>

Slika 36: 20 let preventivne akcije KOROŠKA V GIBANJU (Vir: spletna stran NIJZ, regija OE Ravne)

Na dogodku v Grajskem parku so potekale tudi predstavitve društev ter različne gibalne in športne aktivnosti. Ponovno smo postavili Grajsko gibalnico, krožno pot s tablami z gibalnimi vajami in kontaktnimi podatki društev. Grajska gibalnica je bila obiskovalcem na voljo do konca oktobra 2022. Na pot po mestu in okolici je na dan dogodka krenil Peš bus - od šol do prireditvenega prostora, pridružili so se nam kolesarji z Bici vlakom, mesto pa je bilo možno spoznavati tudi s »Šprancirbusom od fabrike do grada« (organizirano v sklopu dogodka Lokalne akcijske skupine Mežiške doline).

20. obletnico akcije Koroška v gibanju smo posebej obeležili še z razstavo fotografij, ki so nastale med leti 2002 in 2021, na različnih lokacijah, kjer je prireditev potekala. Prvih 11 let na Uršlji gori, nato 3 leta ob Ivarčkem jezeru, zadnjih 6 let pa v Grajskem parku na Ravnah. Razstava panojev s fotografijami je bila obiskovalcem na ogled ob Placu za špilat.

20 let neprekinjenega izvajanja preventivne akcije je zahtevalo ogromno angažmaja vseh sodelujočih, organizacije, logistike, tudi finančnih sredstev ter seveda prilagajanja različnim izzivom, s katerimi smo se srečali tekom dveh desetletij. Zahvaljujemo se Občini Ravne na Koroškem za vsakoletno finančno in organizacijsko podporo, vsem vrtcem, šolam, društvom in organizacijam, ki so v teh letih sodelovali pri izvedbi dogodkov ter medijem za promocijo in večjo prepoznavnost. Dokazali smo, da lahko s sodelovanjem in povezovanjem premagujemo ovire in skrbimo za boljše zdravje različnih generacij v svoji skupnosti.

Gremo se špilat – igre za zabavo na prostem

Besedilo: Nina Pogorevc | Foto: Arhiv NIJZ Ravne

V okviru projekta »Ravne – zdravo mesto« smo pod okriljem Občine Ravne na Koroškem, ki v celoti financira ta projekt, partnerji skupine za zdravje – NIJZ OE Ravne na Koroškem, Vrtec Ravne na Koroškem, Šolski center Ravne na Koroškem in Društvo diabetikov Mežiške doline – pripravili publikacijo s starimi gibalnimi igrami z naslovom *Gremo se špilat*. Da bi otroke in mladostnike na njim zanimiv način povabili k igranju starih iger, smo igre z otroki tudi posneli in v publikacijo umestili QR kodo, s katero je omogočen dostop do videoposnetkov s prikazom posameznih iger.

Slabši rezultati pri telesni dejavnosti otrok in mladostnikov so nas spodbudili, da smo v občinski akcijski načrt umestili spodbujanje gibanja vseh generacij. Odrasli, mladostniki in otroci so zaradi premajhne telesne dejavnosti oziroma vse bolj sedečega življenjskega sloga izpostavljeni številnim dejavnikom tveganja za pojav različnih bolezni. V delovni skupini smo v ta namen pripravili publikacijo *Gremo se špilat* s starimi gibalnimi igrami (fučka, gumitvist, zemljo krast ...). V tiskani obliki so jo prejeli otroci v starosti od 4 do 10 let, ki v občini Ravne na Koroškem obiskujejo vrtec in šolo. Dostopna je tudi v spletni obliki, na povezavi <https://www.nijz.si/sl/publikacije/gremo-se-spilat>.

Da bi igre čim bolj zaživele, smo jih z otroki, starši in starimi starši oživel na prireditvi Dan za spremembo ob svetovnem dnevu zdravja, bila je 7. aprila v Grajskem parku na Ravnah. Nadaljnja druženja ob igrah bodo potekala enkrat na mesec, in sicer ob četrtkih z začetkom ob 16. uri v Grajskem parku, zaključna prireditev pa bo konec septembra v okviru akcije Koroška v gibanju.

Igre naših babic, dedkov, stricev, tet, mam in očetov so bile zanimive in spodbudne za razvoj raznovrstnih gibalnih spretnosti. Knjižica naj bo priložnost ali navdih za ideje, kako preživeti dan na prostem s prijatelji ali družino.

Slika 37: Novica akcije *Gremo se špilat* (Vir: Ravenski razgledi, junij 2022)

Ob svetovnem dnevu srca: S srcem za vsako srce!

Na povabilo Lokalne akcijske skupine Mežiška dolina smo sodelovali pri izvedbi dogodka S srcem za vsako srce. Aktivnosti so zajemale prikaz temeljnih postopkov oživljanja, predstavitev nordijske hoje, izvajanje meritev krvnega tlaka in sladkorja, igre za otroke v sklopu naloge »Gremo se špilat« in predstavitev električnih koles. Aktivnosti se bile zaključene s predavanjem Tamare Miler BITI.

V sklopu Centra za zdravstveno ekologijo so bili predstavljeni vplivi okoljskega hrupa na zdravje in počutje ljudi.

Izpostavili smo vsebine povezane z vplivom hrupa na bolezni srca in ožilja. Na stojnici smo pripravili gradiva, ki smo jih razdelili udeležencem. Z vsemi, ki jih je tematika zanimala pa smo se pogovorili in ponudili priložnost nadaljnjih svetovanj prek našega e-naslava: okoljskihrup@nijz.si

Slika 38: Aktivnosti ob svetovnem dnevu srca (Vir: NIJZ, regija OE Ravne ter Sonja Jeram in Bojana Bažec)

Za člane Koronarnega kluba Mežiške doline, Društva diabetikov Slovenj Gradec in društva Ilco smo izvedli predavanja o duševnem zdravju – **Psihološka prva pomoč**. V preteklem letu smo izvedli tri predavanja, v letu 2023 načrtujemo izvedbo še za več skupin, saj se zavedamo prepleta depresije, koronarnih bolezni in drugih kroničnih nenalezljivih bolezni. Z naslavljanjem tovrstnih tem prispevamo k destigmatizaciji in detabuizaciji področja duševnega zdravja, obenem pa seznanjamo slušatelje z viri pomoči v okolju in jih spodbujamo k iskanju le te. V skupini koronarnega kluba se izkazuje želja po še več tovrstnih vsebin, kar bomo v bodoče skušali zagotoviti. V letošnjem letu bomo predavanja iz psihološke prve pomoči zagotovili še nekaterim drugim društvom iz naše regije.

Čezmejno e-sodelovanje pri izdajanju Kažipota e-storitev za seniorje 55+, ki skrbijo za svoje starše, ki so 75+ in digitalno opismenjevanje seniorjev, 30. september 2022

Sodelovali smo pri zoom konferenci, ki sta jo organizirala Zdravstveni dom Slovenj Gradec in Mestna občina Slovenj Gradec, v sodelovanju z Omrežjem zasluženih profesorjev in Omrežjem e-seniorjev. Program konference je objavljen na spletni strani [Global Network of Associations & Networks: Retirees Developing Silver Economy](#). Konferenca je prispevek k proslavljanju 1. oktobra - Mednarodnega dne starejših oseb 2022 ([International Day of Older Persons on October 1](#)). Ob tej priložnosti je bil objavljen [Kažipot 2022 – Zdravstveni dom Slovenj Gradec, 30. september 2022](#). Za odrasle otroke 55+, ki skrbijo za svoje starše, ki so 75+. Kažipot obsega 34 strani, tiskan je bil v nakladi 2.000 izvodov. V njem so prikazane storitve, ki jih sodelujoče organizacije nudijo seniorjem Mestne občine Slovenj Gradec in Občine Mislinja. Vljudno vabljeni, da ga pogledate in presodite o koristnosti takega Kažipota za seniorje 55+ v kraju, v katerem živite.

Zavedati se moramo, da je digitalna pismenost vedno večjega pomena, vedno nove tehnologije in vrednote e-učenja. Pomen sodelovanja z drugimi organizacijami, povezovanje in interdisciplinarna izmenjava mnenj. Pomembno je, da različnim organizacijam in splošni javnosti predstavljamo svoje delo in ponudimo možnost za svetovanje in pomoč pri reševanju težav posameznika ali skupnosti. Poskrbimo, da smo zgled in skrbimo za zdrav življenjski slog ter dobro prispevamo v okolju, kjer delujemo. Da vplivamo na generacije v otroštvu in ustrezne navade negujemo in prenašamo skozi vse življenje in na naslednje generacije. V jesenskem obdobju se več časa nameni organizirani rekreaciji, pridružite se aktivnostim, ki jih ponuja vaše lokalno okolje.

Mreženje starejših: sodelovanje patronažnih služb, izobraževalnih ustanov (dijakov Srednje zdravstvene šole Slovenj Gradec), knjižnic in socialnih centrov. Več o E-izobraževanjih in seniorji 55+ si lahko preberete na povezavi: <http://eregion.eu/seniors-elearning-education/>

Ob svetovnem dnevu duševnega zdravja na Koroškem

Ob svetovnem dnevu duševnega zdravja smo širšo javnost nagovorili s pobudo, ki smo jo naslovili »Tisto lepo v mojem življenju«. V času, ki je prežet z negotovostmi, tesnobami in stiskami vseh vrst, smo se odločili, da ljudi spodbudimo, da svoj pogled usmerijo v tisto, kar daje upanje, nas navdaja s pozitivnim. Drug drugega smo želeli spomniti, zakaj je vredno, dobro živeti.

Dopis o zbiranju fotografij, motivov »tistega lepega« smo poslali na številne naslove partnerjev na področju duševnega zdravja in v občinska glasila. Zbirko fotografij smo kasneje ob svetovnem dnevu duševnega zdravja razstavili v prostorih Mladinskega kulturnega centra, kjer je vse do decembra obiskovalce spodbujala k prepoznavanju lepega in dobrega.

Slika 40: Ob svetovnem dnevu duševnega zdravja (Vir: foto NIJZ, dne 25.10.2022 MKC Slovenj Gradec)

Slika 39: Ob svetovnem dnevu duševnega zdravja (Vir: NIJZ OE Ravne)

8. novembra je potekalo strokovno srečanje preko spleta z naslovom Zmanjšanje osamljenosti in vključevanje sta ključnega pomena za duševno zdravje starejših. Več o dogodku je zapisano pod OE Maribor.

5 Zaključek

Devet območnih enot pod okriljem centralnega oddelka že osem let združuje moči in podaja pomen področju aktivnega in zdravega staranja. V preteklem letu smo sodelavci NIJZ skupaj, po različnih krajih Slovenije, puščali sledi. Čeprav so vsakoletno načrtane poti nadgrajene, smo ponosni, da smo se v letu 2022 dotaknili tako okolja, digitalizacije, odpornosti starejših, osamljenosti in duševnega zdravja, preventive kot tudi prehrani starejših odraslih. V letu 2022 smo usmerjali jadra proti aktualnim tokom, zato so izvedene aktivnosti zelo pestre. Tudi Svetovna zdravstvena organizacija pod okriljem desetletja Zdravega staranja je na svojih spletnih straneh podala veliko pomembnih vsebin, ki smo jih delili tako z našo skupino JZvMSP na teme staranja kot širše. Pomembno pa je, da smo se v letu 2022 ponovno dotaknili predupokojitvenih aktivnosti, ki so še kako pomembne za osebe, ki so na vstopu v predupokojitveno obdobje in imajo temelje tudi v Strategiji dolgožive družbe.

OE NIJZ bodo še naprej nadaljevale svoje aktivnosti na vzdrževanju in povezovanju mreže regijskih deležnikov, ki delujejo na področju staranja na regijskih in lokalnih ravneh. V letu 2023 bodo namenile večji poudarek h krepitvi povezovanja, sodelovanja, solidarnosti k preseganju stereotipov, predsodkov in diskriminacije do starejših in tudi mlajših družbenih skupin. Prav tako se nadaljuje podpora vsem ostalim programom, kot so MIRA, Skupaj za zdravje, Preventivni programi (Dora, Zora Svit), kot tudi neenakostim v zdravju in drugim temam, ki jih regije prepoznajo kot relevantne za svoje področje.

Na nacionalnem nivoju se bodo načrtane AZS aktivnosti in naloge, kot do sedaj, redno nadaljevale. Še naprej bomo aktivno sledili pripravam akcijskega načrta za implementacijo Strategije dolgožive družbe, ki je po naši oceni ključen za določitev konkretnih aktivnosti sektorjev, sodelujočih, izdelkov in prepotrebni virov. Tudi v letu 2023 si želimo povezovanja zato bomo z različnimi projektnimi aktivnostmi pristopili k izpolnjevanju le teh in objavljali zbrane rezultate. Skušali bomo podati več poudarka na skupnemu povezovanju tako znotraj NIJZ (Zdravi vrtci, Zdrave šole, Zdrava mesta, Patronaža ...) kot širše. Tudi v tem letu bomo obeležili različne dni v povezavi s starejšimi (Evropski dan medgeneracijske solidarnosti, Mednarodni dan starejših, Svetovnega dneva/tedna duševnega zdravja, Mesec skupnega branja itd.).

6 PRILOGE

Nacionalna srečanja skupine

Kot že uvodoma smo v letu 2022 imeli štiri srečanja s pomočjo on-line orodij. V nadaljevanju so v zaporedju podane vsebine nacionalnih srečanj v letu 2022 s ključnimi poudarki.

6.1 I. sestanek delovne JZvMSP na temo staranja, januar 2022

Zapisnik sestanka:

KRAJ, DATUM, URA	Splet, 20.1.2022, ob 10:30 uri	LOKACIJA	GoToMeeting
NAMEN SESTANKA	1. sestanek delovne skupine VDDN JZ v MSP, AZS, v letu 2022		
PRISOTNI ¹	Andreja Mezinec, Doroteja Kuhar, Irena Ferlin, Jerneja Lober, Lea Peternel, Marjetka Hovnik Keršmanč, Marko Štanta, Marko Vudrag, Martin Ranf, Martina Horvat, Mojca Gabrijelčič, Natalija Rozman, Nives Letnar Žbogar, Tatjana Kranjc Nikolić, Olivera Stanojević Jerković, Ria Jagodic, Sanja Tkalec, Tjaša Jerman, Tjaša Knific, Jana Skrt, Živa Rant (vsi NIJZ), Aleš Kenda (MDDSZ), Zdenka Tičar (MZ), IZRIIS, Mateja Strašek in Nika Antolašič (ZDUS),		
ODSOTNI			

AGENDA	
	Uvodni pozdrav
1.	Pregled zapisnika prejšnjega sestanka (A. Mezinec)
2.	Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS (A. Kenda, MDDSZ in M. Gabrijelčič, A. Mezinec ter N. Rozman, NIJZ)
3.	Priprava regijskega poročila na področju AZS (Mojca Gabrijelčič, NIJZ)
4.	Sljdo izziv (M. Gabrijelčič in N. Rozman, NIJZ)
	STAR-VITAL aktivni odmor
5.	Projekt Digitalno vključeni (Mateja Strašek, ZDUS)
7.	Predstavitev aktivnosti MIRA in kako jih lahko naša skupina podpre (O. Stanojević Jerković in S. Tkalec, NIJZ)
8.	Predstavitev aktivnosti v projektu NiCe-life (O. Stanojević Jerković in T. Krajnc Nikolić, NIJZ)
9.	Nadaljnje delo in razno

PREGLED REALIZACIJE SKLEPOV (prejšnjega sestanka)	
	Zapisnik prejšnjega sestanka je potrjen.

KOMENTAR/SKLEP	UKREP	ZADOLŽEN	ROK
1. Pregled zapisnika prejšnjega sestanka Sklep 2 (2. sestanka skupine iz preteklega leta): Pripravi se pobuda o sprejetju AN dolgožive družbe, v imenu kapacitete konzorcija, ki je delal na AHA.SI. Prejeli smo odgovor in ga podali udeležencem-glej PPT priloga 1. Dokončeno			

<p>Izvršeno tudi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Objava in posredovanje novice, Mednarodni dan starejših - Posredovani so bili podatki povezav na aktivne gibalne odmore 	<p>Povabiti E. Zver k sodelovanju.</p>	<p>Ožja skupina</p>	<p>Naslednji sestanek</p>
<p>Na naslednji redni sestanek skupine se uvrstiti predstavitev „Dostopnosti do zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe/ pregled kazalnikov“ – (E. Zver, UMAR)</p>			
<p>2. Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS (A. Kenda, MDDSZ in M. Gabrijelčič, A. Mezinec ter N. Rozman, NIJZ)</p> <p>Uradno otvoritev sestanka opravi M. Gabrijelčič, ki poda, da se aktivnosti v letošnjem letu na področju AZS nadaljujejo, opredeljeni so tudi FTE-ji za regije. Prav tako poda, da M. Robnik Levart sedaj nadomešča N. Rozman. Za nadaljevanje sestanka preda besedo A. Mezinec, ki člane sestanka spodbudi s citatom »Življenje je potovanje za katerega nihče ne dobi zemljevida. Vsakdo potuje po svoje in si sprti riše svoj zemljevid. Vsaka risba je nov smerokaz za vse, ki hodimo po čudovitih poteh življenja (neznani avtor)«, tudi člani skupine AZS vrisujemo nove poti in rišemo zemljevide.</p> <p>Sledile so predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS.</p> <p>- A. Kenda (MDDSZ) poda predstavitev mednarodne konference »Človekove pravice za vse starosti: spodbujanje vseživljenjskega vida in medgeneracijskega sodelovanja za spoprijemanje s <u>starizmom</u>«. Ključne iztočnice konference so bile <u>starizem</u>, vseživljenjska perspektiva (pristop) in medgeneracijsko sodelovanje. Poda, da SZO v svojem Globalnem poročilu iz leta 2021 podaja tri pojave oblike <u>starizma</u>: stereotipi (kako mislim), predsodki (kako čutim), diskriminacija (kako delujem). SZO v tem poročilu navaja, da <u>starizem</u> močno vpliva na zdravje in dobro počutje tistih, ki doživljajo <u>starizem</u> na sebi, kakor tistih, ki izvajajo <u>starizem</u> (skrajšanje življenjske dobe je lahko do 7 let, tako za tiste, ki doživljajo <u>starizem</u>, kakor za tiste ki ga izvajajo). Poda razmislek o besedi <u>starizem</u>, ki je bolj primerna kot <u>staromrznost</u>, slednje namreč deluje bolj <u>diskriminatorno</u>, česar pa je po njegovem mnenju mnogo manj kot je predsodkov in stereotipov. Na konferenci sta bila izpostavljena dva vidika za spopadanje/<u>preseganje starizmom</u>: (1) Medgeneracijske aktivnosti, medgeneracijsko sodelovanje (ne govorimo o medgeneracijski solidarnosti, ki je sicer pomembna, ampak o aktivnem sodelovanju); (2) Vseživljenjski vidik (vseživljenjski proces se prične že pred rojstvom in traja vse življenje, starost je samo eno obdobje v življenju. Zavedanje, da so za kakovostno starost ključne aktivnosti in vlaganja v celotnem življenju je pomemben element <u>starizma</u>);</p> <p>Potrebno pa je tudi zavedanje, da se vsi staramo, tako sam posameznik kot družba; slednja kot posledica sodobnih demografskih trendov. Konference se je udeležilo 500 udeležencev iz 60 držav. Po odzvih iz sveta je konferenca predstavljala »zadetek v polno«. Tema je zelo aktualna. Predstavitev zaključila s poudarki Dirka <u>Jarréja</u>, predsednika EURAG (evropske organizacije starejših), ki je podal misli kaj si starejši želijo; (1) pozitivno vključenost v družbo s posebnim spoštovanjem; (2) Zavedanje, da so prav prejšnje in današnja generacija starejših ustvarile današnjo družbo s standardom in tehnološkim napredkom, katerega dobrobiti koristimo vsi.</p> <p>Zanimivost konference je bila tudi uporaba besed starejši, starejše osebe. Besed kot stari ali starostniki (<u>elderly</u>) se na konferenci niso uporabljale. Predlaga oz. poda pobudo, da se tudi na sestankih AHA namesto besede starostnik/starostniki uporabljaj</p>			

2

<p>besedo starejši, starejša oseba, starejši ljudje in podobno. Posnetek celotne konference je dosegljiv na: https://www.youtube.com/watch?v=keSXRzHBgKI.</p>			
<p>Ob zaključku A. Kenda poda svoj vidik sprejetja Zakona o dolgotrajni oskrbi. Povzame nekaj elementov zakona, od katerih bodo imeli največ koristi uporabniki, ki bodo dolgotrajno oskrbo potrebovali. Dolgotrajna oskrba na domu bo brezplačna za uporabnike (sedaj je 5-6 EUR na uro), enako tisti del bivanja v domovih za starejše, ki se nanaša na socialno oskrbo, E-oskrba bo uporabnikom dolgotrajne oskrbe na voljo brezplačno, pa tudi starejšim nad 80 let, ki še ne dopolnjujejo pogojev za dolgotrajno oskrbo, če bo slednjim CSD podal predlog za e-oskrbo. Poda tudi, da je v Zakonu, po novem, vključena storitev za ohranjanje samostojnosti, ki je prej ni bilo.</p> <p>Dostop do zakona: http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7621#</p>			
<p>-S področja aktualnih informacij aktivnega in zdravega staranja M. Gabrijelčič nameni nekaj besed NIJZ publikacijam, ki so izšle v zadnjem obdobju. Posebno pozornost nameni publikaciji Neenakosti v zdravju (https://www.nijz.si/sl/publikacije/neenakosti-v-zdravju-izviv-prihodnosti-v-medsektorskem-povezovanju), ter vzporednih aktivnostim, ki potekajo. Ena izmed njih je elektronski koledar za leto 2022 (http://staranje.si/aktualno/mednarodni-tematski-dnevi-2022-v-koledarju). V njem boste našli vse za zdravje in kakovost življenja pomembne mednarodne tematske dneve. Tematski dnevi, tedni in meseci spodbujajo k razmisleku, kaj lahko vsak sam in kaj vsi skupaj storimo za svoje zdravje in kakovostno življenje, za zdravje svojih bližnjih in tudi vse širše skupnosti. Prisotne povabi k uporabi in distribuciji. Poda tudi, da smo se kot NIJZ odzvali na pobudo MZ in pripravili predlog intervencije ministra za zdravje na konferenci francoskega predsedovanja, na temo preprečevanja izgube avtonomije: za boljše sodelovanje glede problematike padcev starejših državljanov. Konferenca bo potekala 27. januarja v Parizu.</p>			
<p>-A. Mezinec prisotne povabi k pregledu poročil in publikacij:</p> <ul style="list-style-type: none"> o COVID-19 Evidence <u>brief and the social determinants of health and health equity</u> (https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/348333/9789240038387-eng.pdf) o Poročilo OECD, COVID-19 in dobro počutje, Življenje v pandemiji (https://www.oecd.org/wise/covid-19-and-well-being-1e1ecb53-en.htm) o Ocena vpliva na zdravje (HIA), No place like home? <u>Exploring the health and well-being impact of COVID-19 on housing and housing insecurity</u> https://phw.nhs.wales/publications/publications1/no-place-like-home-summary-report/ o Prvega leta Dekade staranja s povabilo na platformo dekade staranja https://www.decadeofhealthyaging.org/ 			
<p>-A. Mezinec in M. Gabrijelčič podata pogled na pomen Spodbujanje digitalne zdravstvene pismenosti za digitalno prihodnost Evrope in odziv NIJZ-ja na spletno konferenco <u>EuroHealthNet</u> z naslovom »<u>Promoting Digital Health Literacy for Europe's Digital Future</u> (http://staranje.si/aktualno/spodbujanje-digitalne-zdravstvene-pismenosti-za-digitalno-prihodnost-evrope) predstavljajo novoustanovljenega TWIG-a (<u>Thematic working interest group</u>) na temo <u>Social Marketing to Tackle Addictions</u> (SOMAD).</p>			

3

<p>-N. Rozman nadaljuje s poročanjem o:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Zakonu o razkritju za zaščito pred nasiljem v družini (Clare's Law): Skupina CORE Elder Abuse Group je 2. septembra 2021 gostila dogodek, na katerem je udeležencem predstavila Zakon o razkritju za zaščito pred nasiljem (Clarein zakon), ki ponuja okvir za razkritje zgodovine nasilja posameznika tudi svojim intimnim partnerjem, kot priložnost za povezovanje s storitvami socialne podpore. (Dostop: https://corealberta.ca/sites/default/files/2021-09/Clare%27s%20Law%20Social%20Service%20Training.pdf) o IFA Global Cafe: In Conversation with Dr. Vipin Nikore on "Izkoriščanje tehnologije in inovativne skupne življenjske rešitve za starejše odrasle" (Dostop: https://www.facebook.com/intfedageing/videos/1059820164847349/) o Spletni seminar Ustvarjanje sveta za vse starosti, mobiliziranje ukrepov za boj proti staranju (Več: https://files.constantcontact.com/7e3fd6e8001/2ad6d555-bafa-4cc2-840c-a2639a5f3831.pdf) o Evropska strategija oskrbe – EU kot gonilna sila za boljšo oskrbo za vse? (Dostop: https://www.age-platform.eu/special-briefing/european-care-strategy-eu-driving-force-better-care-all). o Obeležitev Alzheimerjeve bolezni, 21. oktober (Dostop do dogodka: https://www.nijz.si/sl/videoposnetek-1-nacionalne-konference-z-mednarodno-udeležbo-stanje-in-izzivi-na-podroclju). o Izidi prve znanstvena monografija o demenci z naslovom »Spremljanje demence v Sloveniji: Epidemiološki in drugi vidiki«. Znanstvena monografija je izšla v sodelovanju z ZRC SAZU (Dostop: https://omp.zrc-sazu.si/zalozba/catalog/book/1970). o Konferenca in publikacija JZ in Covid-19 (Zbornik prispevkov dostopen na: https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/publikacije-datoteke/zbornik_povzetkov_in_recenziranih_prispevkov_javno_zdravje_in_covid-19.pdf) o IFA WEBINAR - Digitalna pravičnost za vse starosti: povežite, spoštujte in zaščitite starejše ljudi v digitalnih tehnologijah (Več: http://ngocongo.org/event/digital-equity-for-all-ages-connect-respect-and-protect-older-people-in-digital-technologies). o Mednarodni dan starejših, 1.12.2021 (Več na: http://staranje.si/aktualno/1-oktobra-obelevujemo-mednarodni-dan-starejsih#read-more). o 3. oktober – 9. oktober: Teden ozaveščanja o duševnih boleznih o 7. oktober: Svetovni dan duševnega zdravja 2021 (Več na: https://cdn.who.int/media/docs/default-source/campaigns-and-initiatives/world-mental-health-day/2021/8_preventing_depression_as_you_get_older.pdf?sfvrsn=166aa145_21). o 11. oktober: COP26 Special Report on Climate Change and Health; o „Healthy ageing is not possible without healthy cities and a healthy planet“ (več na: https://www.who.int/publications/i/item/cop26-special-report). o 15. oktober vzpostavljen Direktorat za starejše in deinstucionalizacijo. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti o 18. oktober: online predstavitev predloga Zakona o dolgotrajni oskrbi 			
--	--	--	--

4

<ul style="list-style-type: none"> o 31. oktober: Svetovni dan mest. Več o aktivnosti Slovenskih zdravih mest https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/zdravo_mesto_feb2021_koncna.pdf o 10. – 12. November 2021: Mednarodna zveza za staranje je gostila svojo 15. globalno konferenco o staranju z naslovom »Pravice so pomembne« (Dostop do poročila konference tu: https://www.ifa2021.ngo/wp-content/uploads/2021/11/15th-Global-Conference-on-Ageing-Program-book-2-1.pdf) o 14. november: Svetovni dan sladkorne bolezni 2021: Dostop do zdravil in oskrbe (Dostop do SZO publikacije: https://www.who.int/publications/i/item/9789240039100) o 20. november: spletna konferenca Slovenskega predsedstva Svetu EU »Večja mobilnost in dostopnost sta pot k večji udeležbi in opolnomočenju invalidov v družbi (Dostop do novice: https://slovenian-presidency.consilium.europa.eu/sl/novice/slovenija-se-kot-predsedujoca-svetu-eu-zavzema-za-krepitev-prizadevanj-za-vecjo-udelezbo-in-opolnomočenje-invalidov-v-druzbi). o 18. - 24. november 2021: Svetovni teden ozaveščanja o protimikrobnih boleznih „Razširite ozaveščenost, preprečite antimikrobno odpornost“ (Dostop do kampanije SZO: https://www.who.int/campaigns/world-antimicrobial-awareness-week/2021). o 1. december: Svetovni dan aidsa „Končaj neenakosti, končaj AIDS“ (Dostop do kampanije SZO: https://www.who.int/campaigns/world-aids-day/world-aids-day-2021). o 3. december: Mednarodni dan invalidov (Dostop do SZO novice: https://www.who.int/news-room/events/detail/2021/12/03/default-calendar/international-day-of-persons-with-disabilities-2021). o 12. december: Univerzalni dan zdravstvenega zavarovanja 2021 „<i>Leave No One's Health Behind: Invest in health systems for all</i>“ (Dostop do novice SZO: https://www.who.int/campaigns/universal-health-coverage-day/2021). o Evropska komisija je določila ključne prednostne naloge EU in sprejela proračun za leto 2022 (Dostop do proračuna: https://ec.europa.eu/info/strategy-documents/commission-work-programme/commission-work-programme-2022_en#:~:text=On%2019%20October%202021%2C%20the%20European%20Commission%20adopted,and%20uid%20a%20fairer%20and%20more%20resilient%20society) 			
<p>3. Priprava regijskega poročila na področju AZS (Mojca Gabrijelčič, NIJZ)</p> <p>- M. Gabrijelčič poda, da NIJZ skupaj z vsemi območnimi enotami že od leta 2014 vsako leto pripravi poročilo o aktivnostih na področju AZS. Vsa poročila so objavljena na spletni strani staranje.si. Tudi letos povabi vse sodelavce, da posredujejo svoje prispevke na spletni naslov aha.si@nijz.si do konca januarja. Za storjeno se jim najlepše zahvaljuje. Prejeta poročila bodo uredile in pripravile v skupno Poročilo regij A. Mezinec, N. Rozman in M. Gabrijelčič. Do lanskega Poročila lahko dostopate preko slednje povezave: http://staranje.si/sites/www.staranje.si/files/upload/files/zbornik_porocil_regijskih_aktivnosti_in_srecani_obmocnih_enot_nijz_za_leto_2020_na_podroclju_staranja.pdf</p>	<p>Priprava prispevkov za leto 2021</p> <p>Priprava planov</p>	<p>Člani skupine AZS</p>	<p>Do konca januarja</p> <p>Tekoče leto</p>

5

<p>Poleg povabila k poročanju za 2021 poda, da je v planu 2022 naloga opredeljena v okviru letnega programa v katerega so vključene tudi območne enote. Prisotne povabi k razmisleku in planu aktivnosti za tekoče leto. Aktivnosti se lahko povezujejo z že obstoječimi, lahko so nove ali pa se medsebojno povežejo.</p>	aktivnosti za tekoče leto	Člani skupine AZS	
<p>4. Slido izziv (M. Gabrijelčič A. Mezinec in N. Rozman, NIJZ)</p> <p>- M. Gabrijelčič, A. Mezinec in N. Rozman so vse prisotne povabile k aktivnemu sodelovanju preko slido.si aplikacije.</p> <p>Odgovarjali so na tri vprašanja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Glede na to, da gremo kmalu v volilno leto (redne volitve za državni zbor, volitve za predsednika države in lokalne volitve), kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno s področja staranja poudariti in katera tematika bi morala preiti na politično agendo? 2. Na katerih tematikah bi bilo najlažje zagnati akcijske načrte s področja staranja? 3. Na kratko podajte vaš pogled na post covid-19 in starejšje <p>Do odgovorov preko slido.si aplikacije lahko dostopate tu: https://infographics.sli.do/?i=MzA3Yzc2YzgtOTVlOS00MTVlWFJMTktZDMwMTBhYzRiYjcw.</p> <p>V prilogi 5 zapisnika (Odgovori na tri vprašanja) so prejeti vsi odgovori do 21.1.2021 tako po e-pošti, preko <u>klepetalnika</u> in <u>slido</u> aplikacije.</p>	Priprava povzetka odgovorov	Ožja skupina	Priloga k zapisniku
<p>STAR-VITAL aktivni odmor</p> <p>Med odmorom so bile prisotni na voljo STAR-VITAL GIBALNE VAJE</p> <p>Sklop vai 1 https://player.vimeo.com/video/471357707?h=4f003cfdec Sklop vai 2 https://player.vimeo.com/video/471357815?h=3f844178f2</p>			
<p>5. Projekt Digitalno vključeni (Mateja Strašek, ZDUS)</p> <p>Projekt nam je predstavila Mateja Strašek, predstavnica Zveze društev upokojencev Slovenije, poda, da je uradni naziv projekta DIGITALNO VKLJUČENI – Medgeneracijska sinergija v digitalnem učnem okolju za kakovostno staranje, izvaja pa se od 1. 1. 2022 – 31. 12. 2023. Zveza društev upokojencev Slovenije je vodilni partner, partnerja sta še Zavod za medgeneracijsko sodelovanje Simbioza <u>Genesis</u> (Simbioza), Informacijski raziskovalni inštitut za izobraževanje in svetovanje IZRIIS (Zavod IZRIIS) ter pridružen partner Andragoški center Slovenije. S kratkim ozadjem, opredelitvijo problema ter digitalno rešitvijo (Medgeneracijska digitalna platforma in učenja uporabe spleta in e-storitev (e-zdravje, e-banka itd)), ki jo projekt ponuja ter prednostim za ciljne skupine so se odprla tudi nekatera vprašanja.</p> <p>-V klepet so bile podani slednji pogledi, ki so lahko v pomoč pri nadaljevanju projekta:</p> <p>>V <u>Slidu</u> je bilo opozorjeno, da je potrebno zagotoviti tudi infrastrukturo za digitalno <u>opolnomočanje</u> vseh, kako bo projekt omogočil enako vključenost, da ne bi povzročali neenakosti pri dostopu? Vprašanje kakšna je razlika med samimi orodji in</p>			

6

<p>rešitvami. Kdo bo vzpostavljala neformalne mreže? Digitalna dostopnost stane. Kdo bo financiral? Podano je bilo tudi opozorilo, da se ne sme pozabiti na 3-5 formulo... vsak 3. starostnik je naglušen, vsak 5. slaboviden. IT mora biti ustrezno prilagojena, kar se pri programih za starejše redko dogaja, žal«. Največkrat so sredstva...pokojnine so pri večini nizke in IT tehnologije so kar resen strošek«, Močno prispeva k večji socialni vključenosti starejših in svojcev.</p> <p>-Mateja poda, da se slednjih izzivov zavedajo ter, da jih bodo skušali zajeti. Projekt pokriva tako centralna kot ruralna območja. Društvo upokojencev deluje s svojo mrežo preko cele Slovenije v 12+1 regiji. Iščejo tudi nova sodelovanja, predvsem finančna, da bi omogočili tako možnosti (dostop do interneta) kot tehnologijo (pametni telefon/tablica) vsakemu. Mateja poda, da bodo s samim projektom skušali zagotoviti dostopnost in izobraževanjem z dvema smerema: (1) s Platformo z uporabnimi vsebinami (dostopnost, e-učilnice, uporabne informacije, kvizi <u>ipd</u>) primerno za starejše, (2) Vključenost v informacijsko družbo (usposabljanje iskanje in uporabo vsebin, mehke veščine kaj internet nudi). Upoštevali bodo tudi ustrezno prilagojeno orodje posebej ranljivim skupinam kot so naglušni in slabovidni, saj imajo sledeče tudi že v rednih programih.</p> <p>-Živa Rant podpre, da je res najprej potrebno zagotoviti dostop, da pa je potrebno same naprave tudi znati uporabljati (izobraževanje), prav tako informacijske rešitve (tudi izgubiti strah pred uporabo le teh). Kot primer poda <u>zVEM</u>. Aktivnosti ne smejo temeljiti samo na svojcih. Kot pobudo poda, da se lahko stvari povežejo z lokalnimi televizijskimi programi.</p> <p>-A. Kenda poda, da bodo vedno obstajala znatna skupina starejših, ki teh sodobnih IKT storitev, naprav zaradi različnih razlogov ne bo uporabljala. Naloga države je, da ima v mislih to skupino, da ne bo še dodatno izključena iz sodobnega sveta. V večini primerov je možen tudi vzporeden analogen klasičen pristop.</p> <p>Digitalizacija je v zelo hitrem razvoju in vsi se zavedamo, da so starejši ena izmed ranljivih skupin, ki hitremu tempu razvoja s težavo sledijo. Zato skupina podpira aktivnosti na tem področju, ga. Mateji smo bili hvaležni, da je z nami podelila začetke projekta in zaželeli smo jim obilo uspehov. Podana je bila pobuda medsebojnega sodelovanja (Živa Rant) in nadaljnega sodelovanja morda kot predstavitev rezultatov projekta ali kot podpora pri implementaciji v lokalne skupnosti.</p> <p>Predstavitev je priloga 2 k zapisniku.</p>			
<p>6. Predstavitev aktivnosti v projektu <u>NiCe-life</u> (O. Stanojević Jerković in T. Krajnc Nikolić, NIJZ)</p> <p>Uvodoma O. Stanojević poda, da želijo z današnjo predstavitvijo opozoriti v kateri fazi so sedaj, projekt se namreč junija 2022 zaključiti ter povabiti sodelavce k diskusiji. Poda tudi, da so prejeli gradiva, ki jih bodo podelili med deležnike, ko bo na voljo e-različica.</p> <p>- T. Krajnc je predstavila Osnutek predloga lokalnega akcijskega načrta za vključevanje inovativnih tehnologij in storitev, ki omogočajo samostojno življenje krhkih starejših v domačem okolju. Predstavila je že izvedene aktivnosti ter planirane. Prisotne zainteresirane sodelavce aha-si je spodbudila k sodelovanju tako z razpravo, komentarji kakor s predlogi in morebitnemu sodelovanju pri oblikovanju LAP.</p> <p>Razprava:</p>	Odziv na pobudo T. K. Nikolić	Vsi člani skupine	Do 11.2

7

<p>- Mojca povzame aktivnosti ter poda možnost prenosa metodologije v prenosa v ostale regije in povabi sodelavce k povezovanju. Predlaga, da se v akcijski načrtu doda še komuniciranje, spodbudi povezave se z Živo Rant ter ZDUSO-m.</p> <p>-O. S. Jerković poda tudi pobudo o sodelovanju skupine pri pripravi mednarodnega srečanja z vsemi partnerji. Potekala bi v angleškem jeziku. Poda, da so sredstva za organizacijo dogodka na voljo v okviru projekta.</p> <p>-A. Kenda poda, da imamo krovni dokument Strategija dolgožive družbe (SDD) katera je lahko v pomoč (zajema po resorjih podane rešitve s sredstvi, cilji...). Poda tudi, da je potrebno pogledat kaj je kje že »usidrano«, če kaj že obstaja, da se lahko stvar morda priklopi.</p> <p>-M. Gabrijelčič poda podporo dokumentu SDD v vseh štirih stebrih, ter možnost črpanja vsebine iz akcijskih načrtov. Potrebno je pogledati tudi kako bi aktivnosti zaživele po zaključku projekta in SDD, akcijski načrti, so ena izmed možnosti. Seveda bi bilo dobro poznati vsebino akcijskih načrtov.</p> <p>- Ž. Rant poda pobudo, da se opravi analiza pregled stanja starejših, opravi anketo (morda že obstaja) in pogleda zakaj se starejši ne vključujejo (nimajo naprav, nimajo znanja...) ali jih to zanima, nimajo želje, volje po vključitvi, morda imajo raje analogne tehnologije. Ali jih preveč potiskamo v uporabo tehnologij (prednost v covid situaciji) ampak ali si v normalnih razmerah le tega želijo. Smiselno bi si bilo odgovoriti »Zakaj« ne uporabljajo teh tehnologij -kaj je vzrok.</p> <p>Podane so bila tudi sledeča izhodišča (Chat):</p> <p>» Kdo bi vzpostavljali neformalne mreže? Digitalna dostopnost stane. Kdo bo financiral? Lahko gre tudi za zaupanje v tiste odločevalce, ki upravljajo javni denar, in v njihovo dobronamernost, tudi z najbolj napisanimi strategijami in "ocvetličeni" zakoni, kot je Zakon o dolgotrajni oskrbi. Največkrat so sredstva...pokojnine so pri večini nizke in IT tehnologije so kar resen strošek. Glede nato, da potekajo (obstajajo) mnogi projekti, tudi tendence, ni opaziti neke koordinacije le-teh in potem se poraja nezaupanje, ali je to res neizprosni cilj, ki ga bomo dosegli za vsako ceno. Tukaj državljeni postajajo nezaupljivi, tudi naša velika eminenca in vredna spoštovanja svetovljanka A.M.K., je predvčerajšnjim po radiju povedala, da kljub temu, da že 60 let plačuje prispevek za zdravstvo, je zdaj trenutno prisiljena iskati pomoč v ambulanti za brezdomce. Tukaj se začne - 130 tisoč državljanov je danes brez opredeljenega zdravnika v Slo., potem po malem pridemo na starejše in denimo na projekt, "občina po meri invalidov". Od tod potrebujemo novo družbeno pogodbo in redistribucijo denarja. Ideja g. Voljča o zdravnikih in zdravstvenih ambulantah za starejše?«.</p> <p>Povezanost:</p> <p>Podan je bil predlog povezave s skupino NIJZ ZAPIS https://www.nijz.si/sl/projekt-zapis-dvig-zdravstvene-pismenosti-v-sloveniji</p> <p>M. Gabrijelčič poda pobudo o sklicu ločenega sestanka. Sporočiti na e-naslov aha.si@nijz.si.</p> <p>Predstavitve je priloga 3 k zapisniku.</p>	<p>Pobuda on-line sestaneke ožje skupine glede <u>niCE-life</u> projekta.</p>	<p>O. S. Jerković in <u>T.Krainc</u></p>	
---	---	--	--

8

<p>7. Predstavitve aktivnosti MIRA in kako jih lahko naša skupina podpre (O. Stanojevič Jerković in S. Tkalec, NIJZ)</p> <p>O. S. Jerković in S. Tkalec, IDS duševno zdravje starejših, podata trenutne aktivnosti na področju MIRE.</p> <p>Uvodoma predstavi aktivnost Dan odprtih vrat za starejše in Sejem dolgožive družbe. V aktivnosti je sodelovalo 20 slovenskih občin. Do novice lahko dostopate: https://www.zadusevnozdravje.si/aktualno/novice/2021/12/dan-odprtih-vrat-za-starejse-in-sejem-dolgozive-druzbe/</p> <p>Pripravili so tudi sledeča gradiva do katerih lahko dostopate preko spodnjih povezav:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Promocija duševnega zdravja starejših v letu 2021: https://www.zadusevnozdravje.si/wp-content/uploads/2021/12/Promocija-dusevnega-zdravja-starejsih-v-letu-2021.pdf - Nasveti za krepitev duševnega zdravja starejših in napotki za ukrepanje v primeru težav: https://www.zadusevnozdravje.si/skrb-za-dusevno-zdravje/nasveti-za-boljse-pocutje/kako-krepiti-dusevno-zdravje-starejsih-in-kako-ukrepati-ko-se-zalomi/ - Promocija prostovoljstva v tretjem življenjskem obdobju: https://www.zadusevnozdravje.si/skrb-za-dusevno-zdravje/nasveti-za-boljse-pocutje/prostovoljstvo-v-tretjem-zivljenjskem-obdobju/ <p>O. S. Jerković je podala predvidene aktivnosti IDS skupine za leto 2022 ter spodbudila prisotne k podpori pri izvedbi njihovih aktivnosti, ki so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Spodbuda občinam k izvajanju informativnih dni v obliki družabnih dogodkov za starejše občane - Povezovanje z obstoječimi mrežami (Zdrave šole, Zdravje v vrtcu, Zdrava mesta, LSKZ, Regijski sveti za zdravje...) - Nacionalno srečanje ob obeleževanju Mednarodnega dneva starejših - Publikacija na temo javnozdravstvenih vidikov vpliva socialne izključenosti in osamljenosti na duševno zdravje starejših. - Krepitev duševnega zdravja starejših na spletni strani MIRA (priprava prispevkov) itd. <p>Ob zaključku S. Tkalec poda načrt za razdeljevanje gradiv (knjižic, letakov)ter prisotne povabi k razpravi.</p> <p>A. Mezinec potrdi povezovanje spletnih strani, izdelkov. Povabi k pripravi vsebine za spletno stran staranje.si katero se pošlje na aha.si@nijz.si e-mail, poskrbljeno bo za objavo.</p> <p>O. S. Jerković poda prošnjo z opredelitvijo glede nacionalnega srečanja. Poda, da bi srečanje potekalo v okviru organizacije dogodkov, skupino zaprosi za pomoč pri vsebini, idejnemu razvoju.</p>	<p>Podpora projektu MIRA/ skupini IDS v okviru možnosti regij</p> <p>Priprava vsebine in objava na spletni strani staranje.si</p> <p>Priprava idejnega plana za</p>	<p>Vse regije</p> <p>Vsebinsko pripravi/ zbere IDS za DZ starejših; Objava A. Mezinec</p> <p>Idejni plan O.S. Jerković</p>	<p>Do konca februarja</p> <p>Objava do 18.februarja</p>
--	---	--	---

9

<p>M. Gabrijelčič podpre aktivnosti ter poda pobudo O. S. Jerkovič, da pripravi idejni plan srečanja, z morebitnimi predvidenimi časovnimi roki, vsebinami, sektorji ... in je priloga k zapisniku. Na podlagi ideje se skupino zaprosimo za mnenje, ideje ter sodelovanje.</p> <p>Predstavitev je priloga 4 k zapisniku.</p>	<p>nacionalno srečanje oktobru 2022</p> <p>Posredovanj e plana ter spodbuda za sodelovanje sodelavcev skupine</p>	<p>Vsi člani skupine</p>	<p>Do konca februarja</p>
<p>8. Nadaljnje delo in razno</p> <p>Ob zaključku sta M. Gabrijelčič in A. Mezinec poudarili naslednje predvidene dogodke s področja aktivnega in zdravega staranja:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Ministerial conference on dependency in Europe, French Presidency of the Council of the European Union - „Preventing the loss of autonomy: for a better cooperation on the issue of falls of senior citizens“, Paris, January 27th 2022 o Dnevi medgeneracijskega sožitja, maj 2022 o Decade of healthy ageing: Make your voice heard on "The World We Want": Prince Mahidol o Award Conference 2022 Več: https://www.decadeofhealthyageing.org/topics/initiatives/other-initiatives/prince-mahidol-award-conference-2022 o Eurofound (Evropska fundacija za izboljšanje življenjskih in delovnih razmer) o Foundation Forum 2022 <p>- M. Gabrijelčič poda, da je do sobote 22.1.2022 v razpravi Zakon o digitalni vključenosti. Podan je bil predlog odziva znotraj NIJZ.</p> <p>- Podana je bila pohvala koledarju Za zdravju in blaginji naklonjeno leto 2022.</p> <p>- Dr. Vudrag pohvali podano (zbrano je veliko informacij in znanja) vendar poda pobudo za kampanijo kako povrniti sloves znanosti, ki ima sedaj sloves nekoristnosti. Meni, da lahko začnemo takoj, vsak pri sebi.</p> <p>Pobuda:</p> <p>»Glede na vse do sedaj napisano na vključevanje različnih skupin starejših je bilo podano mnenje, da bi bilo potrebno v projektih definirati katero skupino/specifiko starejših naslavljamo, saj vsi projekti nikoli ne bodo zajeli vseh problematik. Projekti, ki naslavljajo neenakosti starejših so približno enko mačehovski, kot rešitve, ki naslavljajo težave več populacijskih skupin hkrati. Ni</p>	<p>Priprava odziva znotraj NIJZ</p>	<p>Ožja skupina</p>	<p>Takoj</p>

10

<p>rešitve vse za vse- seveda tudi pri starejših ne. Na tak način bi imeli več sledljivost katere skupine starejših smo že naslovili in katere ne«. V ankete, ki jih pripravljamo je potrebno vključiti tudi starostne skupine nad 74 let.</p>			
<p>Naslednji sestanek JZvMSP bo predvidoma potekal v spomladanskih mesecih, predvidoma aprila 2022.</p>			

ZAKLJUČEK SESTANKA ob 13:00 uri

<p>POSILANO V VEDNOST Vsem udeležencem sestanka in predstojnikom ustreznih enot</p>	<p>Zapisal/a A. Mezinec in N. Rozman</p>	<p>Dne 27.1.2022</p>
---	--	--------------------------

Seznam prilog k e-mailu:

- Priloga 1: PPT predstavitev (M. Gabrijelčič A. Mezinec in N. Rozman)
- Priloga 2: PPT predstavitev (ZDUS)
- Priloga 3: PPT predstavitev (O. Stanojevič Jerkovič in T. Kranjc Nikolič)
- Priloga 4: PPT predstavitev (O. Stanojevič Jerkovič in S. Tkalec)
- Priloga 5: Odgovori na tri vprašanja

11

1. Sestanek 2022 skupine JZvMSP na temo staranja

Spletno srečanje
20.1.2021

Čas	Dnevni red
10:30	Dobrodošlica
10:35	Pregled zapisnika s prejšnjega sestanka (A. Mezinec, NIJZ)
10:40	Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS (A. Kenda, MDDSZ in M. Gabrijelič, A. Mezinec ter N. Rozman, NIJZ)
11:00	Priprava regijskega poročila na področju AZS (Mojca Gabrijelič, NIJZ)
11:05	Slido izziv s področja AZS
11:20	STAR-VITAL aktivni odmor
11:25	Projekt Digitalno vključeni (Mateja Strašek, ZDUS)
11:40	Predstavitve aktivnosti MIRA in kako jih lahko naša skupina podpre (O. Stanojevič Jerkovič in S. Tkalec, NIJZ)
11:55	Predstavitve aktivnosti v projektu NiCe-life (O. Stanojevič Jerkovič in T. Krajnc Nikolič, NIJZ)
12:10	Nadaljnje delo in razno
12:20	Zaključek

Dnevni red

1. Pregled zapisnika prejšnjega sestanka

Sklepi:

- **Sklep 2:** Pripravi se pobuda o sprejetju AN dolgožive družbe, v imenu kapacitete konzorcija, ki je delal na AHA-SI.

Odgovor MDDSZ

Čas	Dnevni red
10:30	Dobrodošlica
10:35	Pregled zapisnika s prejšnjega sestanka (A. Mezinec, NIJZ)
10:40	Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS (A. Kenda, MDDSZ in M. Gabrijelič, A. Mezinec ter N. Rozman, NIJZ)
11:00	Priprava regijskega poročila na področju AZS (Mojca Gabrijelič, NIJZ)
11:05	Slido izziv s področja AZS
11:20	STAR-VITAL aktivni odmor
11:25	Projekt Digitalno vključeni (Mateja Strašek, ZDUS)
11:40	Predstavitve aktivnosti MIRA in kako jih lahko naša skupina podpre (O. Stanojevič Jerkovič in S. Tkalec, NIJZ)
11:55	Predstavitve aktivnosti v projektu NiCe-life (O. Stanojevič Jerkovič in T. Krajnc Nikolič, NIJZ)
12:10	Nadaljnje delo in razno
12:20	Zaključek

Današnja misel:

Življenje je potovanje, za katerega nihče ne dobi zemljevida. Vsakdo potuje po svoje in si sproti riše svoj zemljevid. Vsaka risba je nov smerokaz za vse, ki hodimo po čudovitih poteh življenja. (neznani avtor)

Čas	Dnevni red
10:30	Dobrodošlica
10:35	Pregled zapisnika s prejšnjega sestanka (A. Mezinec, NIJZ)
10:40	Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS (A. Kenda, MDDSZ in M. Gabrijelič, A. Mezinec ter N. Rozman, NIJZ)
11:00	Priprava regijskega poročila na področju AZS (Mojca Gabrijelič, NIJZ)
11:05	Slido izziv s področja AZS
11:20	STAR-VITAL aktivni odmor
11:25	Projekt Digitalno vključeni (Mateja Strašek, ZDUS)
11:40	Predstavitve aktivnosti MIRA in kako jih lahko naša skupina podpre (O. Stanojevič Jerkovič in S. Tkalec, NIJZ)
11:55	Predstavitve aktivnosti v projektu NiCe-life (O. Stanojevič Jerkovič in T. Krajnc Nikolič, NIJZ)
12:10	Nadaljnje delo in razno
12:20	Zaključek

Akcijski načrt strategije dolgožive družbe

Demografske spremembe so žal postale resničnost, različne mednarodne institucije, kot sta SZO in OECD nas opozarjajo, da je potrebno pripraviti akcijske načrte. NIJZ, skupaj z MDDSZ že vrsto let opozarja na različne demografske izzive na področju staranja.

-Ožja delovna skupina, ki so jo sestavljali predstavniki UMAR-ja, Ekonomskega inštituta, IRSSV, ZDUS-a in strokovnjaki ki so sodelovali že pri pripravi Strategije, je pripravila v skladu s terminskim planom gradivo in ga posredovala v nadaljnjo obravnavo, septembra 2019.

-Svet Vlade RS za aktivno staranje in medgeneracijsko sodelovanje je predlog Akcijskega načrta obravnaval na svoji seji 8. oktobra 2019 in soglašal, da je gradivo primerno za nadaljnjo obravnavo, gradivo je bilo v obravnavo poslano Ekonomsko socialnemu svetu (ESS).

-V decembru 2019 so se Socialni partnerji na Kolegiju ESS odločili, da bodo gradivo najprej usklajevali na Strokovnem odboru za delo in socialne zadeve. V januarju 2020 sta bila izvedena srečanja v okviru Strokovnega odbora ESS. Na drugem srečanju je bila zagotovljena tudi prisotnost predstavnikov zelenih ministrstev (poleg MDDSZ še: MZ, MOP, MIŽS in MF). Izvedena pa je bila tudi delavnica s predstavniki ministrstev, z namenom horizontalne uskladitve ukrepov med resorji. Pristojna ministristva sta bila seznanjena s pripombami in priporočili socialnih partnerjev in pripravili dopolnitev predloga Akcijskega načrta, s katerim so seznanili tudi socialne partnerje.

-Februarja 2020 je usklajevanje dokumenta s socialnimi partnerji (zaradi volitev) zastalo. V obdobju obvladovanja epidemije COVID-19, se aktivnosti v zvezi z usklajevanjem akcijskega načrta niso nadaljevale.

-Ob pripravi Akcijskega načrta Strategije je Državni sekretar z ekipo obiskal pristojna ministristva in skupaj z vodstvi pregledal predlagane ukrepe.

Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS, A. Kenda - MDDSZ

Mednarodna spletna konferenca
Clovekove pravice za vse starosti: Spodbujanje vsedivljenjskega vidika in medgeneracijskega sodelovanja za spodbujanje starostov
18. november 2021

Posnetek celotne konference si lahko ogledate:
<https://www.youtube.com/watch?v=ke5XRzH8gKI>

Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS

https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/publikacije/datoteka/obmojski_povzetkov_in_recenziranih_preizpehkov_javnih_zdravnic_in_covid-19.pdf
https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/publikacije/datoteka/obmojski_povzetki_in_recenziranih_preizpehkov_javnih_zdravnic_in_covid-19.pdf
https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/publikacije/datoteka/obmojski_povzetki_in_recenziranih_preizpehkov_javnih_zdravnic_in_covid-19.pdf

Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS

Odziv na povabilo MZ, priprava predloga intervencije ministra za zdravje na konferenci francoskega predsedovanja

Ministerial conference on dependency in Europe
 French Presidency of the Council of the European Union
 Paris, January 27th 2022
 Preventing the loss of autonomy: for a better cooperation on the issue of falls of senior citizens /
 Ministrska videokonferenca
 na temo preprečevanja izgube avtonomije: za boljše sodelovanje glede problematike padcev starejših državljanov

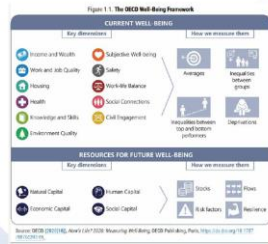
- Sklop 1 SUPPORT FOR ACTIVE AGEING
- Sklop 2 ENVIRONMENT ADAPTATION AND ACCESS TO ASSISTIVE TECHNOLOGIES
- Sklop 3 AWARENESS-RAISING FOR CARERS AND CAREGIVERS

Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS

COVID-19 in dobro počutje, življenje v pandemiji, poročilo OECD

COVID-19 and Well-being

<https://www.oecd.org/wise/covid-19-and-well-being-1e1ecb53-en.htm>

Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS

Vr: EHN (<https://eurohealthnet.eu/wp-content/uploads/publications/2021/annualsemi...>)

Odziv NIJZ : <http://staranje.si/aktualno/spodbujanje-digitalne-zdravstvene-pismenosti-za-digitalno-prihodnost-evrope#read-more>

Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS

Elektronski koledar za leto 2022

„Da bi spodbudili razmišljanje o tem, kaj vse vpliva na zdravje posameznika in skupnosti in tudi o tem, kaj lahko vsi skupaj storimo za zdravje in za zmanjšanje nepravilnih neenakosti v zdravju, smo pripravili tematski koledar za leto 2022. V njem boste našli vse za zdravje in kakovost življenja pomembne mednarodne tematske dneve.“

Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS

COVID-19 Evidence brief and the social determinants of health and health equity

<https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/348333/9789240038387-eng.pdf>

Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS

No place like home? Exploring the health and well-being impact of COVID-19 on housing and housing insecurity

<https://phw.nhs.wales/publications/publications/1-no-place-like-home-summary-report/>

Dekada staranja, zdravo staranje v letu 2021

<https://twitter.com/UNDecadeAgeing/status/1474331202052145183>

Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS

September 2021

Zakon o razkritju za zaščito pred nasiljem v družini (Clare's Law): Skupina CORE Elder Abuse Group je 2. septembra 2021 gostila dogodek, na katerem je udeležencem predstavila Zakon o razkritju za zaščito pred nasiljem (Clarein zakon), ki ponuja okvir za razkritje zgodovine nasilja posameznika tudi svojim intimnim partnerjem, kot priložnost za povezovanje s storitvami socialne podpore.

Več o tem na [tej povezavi](#)

NIJZ

Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS

Ustvarjanje sveta za vse starosti: mobiliziranje ukrepov za boj proti staranju

Ta ključni spletni seminar je razpravljal o ključnih ugotovitvah iz Globalnega poročila o staranju in priporočilih za boj proti staranju, kot je potreba po izboljšanju raziskav o vplivih staranja in vzpostavitvi globalnega gibanja za spremembo stereotipov o staranju.

Več o tem na [tej povezavi](#)

NIJZ

Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS

21. September 2021: Obležitev Alzheimerjeve bolezni
NIJZ je v sodelovanju z Znanstvenoraziskovalnim centrom Slovenske akademije znanosti in umetnosti (ZRC SAZU) in z združenjem Spominčica – Alzheimer Slovenija, organiziral 1. nacionalno konferenco z mednarodno udeležbo z naslovom »Stanje in izzivi na področju Alzheimerjeve bolezni v Sloveniji: sindemija SARS-CoV-2 /COVID-19 in Alzheimerjeva bolezen«.

Celoten dogodek se je snemal, videoposnetek si lahko ogledate na [tej povezavi](#).

Prav tako je pred kratkim bila izdana prva znanstvena monografija o demenci z naslovom »Spremljanje demence v Sloveniji: Epidemiološki in drugi vidiki«. Znanstvena monografija je izšla v sodelovanju z ZRC SAZU.

Dostopna je na [tej povezavi](#).

NIJZ

Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS

Oktober 2021

IFA WEBINAR - Digitalna pravičnost za vse starosti: povežite, spoštujte in zaščitite starejše ljudi v digitalnih tehnologijah

Ageing in the digital world: Realising solidarity

1. inclusive narratives
2. digital tools and environments appropriate for all age groups
3. ancillary measures: social and psychological support
4. end poverty!

Več o tem na [tej povezavi](#)

NIJZ

Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS

IFA Global Cafe: In Conversation with Dr. Vipan Nikore on "Izkoriščanje tehnologije in inovativne skupne življenjske rešitve za starejše odrasle"

Razvoj, prenos in uporaba tehnologije se vsako leto ne samo povečuje vendar tudi pospešuje veliko hitreje v primerjavi s preteklimi leti. Pri prenosu znanja o uporabi tehnologije za starejše je potrebno ustvariti uspešen tim z dobrimi idejami.

V bližnji prihodnosti se bo tehnologijo poskušalo prilagoditi starejšim (npr. robotska pomoč; telefonska pomoč; pomoč strokovnjakov/prostovoljcev ki bodo prispeli na dom starejših,..).

Več o tem na [tej povezavi](#)

NIJZ

Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS

Evropska strategija oskrbe – EU kot gonilna sila za boljšo oskrbo za vse?

Predsednica Evropske komisije Ursula Von der Leyen je 15. septembra v svojem govoru o stanju v Uniji napovedala začetek evropske strategije oskrbe:

„Če nas je pandemija kaj naučila, je to, da je čas dragocen. In skrb za nekoga, ki ga imate radi, je najdragocenejši čas od vseh. Predstavili bomo novo evropsko strategijo oskrbe, ki bo podprla moške in ženske pri iskanju najboljše oskrbe in najboljšega življenjskega ravnovesja zanje“.

S to pobudo želi Komisija uresničiti že nekaj časa napovedano evropsko politično pobudo o dolgotrajni oskrbi. Je tudi del zavez akcijskega načrta Evropskega stebra socialnih pravic.

Več o tem na [tej povezavi](#)

NIJZ

Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS

29.9. Konferenca Javno zdravje in COVID-19 ter poudarki na populaciji starejših

NIJZ je v sklopu projekta Ukrepi na področju obvladovanja širitve COVID-19 s poudarkom na ranljivih skupinah prebivalstva organiziral znanstveno in strokovno konferenco "Javno zdravje in COVID-19.."

Dostop do publikacije na [tej povezavi](#)

NIJZ

Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS

1. oktober: Mednarodni dan starejših

Objava kratkega članka na Staranja.si in nijz.si spletnih straneh.

Dosegljivo na [tej povezavi](#).

NIJZ

Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS

6. oktober: Obležitev mednarodnega dne starejših in izkaz podpore starejšim odraslim v lokalni skupnosti Levpa (Nova Gorica)

Foto: Občina Kanal ob Soči

Na NIJZ OE Nova Gorica smo se odločili, da obležimo mednarodni dan starejših v lokalni skupnosti. Obiskali smo vas Levpa, kjer smo v prijetnem vzdušju skupaj z Občino Kanal ob Soči, Krajevno skupnostjo Levpa in Domom upokojencev Nova Gorica, dan posvetili promociji Hiše dobre volje Deskle, brezplačnim prevozom za starejše ter dobremu duševnemu zdravju ter skupnemu povezovanju.

Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS

7. oktober: Svetovni dan duševnega zdravja 2021

WHO Ključna sporočila:

- Približno milijarda ljudi ima duševno motnjo in lahko prizadene kogarkoli.
- Depresija je vodilni vzrok invalidnosti po vsem svetu in pomembno prispeva k celotnemu globalnemu bremenu bolezni. Ocenjuje se, da po vsem svetu 5 % odraslih trpi za depresijo.
- Po vsem svetu vsak sedmi 10-19-letnik doživi duševno motnjo. Polovica vseh takšnih motenj se začne pri starosti 14 let, vendar je večina neodkritih in nezdravljenih.
- Ljudje s hudimi duševnimi motnjami, kot je shizofrenija, običajno umrejo 10-20 let prej kot splošna populacija.
- Ena od 100 smrti je samomor. Je četrti vodilni vzrok smrti mladih, starih od 15 do 29 let.
- Pandemija COVID-19 je močno vplivala na duševno zdravje ljudi.

Več o tem na [tej povezavi](#)

NIJZ

Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS

15. oktober: Direktorat za starejše in deinstitucionalizacijo, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

V okviru Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je sedaj vzpostavljen Direktorat za starejše in deinstitucionalizacijo. Vodi ga Andrej Grdiša, vršilec dolžnosti generalnega direktorja. Za seniorje je to spodbudna novica.

Skupina članov Omrežja zaslužnih profesorjev (Professors Emeriti Network) je 21. aprila 2021 izdala gradivo Imenovanje ministrice/ministra seniorjev. Mnenje. (Minister of Seniors Appointment. Position Paper). V njem se je na podlagi izkušenj v petih državah predlagalo, da v vseh državah vzpostavijo ministra za seniorje.

O tem se je nato obvestilo tudi ministra za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Republike Slovenije.

NIJZ

Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS

November 2021

10. – 12. November 2021: Mednarodna zveza za staranje je pred kratkim gostila svojo 15. globalno konferenco o staranju z naslovom »Pravice so pomembne«

Delegati z vsega sveta so se imeli priložnost povezati s strokovnjaki s področja staranja, cepljenja, vlade, civilnih organizacij in še več. Interaktivna virtualna platforma je omogočila srečanje z drugimi udeleženci, klepet v realnem času, izmenjavo vizitk in pridruženje virtualnim okroglim mizam, kjer so potekale razprave o politiki in zagovorništvu.

Več o tem na [tej povezavi](#)

NIJZ

Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS

3. oktober – 9. oktober: Teden ozaveščanja o duševnih boleznih

NIJZ

Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS

11. oktober: COP26 Special Report on Climate Change and Health; „Healthy ageing is not possible without healthy cities and a healthy planet“

V posebnem poročilu je zbranih 10 priporočil o podnebni spremembi in zdravju s predlaganimi nizi prednostnih ukrepov SZO vladam in oblikovalcem politik ter jih poziva k nujnemu ukrepanju v zvezi s trenutnimi podnebnimi in zdravstvenimi krizami.

Priporočila so bila oblikovana v posvetovanju z več kot 150 organizacijami in 400 strokovnjaki in zdravstvenimi delavci. Namenjeni so obveščanju vlad in drugih zainteresiranih strani pred 26. konferenco pogodbenic (COP26) Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja (UNFCCC) in poudarjanju različnih priložnosti za vlade, da dajo prednost zdravju in pravičnosti v mednarodnem podnebnem gibanju in agenda trajnostnega razvoja.

Poročilo je dostopno na [tej povezavi](#)

NIJZ

Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS

18. oktober: online predstavitev predloga Zakona o dolgotrajni oskrbi

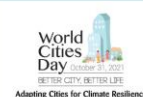
31. oktober: Svetovni dan mest

V pripravi je nova urbana agenda, ki bo določila tempo, kako se soočiti z izzivi urbanizacije v naslednjih dveh desetletjih, in se obravnava kot razširitev Agende za trajnostni razvoj 2030, o kateri se je septembra 2015 dogovorilo 193 držav članic ZN.

Tema svetovnega dneva mest 2021 je bila »prilagajanje mest za odpornost na podnebje/Adapting Cities for Climate Resilience«, kar odraža dejstvo, da bodo podnebne spremembe močno vplivale na prebivalce mest, saj jih bo na stotine milijonov utrpelo poplave, dvig morske gladine, neurja in vse pogostejša obdobja ekstremnih temperatur.

Leta 1989 se je v program vključila tudi Slovenija in v VII. fazi sledi smernicam SZO v Slovenski mreži zdravih mest s 37 občinami članicami. Več na [tej povezavi](#).

NIJZ

Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS

14. november: Svetovni dan sladkorne bolezni 2021: Dostop do zdravil in oskrbe

Svetovni dan sladkorne bolezni je potekal ob koncu leta, ki je bilo intenzivno v smislu globalnega zagovarjanja sladkorne bolezni. SZO in partnerji so izkoristili priložnost ob 100. obletnici odkritja insulina, da bi poudarili velik razkorak med ljudmi, ki potrebujejo dostop do insulina za nadzor sladkorne bolezni, pa tudi bistvenih tehnologij, kot so merilniki glukoze v krvi in testni trakovi, in ki imajo dejansko dostop.

SZO je prav tako objavila tudi poročilo »Ohranjanje 100-letne obljube – dostop do insulina je univerzalen«. Poročilo, objavljeno ob 100. obletnici odkritja insulina, opisuje globalno sliko dostopa do insulina, zdravila, ki rešuje življenja mnogih ljudi s sladkorno boleznijo; preučuje ovire za dostop in njihove vzroke; in predlaga ukrepe za povečanje razpoložljivosti insulina vsem, ki ga potrebujejo. Poročilo je dostopno preko [te povezave](#).

NIJZ

Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS

20. november: spletna konferenca Slovenskega predsedstva Svetu EU
»Veča mobilnost in dostopnost sta pot k večji udeležbi in opolnomočenju invalidov v družbi

-Udeleženci konference so se najprej osredotočili na pomembnost multimodalne mobilnosti in dostopnosti zunanjega in notranjega grajenega okolja, informacijske tehnologije ter transporta.

-Nato so države predstavile svoje izkušnje s projektom Evropska kartica ugodnosti za invalide, med njimi je tudi Slovenija, ki je projekt zastavila celostno, kartico zapsala v zakonodajo in projekt izvedla kot prva država v EU.

-Predstavljena je bila tudi nova evropska strategija o pravicah invalidov za obdobje 2021-2030, ki je okvir za nadaljnji napredek pri zagotavljanju, da imajo invalidi enak dostop in možnosti za sodelovanje na vseh področjih družbenega življenja ter se jim ne krajajo človekove pravice.

Več o tem na [tej povezavi](#)

NIJZ

Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS

December 2021

1. Decembar: Svetovni dan aidsa

Tema svetovnega dneva boja proti aidsu 2021 je bila:
»Končaj neenakosti, končaj AIDS».

SZO poziva svetovne voditelje in državljane, da se zberejo za soočenje z neenakostmi, ki spodbujajo AIDS, in dosežejo ljudi, ki trenutno ne prejemajo osnovnih storitev HIV.

Več o tem na [tej povezavi](#)

NIJZ

Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS

12. Decembar: Univerzalni dan zdravstvenega zavarovanja 2021

Univerzalni dan zdravstvenega zavarovanja je priložnost za pregled napredka in odkrivanje vrzeli pri zagotavljanju, da lahko vsakdo povsod dostopa do zdravstvene oskrbe, ki jo potrebuje, v bližini kraja, kjer živi, in ne da bi zapadel v finančne težave. To je tudi dan, ko se osredotočimo na to, kaj se mora zgoditi, da bi dosegli stalen, konkreten napredek v smeri pravičnejšega in bolj zdravega sveta.

»Leave No One's Health Behind: Invest in health systems for all».

Več o tem na [tej povezavi](#)

NIJZ

Čas	Dnevni red
10:30	Dobrodolnica
10:35	Pregled zapisnika s prejšnjega sestanka (A. Mezinec, NIJZ)
10:40	Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS (A. Kenda, MDDSZ in M. Gabrijelič, A. Mezinec ter N. NIJZ)
11:00	Priprava regijskega poročila na področju AZS (Mojca Gabrijelič, NIJZ)
11:05	Gledalcev s področja AZS
11:20	STAR-VITAL aktivni odmor
11:25	Projekt Digitalno vključen (Mateja Strašek, ZDUS)
11:40	Predstavitve aktivnosti MIRA in kako jih lahko naša skupina podpre (O. Stanojevič Jerkovič in S. Tkalec, NIJZ)
11:55	Predstavitve aktivnosti v projektu NiCe-life (O. Stanojevič Jerkovič in T. Krajnc, Nikolič, NIJZ)
12:10	Nadaljnje delo in razno
12:20	Zaključek

Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS

18. - 24. november 2021: Svetovni teden ozaveščanja o protimikrobnih boleznih

»Razširite ozaveščenost, preprečite protimikrobno odpornost»

Svetovni teden ozaveščanja o protimikrobnih boleznih (WAAW) se vsako leto praznuje od 18. do 24. novembra. Tema za leto 2021 »Razširi ozaveščenost, ustavi protimikrobno odpornost«, je pozvala zainteresirane strani One Health, oblikovalce politik, izvajalce zdravstvenih storitev in širšo javnost, da postanejo zagovorniki ozaveščenosti o odpornosti na protimikrobne snovi (AMR).

Več o tem na [tej povezavi](#)

NIJZ

Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS

3. Decembar: Mednarodni dan invalidov

Ključna sporočila SZO:

- Mnogi od nas bodo v življenju doživeli invalidnost, zlasti v obdobju staranja.
- SZO se zavezuje, da bo podpirala države pri uresničevanju sveta, v katerem so zdravstveni sistemi vključujoči in lahko invalidi dosežejo najvišji možni standard zdravja.

- COVID-19 je povzročil dodatno prikrajšanost in večjo ranljivost številnih invalidov zaradi ovir v zdravstvenem in socialnem sektorju, vključno z diskriminatornim odnosom in nedostopno infrastrukturo.

- Boljša izgradnja zahteva, da so invalidi osrednjega pomena pri odločanju v zdravstvenem sektorju, da se zagotovi, da se ovire obravnavajo na vključujoč in pravočasen način.

- Vključevanje invalidnosti v zdravstveni sektor ni le ustrezno, ampak tudi smiselno, saj neposredno prispeva k doseganju širših globalnih in nacionalnih zdravstvenih prioritet.

NIJZ

Več o tem na [tej povezavi](#)

Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS

Evropska komisija je določila ključne prednostne naloge EU in sprejela proračun za leto 2022

Proračun za leto 2022 bo programu EU4Health namenil 839,7 milijona evrov. Nove pobude za leto 2022 vključujejo podnebje, biotsko raznovrstnost, od kmetije do vilič, digitalizacijo v izobraževanju in spretnostih, zaščito delavcev, evropsko strategijo oskrbe in presejanje raka. Več o tem na [tej povezavi](#).

Evropski teden javnega zdravja 2022

bo potekal od 16. do 20. maja 2022. Glavna tema je »Zdravje skozi celotno življenje«. Dnevne teme so že izbrane:

- Mladina/izobraževanje/zdravje
- Cepljenje/munizacija
- Sprememba podnebja
- Duševno zdravje
- Odpornost zdravstvenih sistemov

NIJZ

Priprava regijskega poročila na področju AZS

Vljudno vabimo k pregledu vaših prehojenih poti v letu 2021 na področju AZS, ki so za nas zelo dragocene. Tako kot vsako leto si želimo tudi letos pripraviti regijski zapis aktivnosti na področju Aktivnega in zdravega staranja (AZS) – za leto 2021. Objavljen bo na spletni strani [staranje.si](#).

Vaše poročilo pošljite na aha.si@nijz.si do konca januarja 2022.

Do lanskega Zbornika lahko dostopate preko [te povezave](#).

NIJZ

Čas	Dnevni red
10:30	Dobrodošlica
10:35	Pregled zapisnika s prejšnjega sestanka (A. Mezinec, NIJZ)
10:40	Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS (A. Kenda, MDDSZ in M. Gabrijelčič, A. Mezinec ter N. Rozman, NIJZ)
11:00	Priprava regijskega poročila na področju AZS (Mojca Gabrijelčič, NIJZ)
11:05	Slido izziv s področja AZS
11:20	STAR-VITAL aktivni odmor
11:25	Projekt Digitalno vključeni (Mateja Strašek, ZDUS)
11:40	Predstavitve aktivnosti MIRA in kako jih lahko naša skupina podpre (O. Stanojevič Jerkovič in S. Tkalec, NIJZ)
11:55	Predstavitve aktivnosti v projektu NiCe-life (O. Stanojevič Jerkovič in T. Krajnc Nikolič, NIJZ)
12:10	Nadaljnje delo in razno
12:20	Zaključek

Slido izziv s področja AZS

Pridružite se preko brskalnika na <https://www.sli.do/> in vtipkajte geslo 775564

Čas	Dnevni red
10:30	Dobrodošlica
10:35	Pregled zapisnika s prejšnjega sestanka (A. Mezinec, NIJZ)
10:40	Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS (A. Kenda, MDDSZ in M. Gabrijelčič, A. Mezinec ter N. Rozman, NIJZ)
11:00	Priprava regijskega poročila na področju AZS (Mojca Gabrijelčič, NIJZ)
11:05	Slido izziv s področja AZS
11:20	STAR-VITAL aktivni odmor
11:25	Projekt Digitalno vključeni (Mateja Strašek, ZDUS)
11:40	Predstavitve aktivnosti MIRA in kako jih lahko naša skupina podpre (O. Stanojevič Jerkovič in S. Tkalec, NIJZ)
11:55	Predstavitve aktivnosti v projektu NiCe-life (O. Stanojevič Jerkovič in T. Krajnc Nikolič, NIJZ)
12:10	Nadaljnje delo in razno
12:20	Zaključek

10 MINUTNI AKTIVNI ODMOR

Čas	Dnevni red
10:30	Dobrodošlica
10:35	Pregled zapisnika s prejšnjega sestanka (A. Mezinec, NIJZ)
10:40	Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS (A. Kenda, MDDSZ in M. Gabrijelčič, A. Mezinec ter N. Rozman, NIJZ)
11:00	Priprava regijskega poročila na področju AZS (Mojca Gabrijelčič, NIJZ)
11:05	Slido izziv s področja AZS
11:20	STAR-VITAL aktivni odmor
11:25	Projekt Digitalno vključeni (Mateja Strašek, ZDUS)
11:40	Predstavitve aktivnosti MIRA in kako jih lahko naša skupina podpre (O. Stanojevič Jerkovič in S. Tkalec, NIJZ)
11:55	Predstavitve aktivnosti v projektu NiCe-life (O. Stanojevič Jerkovič in T. Krajnc Nikolič, NIJZ)
12:10	Nadaljnje delo in razno
12:20	Zaključek

DIGITALNO VKLJUČENI

Medgeneracijska sinergija v digitalnem učnem okolju za kakovostno staranje

Predstavitve skupini Javno zdravje v medsektorskih politikah na temo starejši (AHA.SI)
20. I. 2022, online (Zoom)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO Projekt financira Ministrstvo za javno upravo iz Sklada za NVO.

OZADJE

- Izziva: staranje družbe in njena dolgoživost
- Znano dejstvo: v starajoči se družbi imajo informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) pozitiven vpliv na dolgoživost družbo
- Prihodnost: pričakovano več digitalnih storitev namenjenih starejšim
- Potreba: intenzivnejše vključevanje starejših v sodobno informacijsko družbo
- Izhodišče strategije: Strategija dolgožive družbe, Strategija razvoja informacijske družbe - Digitalna Slovenija 2020, Strategija razvoja nevladnih organizacij in prostovoljstva do 2023

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO Projekt financira Ministrstvo za javno upravo iz Sklada za NVO.

OPREDELITEV PROBLEMA

A) socialna izključenost starejših zaradi nizke stopnje digitalne pismenosti:

- Digitalna pismenost kot bistvena življenjska veščina v starajoči se družbi.
- Digitalna transformacija, spremenjeni načini informiranja, komuniciranja, nove digitalne storitve za obvladovanje življenjskih nalog.
- Starejši, brez ustreznih digitalnih veščin in znanj uporabe IKT → socialna izključenost, ovirana samostojnost in družbeno udejstvovanje

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO Projekt financira Ministrstvo za javno upravo iz Sklada za NVO.

OPREDELITEV PROBLEMA

B) medgeneracijski digitalni razkorak v starajoči se družbi

- Starost kot razlog za digitalni razkorak med generacijami.
- Največ prisoten pri osebah starih nad 65 let.
- Generacije upokojencev, ki v svoji aktivni delovni dobi ni delala z IKT → večji izziv, kot za mlajše generacije, ki imajo priložnost pridobivati digitalne veščine in jih z dnevno uporabo IKT tudi razvijajo (v povprečju hitreje kot starejši).
- Ob hitrem napredku je pričakovati, da bo družba vsakokrat soočena z digitalnim razkorakom.

→ nove tehnologije
→ generacije, ki bodo z njo zrastle → starejši?

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO Projekt financira Ministrstvo za javno upravo iz Sklada za NVO

KORISTI ZA CILJNO SKUPINO

- Dvig ravni digitalne pismenosti
- Boljše poznavanje in obvladovanje IKT orodij in posledično polnopravnejša udeležba v družbi
- Večja socialna vključenost starejših
- Okrepljeno medgeneracijsko sodelovanje, manjši medgeneracijski digitalni razkorak
- Višja kakovost življenja, podaljšana samostojnost, vzdrževanje socialnih stikov (preprečevanje osamljenosti), samostojnejše upravljanje z življenjskimi nalagami

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO Projekt financira Ministrstvo za javno upravo iz Sklada za NVO

Vprašanja?

Hvala za vašo pozornost.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO Projekt financira Ministrstvo za javno upravo iz Sklada za NVO

NACIONALNI PROGRAM DUŠEVNEGA ZDRAVJA

Aktivnosti na področju krepitev duševnega zdravja starejših in preventive duševnih motenj

podpora Programu MIRA (RNPDZ) v obdobju 2021-2023

Prilavili: Sanja Tkalec, Olivera Stanojevič Jerkovič

Redni sestaneč skupine JZ v MSP na temo AZS,
20. januar 2022

NIJZ

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

20. 1. 2022

DIGITALNA REŠITEV

Medgeneracijska digitalna platforma, ki bo s ponujenimi vsebinami, možnostjo aktivne participacije in medgeneracijske izmenjave prispevala k:

- povečanju digitalne pismenosti starejših
→ vseživljenjsko učenje za pridobivanje funkcionalnih digitalnih znanj in učenje uporabe za starejše ključnih e-storitev
- njihovi večji družbeni vključenosti
→ dostop do vsebin in programov aktivnega in zdravega staranja
- zmanjševanju medgeneracijskega digitalnega razkoraka
→ udeležba in učenje na medgeneracijskih virtualnih srečanjih

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO Projekt financira Ministrstvo za javno upravo iz Sklada za NVO

KONZORCIJ

<https://zdus-zveza.si/>

<https://simbioza.eu/>

<https://izriis.org/>

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO Projekt financira Ministrstvo za javno upravo iz Sklada za NVO

Čas	Dnevni red
10:30	Dobrodošlica
10:35	Pregled zapisnika s prejšnjega sestanka (A. Mezinec, NIJZ)
10:40	Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS (A. Kenda, MDDSZ in M. Gabrijelič, A. Mezinec ter N. NIJZ)
11:00	Priprava regijskega poročila na področju AZS (Mojca Gabrijelič, NIJZ)
11:05	Slido izziv s področja AZS
11:20	STAR-VITAL aktivni odmor
11:25	Projekt Digitalno vključeni (Mateja Stražek, ZDUS)
11:40	Predstavitev aktivnosti MIRA in kako jih lahko naša skupina podpre (O. Stanojevič Jerkovič in S. Tkalec, NIJZ)
11:55	Predstavitev aktivnosti v projektu NiCe-life (O. Stanojevič Jerkovič in T. Krajnc Nikolič, NIJZ)
12:10	Nadaljnje delo in razno
12:20	Zaključek

Aktivnosti v letu 2021

Družabni dogodki:

- ✓ **Dan odprtih vrat za starejše** (občinski dogodek, namenjen starejšim občanom in njihovim svojem)
- ✓ **Sejem dolgožive družbe** (regijski dogodek za deležnike iz vladnega in nevladnega sektorja, ki se pri svojem delu ukvarjajo s starejšimi)

→ sodelovalo je 20 slovenskih občin
→ [promocijsko poročilo](#) na spletni strani MIRA

Aktivnosti v letu 2021

Gradiva:

- ✓ Letak za promocijo prostovoljstva med starejšimi
- ✓ Knjižica za opolnomočenje prostovoljcev pri njihovem delu s starejšimi

→ Knjižica "Kako krepiti duševno zdravje starejših in kako ukrepati, ko se zalomi?" na spletni strani MIRA

Aktivnosti IDS v letu 2022

- Priprava dopisov in razdeljevanje gradiv (knjižic, letakov)
- Spodbuda občinam k izvajanju informativnih dni v obliki družabnih dogodkov za starejše občane
- Povezovanje z obstoječimi mrežami (Zdrave šole, Zdravje v vrtcu, Zdrava mesta, LSKZ, Regijski sveti za zdravje...)
- Nacionalno srečanje v tednu obeleževanja Mednarodnega dneva starejših?
- Publikacija na temo javnozdravstvenih vidikov vpliva socialne izključenosti in osamljenosti na duševno zdravje starejših
- Krepitev duševnega zdravlja starejših na spletni strani MIRA (priprava prispevkov)
- ...?

Načrt za razdeljevanje gradiv

- Po 5000 izvodov knjižic in letakov → NVO (ZDUS – Starejši za starejše, Šola zdravja, Slovenska filantropija...)
- Ozaveščanje *splošne javnosti* → objava e-gradiv na spletni strani MIRA
- E- obveščanje *ključnih deležnikov* → politika, zdravstvo, socialno varstvo (župani/predstavniki občin, ZVC in CKZ, CDZO, izvajalci pomoči na domu, patronažna služba, domovi za starejše, CSD...)

Čas	Dnevni red
10:30	Dobrodošlica
10:35	Pregled zapisnika s prejšnjega sestanka (A. Mezinec, NIJZ)
10:40	Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS (A. Kenda, MDDSZ in M. Gabrijelič, A. Mezinec ter N. NIJZ)
11:00	Priprava regijskega poročila na področju AZS (Mojca Gabrijelič, NIJZ)
11:05	Slido Izziv s področja AZS
11:20	STAR-VITAL aktivni odmor
11:25	Projekt Digitalno vključen (Mateja Strašek, ZDUS)
11:40	Predstavitve aktivnosti MIRA in kako jih lahko naša skupina podpre (O. Stanojevič Jerkovič in S. Tizalec, NIJZ)
11:55	Predstavitve aktivnosti v projektu NiCE-life (O. Stanojevič Jerkovič in T. Krajnc Nikolčič, NIJZ)
12:10	Nadaljnje delo in razno
12:20	Zaključek

Predlogi, vprašanja, komentarji...

OSNUTEK PREDLOGA LOKALNEGA AKCIJSKEGA NAČRTA ZA VKLJUČEVANJE INOVATIVNIH TEHNOLOGIJ IN STORITEV, KI OMOGOČAJO SAMOSTOJNO ŽIVLJENJE KRHKIH STAREJŠIH V DOMAČEM OKOLJU - PROJEKT NI-CE LIFE INTERREG CE

Olivera Stanojevič Jerkovič, NIJZ OE Maribor
Tatjana Krajnc Nikolčič, NIJZ OE Murska Sobota

Prvi sestanek skupine JZ v MSP na temo AZS v letu 2022.
20. januar, 2022, videokonferenca preko orodja GoToMeeting

Cilji in namen projekta NiCE- life INTERREG CE

- Razvoj učinkovitega modela zdravstvenih in negovalnih storitev z uporabo **naprednih tehnologij** za preprečevanje krhkosti, izboljšanje kakovosti oskrbe in podpora njihovem samostojnemu življenju, boljšim socialnim stikom in zagotovitvi kontinuitete pomoči po odpustu iz bolnišnice =>
- Usklajevanje oskrbe krhkih starejših in spodbujanje njihove socialne vključenosti
- Digitalna orodja so bila zasnovana in preizkušena v pilotnih akcijah in jih bo dopolnjevalo skupaj 6 lokalnih akcijskih načrtov (LAP), po eden za vsako državo partnerico (Slovaška, Češka, Avstrija, Italija, Poljska, Slovenija).

NIJZ

Ključne aktivnosti in izdelki v projektu niCE-life

Izvedene/trenutno potekajo

- Pregled stanja na področju
- 4 delavnice (ena živo in 3 virtualne)
- Komunikacijske aktivnosti
- Letak v SLO in ANG
- Ocena uporabnosti pilotov v slovenskem okolju
- Osnuitek lokalnega akcijskega načrta

Prihodnje aktivnosti

- Mednarodna on-line delavnica (prva polovica marca) s sodelovanjem vseh partnerjev in diskusijo v naši organizaciji
- Treninki (januar-april)
- Lokalni akcijski načrt – končni (april)
- „World cafe“ dogodek (maja v okviru 7.KPM v Mariboru)
- Memorandum o sodelovanju – pismo o nameri (maj)
- Vodnik/priročnik za odločevalce na lokalni ravni (junij)
- Zaključna konferenca v Bratislavi? (junij, 2022)

NIJZ

Lokalni akcijski načrt - osnutek

1. Mreženje deležnikov in vzpostavitev neformalne mreže

• Vzpostavitev lokalne/regionalne neformalne mreže deležnikov, predstavitev trenutnih dosežkov, iskanje sinergij in skupnih izzivov;

• Organizacija srečanj z deležniki, predstavitev pilotnih projektov NiCE-life;

• Prepoznavanje priložnosti in vrzeli v obstoječem sodelovanju.

2. Dvig digitalne pismenosti

- Razvijanje prilagojenega pristopa za informiranje in izobraževanje starejših in njihovih skrbnikov za uporabo in dostop do IKT ter ugotavljanje primerov dobre prakse
- Člani mreže razvijajo predlog prilagojenega pristopa, katerega cilj je krepitev zmogljivosti skupnosti za ustrezno usmeritev na izboljšanje digitalne in zdravstvene pismenosti krhkih starejših in njihovih skrbnikov.

Dva ključna cilja:

- povečati digitalno in zdravstveno pismenost starejših in
- povečati vključenost/socialne stike starejših in njihovih skrbnikov.

Kako se lahko člani naše AHA-SI skupine vključijo?

- Komentar
- Predlog za izvedbo
- Sodelovanje na dogodkih (mednarodna delavnica, zaključna konferenca in treningi)
-

Čas	Dnevni red
10:30	Dobrodošlica
10:35	Pregled zapisnika s prejšnjega sestanka (A. Mezinec, NIJZ)
10:40	Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS (A. Kenda, MDDSZ in M. Gabrijelčič, A. Mezinec ter N. Rozman, NIJZ)
11:00	Priprava regijskega poročila na področju AZS (Mojca Gabrijelčič, NIJZ)
11:05	Slido izziv s področja AZS
11:20	STAR-VITAL aktivni odmor
11:25	Projekt Digitalno vključeni (Mateja Strašek, ZDUS)
11:40	Predstavitev aktivnosti MIRA in kako jih lahko naša skupina podpre (O. Stanjevič Jerković in S. Tkalec, NIJZ)
11:55	Predstavitev aktivnosti v projektu NiCE-life (O. Stanjevič Jerković in T. Krajnc Nikolčič, NIJZ)
12:10	Nadaljnje delo in razno
12:20	Zaključek

8. Nadaljnje delo in razno

- „Dostopnosti do zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe/ pregled kazalnikov“ – (E. Zver, UMAR)
- "Dejavniki, ki v kontekstu oskrbovanja na daljavo vplivajo na namen uporabe pametnih tehnološko podprtih storitev oskrbe med družinskimi oskrbovalci starejših ljudi", Vesna Dolničar in Simona Hvalič Touzery-FDV

Nadaljnje delo in razno

- Priprava zbornika poročil regijskih aktivnosti in srečanj območnih enot NIJZ za leto 2021
- Regijske aktivnosti in dogodki na področju AZS za izvajanje SDD za leto 2022
- Sodelovanje in spremljanje aktualnih aktivnosti in dogodkov na področju AZS ...

Naslednji sestanek širše skupine bo predvidoma v pomladnih mesecih

Predlagana tema DIGITALIZACIJA

(vključno s predlogi k podaji vaših predlogov)

Bližajoči se dogodki:

- Ministerial conference on dependency in Europe, French Presidency of the Council of the European Union - „Preventing the loss of autonomy: for a better cooperation on the issue of falls of senior citizens“, Paris, January 27th 2022

- Dnevi medgeneracijskega sožitja, februar 2022 ? (ZDUS)

- Decade of healthy ageing: Make your voice heard on "The World We Want": Prince Mahidol Award Conference 2022 Več: <https://www.decadeofhealthyageing.org/topics-initiatives/other-initiatives/prince-mahidol-award-conference-2022>

- Eurofound (Evropska fundacija za izboljšanje življenjskih in delovnih razmer) Foundation Forum 2022

Forum 2022 bo zato obravnaval nekatera najbolj pereča vprašanja, s katerimi se soočamo v EU, ko vstopamo v fazo okevanja. Kako bomo v EU zagotovili vključenost in socialno kohezijo? Kako se bomo spopadli z izzivom trajnih in vse večjih neenakosti? Kako pandemija oblikuje prihodnost dela? Ali lahko države zagotovimo prihodnost sistemov socialne varnosti? Ali je vse to mogoče doseči ob zagotavljanju trajnostnega prehoda v pravičnejšo in bolj zeleno Evropo?

<https://www.foundation-forum.eu/>

<https://www.foundation-forum.eu/programme/>

Hvala za vašo pozornost in želimo vam lep dan še naprej!

STARANJE JE KAKOR HOJA V HRIB.

KO SE VZPENJAŠ IMAŠ LAHKO NEKAJ TEŽAV Z DIHANJEM, VENDAR KO SI NA VRHU, JE RAZGLED MNOGO LEPŠI KOT V DOLINI!

Aleš Kenda, 2014

NABOR REZULTATOV NA VPRAŠANJA

1. REDNI SESTANEK SKUPINE JZ v MSP, AZS

20.1.2022

Vključeni so odgovori prejeti preko e-pošte, [klopotalnika](#) (CHAT) in [slido](#) aplikacije.

1. Glede na to, da gremo kmalu v volilno leto (redne volitve za državni zbor, volitve za predsednika države in lokalne volitve), kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno s področja staranja poudariti in katera tematika bi morala preiti na politično agendo?

- Krepitev vloge lokalnih skupnosti pri naslavljanju preventivnih aktivnosti za starejše
- Vključitev vsebin o staranju v kurikulum (od vrtca naprej) ter hkratno spodbujanje medgeneracijske aktivnosti -sodelovanja; Boj proti strabizmu v vseh sektorjih; zmanjševanje neenakosti in ranljivosti - področje dostopnosti javnega prevoza in sodobnih internetnih povezav
- Vzpostavitev storitve kot npr. rdeči gumb z vsemi spremljajočimi podpornimi aktivnostmi, ne le tehnologija (ki je že na voljo)
- 1.Krepitev digitalne dostopnosti: Do tehnologij Interneta Uporabe digitalnih rešitev in orodij
2.krepitev prostovoljstva starejših
- IKT oblike preventivne vadbe za starejše na domu
- Preprečevanje krhkosti/ [sarkopenije](#) v skupini mlajših starejših (45-65 let); [presejanje](#) na krhkost na nivoju primarnega zdravstvenega varstva (ADM, FT amb, DT amb) Enotni program preprečevanja padcev pri starejših
- Usposabljanje starejših za uporabo digitalnih rešitev, ne samo uporabo tehnologije
- -Ureditev statusa oseb z DEMENCO, -povečati dostopnost zdravstvenih storitev za starostnike, -[de facto](#) vzpostavitev dolgotrajne oskrbe (formalne in neformalne), -neinstitucionalno varstvo starejših, -socialna izključenost starejših in krepitev socialnih mrež starostnikov (Marko Štanta)
- Izzivov na področij staranja, ki bi jih bilo potrebno nasloviti, je veliko. Menimo, da bi na politično agendo prednostno morali priti naslednji: • Pred-upokojitvena priprava na starost. • Digitalizacija in digitalna zdravstvena pismenost. • Dolgotrajna oskrba. • Širitev dobrih praks na področju skrbi za aktivno staranje in starostnike na lokalnem nivoju – popis praks in načrt prenosa le teh v druga okolja.

- Vseživljenjsko izobraževanje, pokojninska reforma, dostopnost storitev (zdravstvo, oskrba, sociala) , medgeneracijske skupnosti, ureditev terminologije za starejše,...
- Boljši delovni pogoji
- Krepitev medgeneracijskega sodelovanja med mladimi. V osnovni šoli je sicer pri predmetu državljanska vzgoja in etika tema s področja medosebnih odnosov. Kljub temu pa bi se mlade lahko še bolj spodbujalo k razmišljanju, kako lahko starejšim polepšajo starost, bodisi svojcem, sosedom, znancem ali neznancem. O staranju in o tem, kaj starost prinaša, pa se v šoli premalo govori. Tema bi bila vsekakor zanimiva tudi šolarjem, bodisi kot seminarska naloga, predstavitev plakata... in na koncu praktična izvedba. Skratka naš predlog je, da se vsebina umesti v kurikulum predmeta državljanska vzgoja in etika v obliki seminarske naloge oz. razmišljanja ter praktične izvedbe. Glede na to, da se populacija stara, je nujno začeti čimprej graditi na področju strpnosti in empatije že pri najmlajših. • Glede na hitro naraščanje deleža starejših je smiselno razmišljati tudi o »dejavni« starosti, o večji vključenosti starejše populacije tudi po formalni upokojitvi in sicer z bolj fleksibilnimi oblikami plačanega in prostovoljnega dela starejših.
- Gradnja domov za ostarele
- destigmatizacija in izboljšanje pismenosti - zdravstvene in digitalne
- V interesu odprave neenakosti v zdravju in dostopnosti do zdravstvenega sistema (storitev), kar je zlasti pomembno za starejše, je nujno preiti k diskusiji o novi družbeni pogodbi glede nabora denarja za zdravstveni sistem, kajti za zdaj imamo polovico od potrebnega denarja za sistem, da bi pokrili spodobne potrebe slovenske populacije...
- Ob dokončni ureditvi Zakona o dolgotrajni oskrbi, vključno s kadrovsko problematiko se mi zdi pereče predvsem preprečevanje socialne izključenosti in osamljenosti starejših (širok spekter aktivnosti vključno s predupokojitvenimi pripravami) ter izboljšanje medgeneracijskega sožitja.
- Sprožene so akcije za imenovanje ministra seniorjev. Vabim, da pogledate:
- THE INTERNATIONAL DAY OF OLDER PERSONS
- The Event in Italy Naples, September 30, 2021
Natale G. De Santo, Jože Gričar, Jochen Ehrich
European Association of Professors Emeriti
Email: Natalegaspere.Desanto@unicampania.it
- European Association of Professors Emeriti, EAPE BULLETIN ISSUE 2022; 3(1): 01-33 PDF
- https://europemeriti.org/bulletin/EAPE_BULLETIN_ISSUE_2022-3-1_01-33.pdf

Izzivov na področij staranja, ki bi jih bilo potrebno nasloviti, je veliko. Menimo, da bi na politično agendo prednostno morali priti naslednji:

- Pred-upokojitvena priprava na starost.
- Digitalizacija in digitalna zdravstvena pismenost.
- Dolgotrajna oskrba.

- Širitev dobrih praks na področju skrbi za aktivno staranje in starostnike na lokalnem nivoju – popis praks in načrt prenosa le teh v druga okolja.

2. Na katerih tematikah bi bilo najlažje zagnati akcijske načrte s področja staranja?

- Krepitev vloge neformalnih vodij (starejši za starejše)
- Digitalizacija s hkratnim razvojem infrastrukture, ki bo omogočala enakovreden dostop in vključenost vseh.
- Krepitev prostovoljstva starejših
- Gibalna pismenost starejših
- Digitalna pismenost, zdravstvena pismenost, sistemska podpora za osebe z demenco...
- Izboljšanje delovnih pogojev
- Digitalizacija in ZDR. Pismenost
- Dolgotrajna oskrba
- Preprečevanje padcev in krhkost ker je tema že v strategiji prehrana/gibanje
- Digitalizacija in digitalna zdravstvena pismenost.
- Mogoče bi bilo najlažje začeti pri prilagoditvi delovnega mesta starejšim: skrajšan delovni čas, možnost dela od doma...
- Primer dobre prakse je vsekakor bivanje v stanovanjskih skupinah. O tem bi bilo potrebno več in kontinuirano govoriti v medijih.
- Z epidemijo so se mnoge negovalne bolnišnice in ustanove s paliativno oskrbo ukinile. Ponovna vzpostavitev tovrstne oskrbe je nujna. Oskrba umirajočih na akutnih oddelkih zmanjšuje kakovost oskrbe akutnih primerov, zmanjšuje število postelj za akutno bolne, umirajočim pa ne posveti popolne pozornosti, kot jo lahko prejmejo v paliativni oskrbi.
- Aktivno vključevanje starejših: na primer predupokoijtni tečajji, ki bi bodočim upokoijncem nudili pridobivanje novih veščin, predvsem pa skrbeli za ohranjanje njihove aktivne vključenosti v družbo ter s tem občutka koristnosti.
- Stanovanjske skupnosti za starejše - nove oblike bivanja starejših.
- Neformalna dolgotrajna oskrba na lokalni ravni skupaj z neinstitucionalnim varstvom starejših, socialna izključenost starejših in krepitev socialnih mrež starostnikov. Že zgolj z skupnih programom, ki bi zajemal naštetá področja in kjer bi usklajeno sodelovali in si razdelili naloge občine, NVOij, zdravstveni domovi ter CSDji bi lahko ob praktično istih virih dosegli bistveni napredek.
- Neformalna dolgotrajna oskrba na lokalni ravni skupaj z neinstitucionalnim varstvom starejših, socialna izključenost starejših in krepitev socialnih mrež starostnikov. Že zgolj z skupnih

programom, kjer bi usklajeno sodelovali in si razdelili naloge občine, NVOji, zdravstveni domovi ter CSDji bi lahko ob praktično istih virih dosegli bistveni napredek.

- Na področju preventive kroničnih bolezni (rak, sladkorna bolezen, SŽB...) vključno z duševnimi motnjami (depresija, demenca).
- Nujno je intenzivno delo na destigmatizaciji starejših/staranja in povečanju zdravstvene pismenosti, vendar je potrebno pomembnost te tematike približati splošni javnosti in načrtovalcem.
- *Kažipot e-storitev za seniorje 55+* je potreben v vseh občinah v Sloveniji. Potrebna je akcija, kot predlagate. V septembru 2021 sta bila objavljena Kažipota:

[Kažipot e-storitev za seniorje 55+, september 2021 – Zdravstveni dom Slovenj Gradec](#)

[Kažipot e-storitev za seniorje 55+, september 2021 – Zdravstveni dom Trebnje](#)

Pri pripravah in objavi Kažipota 2021 smo prišli do spoznanja, da je potrebna akcija:

E-učenje in e-izobraževanje seniorjev: sodelovanje patronažnih služb, izobraževalnih zavodov ter knjižnic.

Gre za akcije, ki po značaju večgeneracijske in interdisciplinarne. Potrebno bo veliko e-sodelovanja velikega števila organizacij/oseb, ki lahko pomagajo.

- Digitalizacija in digitalna zdravstvena pismenost.

3. Na kratko podajte vaš pogled na post covid-19 in starejše

- Prilagoditi storitve starejšim saj si se prepoznale ranljivosti in neenakosti
- Kreiranje novih vsebin ki naslavljajo dolgotrajni covid za starejše na primarni ravni zy
- ponovna vzpostavitev druženja z aktivnim vabljenjem starejših
- Skrb za duševno zdravje, življenjski slog
- Več napotkov za boljši življenjski slog
- Okrepiti preventivne obravnave starejših v patronažnem varstvu.
- Krepitev vloge družine in lokalne skupnosti ki lahko pomagajo starejšim
- Velik poudarek na duševno zdravje!
- Kot omenjeno, so se nekatere strukture, ki so pred covidom odlično delovale - npr. negovalne bolnišnice, ukinile. Nujna je čimprejšnja ponovna vzpostavitev. • Starejši so bili v času pandemije množično izolirani, pogrešali so stike s svojimi najbližjimi, njihov objem, dotik nasmeh, kar je vplivalo tudi na njihovo duševno zdravje. Zato je potrebno pozornost usmerjati na krepitev družinskih vezi in duševno zdravje strešjih. • Osamljenost starejših skupaj z

občutkom nekoristnosti in izrinjenosti iz družbe je ena ključnih posledic covid 19, ki se pomembno odraža na duševnem zdravju te skupine. Izkušnje in napake, tudi dobronamerne, naj bodo osnova za drugačne pristope obravnave te ciljne skupine.

- Z vidika starostnikov je po mojem mnenju covid-19 največjo škodo naredil na področju dostopnosti zdravstvenih storitev in pri socialni izključenosti starejših. Dostopnost zdravstvenih storitev se je z uvedbo e-naročanja in obravnav na daljavo prevesila v nedostopnost za vse starejše, ki niso računalniško pismeni. Žal le-ti prevladujejo. Podobna težava je z socialno izključenostjo. Mlajši nadomeščajo medosebne stike s stiki na daljavo preko IT tehnologij, starejši pa tega niso vešč. Obenem pa pretirana uporaba IT tehnologij vodi v povečano stopnjo duševnih stisk in težav. Covid je spremenil družbo, proces je nepovraten, potrebujemo nove načine druženja mimo ITja in predvsem moramo opolnomočiti tiste, ki se težje prilagajajo spremembam - starejši, brezdomci, invalidi in osebe na socialnem robu.
- Za omilitev posledic pandemije Covid-19 predlagamo, da posvetimo pozornost naslednjim konkretnim aktivnostim: • Post-covidna obravnava starejših v preventivnih programih ZVC/CKZ. • Nudenje psihološke pomoči starejšim v ZVC/CKZ. • Spodbujanje medgeneracijskega sodelovanja, ki je lahko osnova tudi za učenje uporabe digitalnih orodij.
- Glede na to, kakšen "davek" je pobral COVID zlasti pri starejših, je nujno, da se čim prej implementirajo določila iz Zakona o dolgotrajni oskrbi in prispeva k spodobnem življenju posebej med naj ranljivejšimi, to pa so starejši...
- Glede na poslabšanje stanja starejših »na celi črti« bo potreben ponoven zagon preventive kroničnih bolezni, ter duševnih motenj, predvsem povečanje dostopnosti in dosegljivosti preventivnih in presejalnih programov ter informacij v lokalni skupnosti, vključno z dvigom zdravstvene in digitalne pismenosti vseh vpletenih deležnikov.

Opažam veliko energije. za delo. Predlagam pa, da se pri odločitvah za prioritete pogleda kje se aktivnosti že odvijajo, da ne bi bilo nepotrebne podvajanja: Cilj bi moral biti čim večji efekt ob določenem vložku. Posebej podpiram tematiko soočanja s starizmom, ki še nima akcije drugje.

Za omilitev posledic pandemije Covid-19 predlagamo, da posvetimo pozornost naslednjim konkretnim aktivnostim:

- Post-covidna obravnava starejših v preventivnih programih ZVC/CKZ.
- Nudenje psihološke pomoči starejšim v ZVC/CKZ.
- Spodbujanje medgeneracijskega sodelovanja, ki je lahko osnova tudi za učenje uporabe digitalnih orodij

6.2 II. sestanek skupine delovne skupine JZvMSP na temo staranja, maj 2022

Zapisnik sestanka:

KRAJ, DATUM, URA	Ljubljana, 5.5.2022 ob 10:30 uri	LOKACIJA	GoToMeeting
NAMEN SESTANKA	2. redni sestanek delovne skupine VDDN JZ v MSP, AZS, v letu 2022		
PRISOTNI ¹	Natalija Rozman, Mojca Gabrijelčič Blenkuš, Ria Jagodič, Nives Letnar Žbogar, Tomaž Čakš, Marko Štanta, Živa Rant, CPRZ NIJZ-predstojnik, Tijana Prigo , Anja Jutraz , Tatjana Kranjc Nikolič, Martina Horvat, Andreja Osina, Helena Pavlič, Neda Hudopisk , Olivera Stanojevič Jerkovič, Martin Ranfi , Klavdija Zalman , Zala Marn, Neža Fras, Marko Vudrag , Neda Hudopisk , Lea Peternel, Tjaša Knific, Petra Kravos, Sanja Tkalec, Zoran Simonovič, Martina Horvat, Andreja Osina, Doroteja Kuhar, Eva Zver (UMAR), Aleš Kenda (MDDSZ), Simona Hvalič Touzerov in Mojca Šetinc (UL FDV)		
ODSOTNI	Andreja Mezinec in Živa Žerjal (NIJZ)		

AGENDA	
1.	Pregled zapisnika s prejšnjega sestanka (M. Gabrijelčič/A. Mezinec, NIJZ)
2.	Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS (M. Gabrijelčič, N. Rozman, A. Mezinec - NIJZ in A. Kenda MDDSZ)
3.	Predstavitve regijskega poročila na področju AZS (M. Gabrijelčič, NIJZ)
4.	Vaše mnenje šteje - Sijdo izziv (N. Rozman, M. Gabrijelčič/A. Mezinec NIJZ)
5.	Dostopnosti do zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe/ pregled kazalnikov (Eva Zver, UMAR)
6.	"Učinki uporabe in dejavniki sprejemanja storitev e-oskrbe in e-zdravja: predstavitev ugotovitev intervencijskih študij" (dr. Simona Hvalič Touzerov in dr. Vesna Dolničar, FDV)
7.	Nadaljnje delo in razno (Ž. Rant, A. Jutraz , M. Gabrijelčič/A. Mezinec , NIJZ)

PREGLED REALIZACIJE SKLEPOV (prejšnjega sestanka)	
1.	
2.	
3.	

¹ Za zapis večjega št. udeležencev uporabi **OB Lista prisotnih**

1/10

Zapisnik_2_rednega sestanka

skupine JZ v MSP_5_5_2022V_202_6_2022_1

Zamenja verzijo: 3

KOMENTAR/SKLEP	UKREP	ZADOLŽEN	ROK
<p>1. Pregled zapisnika s prejšnjega sestanka (A. Mezinec, NIJZ)</p> <p>Zaradi nepredvidene odsotnosti sodelavke Andreje Mezinec pregled zapisnika opravi Mojca Gabrijelčič Blenkuš.</p> <p>Zaključene aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> Na naslednji redni sestanek skupine se uvrsti predstavitev „Dostopnosti do zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe/ pregled kazalnikov“ – (E. Zver, UMAR); Glej točko 5. Pobuda, da se tudi na sestankih AZS namesto besede starostnik/starostniki uporablja besedo starejši, starejša oseba, starejši ljudje in podobno; Vsi prisotni Priprava prispevkov za leto 2021; Pripravljen Zbornik za leto 2021 in objavljen http://staranje.si/aktualno/zbornik-nijz-aktivnosti-za-leto-2021-na-podrocju-staranja Sijdo izziv; Rezultati so bili posredovani skupaj z zapisnikom MIRA Priprava vsebine in objava na spleti strani staranje.si; Objavljeno http://staranje.si/aktualno/aktivnosti-na-podrocju-dusevnega-zdravja-starejsih Pobuda on-line sestanek ožje skupine glede nICE-life projekta - zaključeno Zakon o digitalni vključenosti; Zaključeno Priprava idejnega plana za nacionalno srečanje v oktobru 2022; Pripravljen plan in podan odziv <p>Odrpte aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> Priprava planov aktivnosti za tekoče leto na temo AZS; Vse OE - priprava poročil za Zbornik 2022, se nadaljuje Podpora projektu MIRA/ skupini IDS v okviru zmožnosti v posamezni regiji; Se nadaljuje Posredovanje plana ter spodbuda za sodelovanje vseh sodelavcev skupine; Vezano na idejni plan, cilj še ni dosežen <p>Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS (M. Gabrijelčič, N. Rozman, A. Mezinec - NIJZ in A. Kenda MDDSZ)</p> <p>Od zadnjega januarskega sestanka so bile zasledene naslednje informacije iz področja AZS. Razdelili smo jih na dva dela. Področje Slovenije in širše.</p> <p>EU in širše:</p> <ul style="list-style-type: none"> European Observatory on Health Systems and Policies je organiziral dosedek z naslovom "Can the costs of caring for an ageing population be controlled?". Dostop: https://www.youtube.com/watch?v=nkiUEDif5w 	Seznanitev članov skupine		

2/10

Zapisnik_2_rednega sestanka

skupine JZ v MSP_5_5_2022V_202_6_2022_1

Zamenja verzijo: 3

<ul style="list-style-type: none"> - Publikacija "Ageing and Health: The Politics of Better Policies". Dostop: https://eurohealthobservatory.who.int/publications/m/ageing-and-health-the-politics-of-better-policies - Publikacija "Sustainable health financing with an ageing population: implications of different revenue raising mechanisms and policy options". Dostop: https://eurohealthobservatory.who.int/publications/i/sustainable-health-financing-with-an-ageing-population-implications-of-different-revenue-raising-mechanisms-and-policy-options-study - Publikacija »Health systems resilience during COVID-19: Lessons for building back better«. Dostop: https://eurohealthobservatory.who.int/publications/i/health-systems-resilience-during-covid-19-lessons-for-building-back-better - European Observatory on Health Systems and Policies je organiziral dogodek z naslovom »Health system resilience and COVID-19: Lessons and strategies for building back better«. Dostop https://youtu.be/PMSudbkR6ik - Objava »New study helps policy-makers to rebuild more resilient health systems«. Dostop: https://eurohealthobservatory.who.int/news-room/news/item/15-11-2021-new-study-helps-policy-makers-to-rebuild-more-resilient-health-systems - Publikacija »Strengthening health systems resilience: key concepts and strategies«. Dostop: https://eurohealthobservatory.who.int/publications/i/strengthening-health-system-resilience-key-concepts-and-strategies - International Labour Organization (ILO) je objavil Podcast series: Global challenges – Global solutions z naslovom »Are we doing all we can to address ageing in the world of work?« Dostop: https://www.ilo.org/employment/informationresources/covid-19/other/WCMS_838940/lang-en/index.htm <p>Dekada staranja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Objava »Commission on the Status of Women«. Dostop: https://www.unwomen.org/en/csw - Objava »Decade of Healthy Ageing Connection Series No. 3 - The Decade in a Climate-changing World« in publikacija »The UN Decade of Healthy Ageing 2021-2030 in a Climate-changing World. Dostop: https://www.decadeofhealthyageing.org/find-knowledge/resources/publications/detail/decade-of-healthy-ageing-connection-series-no3 - Dostop do portala, točke socialne izključenosti-osamljenosti: https://www.decadeofhealthyageing.org/topics-initiatives/other-topics/social-isolation-loneliness - Dokument »Social isolation and loneliness among older people: advocacy brief«. Dostop: https://www.who.int/teams/social-determinants-of-health/demographic-change-and-healthy-ageing/social-isolation-and-loneliness 	<p>Seznamitev članov skupine</p>	
--	----------------------------------	--

3/10

skupine IZ v MSP_5_5_2022V_202_6_2022_1

Zapisknik_2_rednega sestanka

Zamenja verzijo: 3

<ul style="list-style-type: none"> - Novica »Learn more about the World Summit for the Information Society (WSIS) Forum 2022«. Dostop: https://www.decadeofhealthyageing.org/topics-initiatives/other-initiatives/whsis-forum-2022 - Novica »Ageism in artificial intelligence for health«. New Policy Brief. Dostop: https://www.decadeofhealthyageing.org/find-knowledge/resources/publications/detail/ageism-in-ai-for-health <p>Unece Policy brief 2020-2022</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dokument »Mainstreaming Ageing«, No.27. Dostop: https://unece.org/sites/default/files/2022-02/ECE-WG-1-39-PB27.pdf - Dokument »Ageing in the Digital Era«, No.26. Dostop: https://unece.org/sites/default/files/2021-07/PB26-ECE-WG-1-38_0.pdf - Dokument »Older Persons in Emergency Situations«, No.25. Dostop: https://unece.org/fileadmin/DAM/pau/age/Policy_briefs/ECE_WG1_36_PB25.pdf - Dokument »Ageing in sustainable and smart cities«, No.24. Dostop: https://unece.org/fileadmin/DAM/pau/age/Policy_briefs/ECE_WG-1_35.pdf - Dokument »Gender equality in ageing societies«, No.23. Dostop: https://unece.org/fileadmin/DAM/pau/age/Policy_briefs/ECE_WG-1_34.pdf <p>EuroHealthNet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dokument EuroHealthNet »Strategic Development Plan JUNE 2021 - JUNE 2026«. Dostop: https://eurohealthnet.eu/wp-content/uploads/publications/2021/21_strategicdevelopmentplan_online.pdf - Novica in dokument »Recovery and Resilience Plans: drivers to promote health and wellbeing in the European Union?«. Dostop: https://eurohealthnet.eu/publication/recovery-and-resilience-plans-drivers-to-promote-health-and-wellbeing-in-the-european-union/ - Novica in dokument »Seizing the opportunities for a healthy recovery – Multiannual Financial Framework 2021-2027 and NextGenerationEU«. Dostop: https://eurohealthnet.eu/publication/seizing-the-opportunities-for-a-healthy-recovery-multiannual-financial-framework-2021-2027-and-nextgenerationeu/ <p>Ostalo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - The World Bank Group has published a new report on building 'age-ready' cities and towns: https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/37259 - Caring for those who care: Guide for the development and implementation of occupational health and safety programmes for health workers; https://www.who.int/publications/i/item/9789240040779 - Novica JAHEE (Joint Action Health Equity Europe). Dostopno: https://iahee.iss.it/ - Poročilo visokega komisarja Združenih narodov za človekove pravice 	<p>Seznamitev članov skupine</p>	
---	----------------------------------	--

4/10

skupine IZ v MSP_5_5_2022V_202_6_2022_1

Zapisknik_2_rednega sestanka

Zamenja verzijo: 3

 <ul style="list-style-type: none"> - Svetovna zdravstvena organizacija (SZO) organizira v letošnjem letu forum na temo dolgotrajne oskrbe (LTC Forum). Za nami so dve srečanji: Prvo srečanje na temo Access and affordability challenge (LTC Forum Session 6) in drugo srečanje Combatting ageism and elder abuse in long-term care settings (LTC Forum Session 7) Več v prilogi 1. <p>Svetovni dnevi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Svetovni dan sluha= 3. marec 2022; https://www.who.int/campaigns/world-hearing-day/2022 - Svetovni dan debelosti= 4. marec 2022 - Svetovni dan voda – podzemna voda= 22. marec 2022; https://www.unwater.org/world-water-day-2022-groundwater/ - Svetovni dan tuberkuloze= 24. marec 2022 <p>Novice AZS iz področja Slovenije:</p> <ul style="list-style-type: none"> - NIJZ je sodeloval na povabilo MZ za MDDSZ sodelovanje pri pripravi odgovorov na vprašalnik OZN - 2. Seja Statističnega sosveta za tretje življenjsko obdobje, SURS Več o delovanju sosveta in gradiva so dostopna na: https://www.stat.si/statweb/NationalStatistics/AdvCommitteesDescription/99 - Priročnik; Kakovost zdravstvene obravnave v socialnih zavodih; https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZ/DOKUMENTI/Dolgotrajna/Kakovost-zdravstvene-obravnave-v-socialnovarstvenih-zavodih-prirocnik-december-2021-v2.pdf - Obležitev, svetovnega dne zdravja, »Naš planet, naše zdravje. Tudi starejši so del našega planeta«. http://www.staranje.si/aktualno/nas-planet-nase-zdravje-tudi-starejsi-so-del-planeta#read-more - Predstavitev sodelovanja skupine JZ v MSP na področju neenakosti v zdravju. Podrobneje v prilogi 1. - Predstavitev storitve: »E-oskrba na daljavo za varno bivanje na domu je odslej brezplačna«. <p>Novice s področja AZS z nami podeli tudi Aleš Kenda (MDDSZ) Poudarek pada na tri teme, ki so odgovorna oz. »podlaga« za skupno sodelovanje pri pripravi odgovorov iz področja staranj, vprašalnik OZN:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mednarodna konferenca „MEDGENERACIJSKA SOLIDARNOST ZA DRUŽBE SOŽITJA IN MEDGENERACIJSKE POVEZANOSTI“, Brdo pri Kranju, 2008. Na tej konferenci je bil med drugimi zaključki podan tudi predlog za 	Seznanitev članov skupine	
--	---------------------------	--

5/10

Zapisek_2_rednega_sestanika

skupine JZ v MSP_5_5_2022V_202_6_2022_1

Zamenja verzijo: 3

<p>obležitev 29. aprila kot evropskega dneva medgeneracijske solidarnosti. Od leta 2009 se obležuje 29. april kot dan medgeneracijske solidarnosti po vsej Evropi in tudi izven njenih meja.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Predstavi ključen Madridski akcijski načrt o staranju (2002) in regionalno izvedbeno strategijo (2002), sprejeta na konferenci v Berlinu. (MIPAA RIS). Poda 10 zavez: <ol style="list-style-type: none"> 1. Umeščanje tematik staranja v vse politike, da bi bile družbe in gospodarstva usklajena pri odzivih na demografske spremembe in pri uresničevanju družbe vseh starosti 2. Zagotoviti polno integracijo in vključenost starejših v družbo 3. Spodbujati pravično in trajnostno rast kot odziv na staranje prebivalstva 4. Prilagoditi sisteme socialne zaščite kot odgovor na demografske spremembe 5. Omogočiti trgovaška dela, da se odzivajo na ekonomske in družbene posledice staranja prebivalstva 6. Spodbujati vseživljenjsko učenje in prilagoditi izobraževalni sistem spremenjenim ekonomskim, družbenim in demografskim pogojem 7. Stremeti k zagotavljanju kakovosti življenja vseh starosti in vzdrževati neodvisno življenje, vključno z zdravjem in dobrim počutjem 8. Vključevati vidik spolov v starajočo družbo 9. Podpora družinam, ki izvajajo oskrbo starejših oseb ter spodbujati medgeneracijsko in znotraj generacijsko solidarnost med člani družin 10. Spodbujanje regionalnega sodelovanja. <p>Več: https://unece.org/population/ageing/mipaaris</p> <ul style="list-style-type: none"> - Države morajo vsakih 5 let poročati o svojem napredku, vsakih 5 let pa se tudi pripravljajo ministrske konference. Na kratko predstavi zadnji dve ministrski konferenci o staranju: • 2017 Lizbona: A sustainable society for all ages – Realising the potential of living longer • 2022 Rim: A sustainable world for all ages: joining forces for solidarity and equal opportunities through life. <ul style="list-style-type: none"> - Promoting active and healthy ageing throughout life. - Ensuring access to long-term care, and support to families and caregivers, and - Mainstreaming ageing to advance a society for all ages. <p>Več podrobnosti v prilogi 1 zapisnika.</p>		
---	--	--

6/10

Zapisek_2_rednega_sestanika

skupine JZ v MSP_5_5_2022V_202_6_2022_1

Zamenja verzijo: 3

<p>Ob zaključku A. Kenda poda, da so na MDDSZ, Direktoratu za starejše in deinstucionalizacijo, pridobili nove sodelavce. Poda pobudo o skupnem sodelovanju s katerim bi podprli širše področje staranja, vključno s Strategijo dolgožive družbe, aktivnim staranjem ...</p>		
<p>M. Gabrijelčič pobudo o sodelovanju skupine podpre in vabi k vzpostavitvi kontakta.</p> <p>2. Predstavitve regijskega poročila na področju AZS (M. Gabrijelčič, NIJZ)</p> <p>N. Rozman in M. Gabrijelčič predstavita regijsko poročilo. Zahvalita se vsem regijam za sodelovanje. Poročilo je že sedmo zapovrstjo, vsebuje pestro paleto aktivnosti na regijskem nivoju. V letošnjem letu je poročilo dodana vrednost Covid poglavje ter delo naše skupine. Poročilo je dostopno na spletni strani staranje.si; http://staranje.si/aktualno/zbornik-nijz-aktivnosti-za-let-2021-na-podrocju-staranja In na NIJZ spletni stran; https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/publikacije-datoteke/zbornik-regijskih-porocil-aktivnosti-in-srecani-na-podrocju-aktivnega-in-zdravega-staranja-nijz-za-le-to-2021.pdf</p> <p>Živa Rant poda pobudo, da se poročilo objavi kot novico na NIJZ spletni strani.</p>	<p>Seznanitev in zahvala skupini za preteklo delo.</p> <p>Poslati pobudo PR službi</p>	<p>A. Mezinec</p>
<p>3. Vaše mnenje šteje - Slido izziv (A. Mezinec, N. Rozman, M. Gabrijelčič, NIJZ)</p> <p>Prisotni na sestanku so bili povabljeni k sodelovanju in podaji mnenj preko aplikacije slido.si. Zaradi težav pri uporabi slido.si aplikacije, uporaba 10 od 22 prisotnih, je bil podan predlog za pripravo krajših navodil. Posnetek o slido aplikaciji si lahko podrobno ogledate tu: https://www.youtube.com/watch?v=1IVUNFis5oY</p> <p>Vprašanja in rezultati so v prilogi 2 tega zapisnika.</p>	<p>Pripraviti dodatna navodila za uporabo slido.si aplikacije.</p>	<p>A. Mezinec</p>
<p>4. Dostopnosti do zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe/ pregled kazalnikov (Eva Zver, UMAR)</p> <p>Celotna predstavitev je priloga 3 tega zapisnika.</p> <p>Eva Zver se je osredotočila n 6 področij/kazalnikov, ker kazalniki o dostopnosti do dolgotrajne oskrbe, so bili predstavljeni že na prejšnjih sestankih (Andrej Srakar IER in Mateja Nagode IRRSV).</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Neizpolnjene potrebe po zdravstveni oskrbi 2. Neizpolnjene potrebe po zobozdravstveni oskrbi 3. Neposredni izdatki za zdravstveno varstvo 4. Neposredni izdatki za zdravstvo glede na potrošnja gospodinjstev (, povezava glej spodaj) 		

7/10

skupine JZ v MSP_5_5_2022V_202_6_2022_1

Zapisknik_2_rednega sestanka

Zamenja verzijo: 3

<p>5. Izdatki za prostovoljno zavarovanje</p> <p>6. Pokritost prebivalstva s pravicami v zdravstvenem varstvu</p> <p>Več o kazalnikih je dostopno tudi v publikaciji Neenakosti v zdravju, izziv prihodnosti v medsektorskem povezovanju 2021, poglavje 2.3.3. Dostopnost do zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe. Dostop: https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/publikacije-datoteke/neenakosti_e_verzija.pdf</p> <p>Predstavitev je priloga 3 tega zapisnika.</p>		
<p>5. "Učinki uporabe in dejavniki sprejemanja storitev e-oskrbe in e-zdravja: predstavitev ugotovitev intervencijskih študij« (dr. Simona Hvalič Touzery in dr. Vesna Dolničar, FDV)</p> <p>Simona Hvalič Touzery iz Centra za družboslovno informatiko FDV je podala koristne informacije s področja e-oskrbe in e-zdravja. Predstavila nam je intervencijske študije, v katerih so starejše osebe, neformalni oskrbovalci, bolniki ali zdravstveno osebe, testirali storitve e-oskrbe in e-zdravja v realnem okolju znotraj raznovrstnih družbenih kontekstov.</p> <p>Podala je poudarek na definiciji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Storitve e-oskrbe, ki se nanašajo na 24 ur dostopne osebne alarme, okoljske senzorje (npr. puščanje plina) in naprave za spremljanje aktivnosti na daljavo (npr. detektor padca in GPS sistemi za sledenje, senzorji gibanja). • Storitve e-zdravja vključujejo tehnologije za spremljanje kroničnih bolezni in rehabilitacije (npr. merjenje vitalnih znakov). <p>Predstavi projekte:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pametne IKT rešitve za aktivno in zdravo staranje: Integriranje storitev neformalne e-oskrbe v Sloveniji • Dejavniki, ki v kontekstu oskrbovanja na daljavo vplivajo na namen uporabe pametnih tehnološko podprtih storitev oskrbe (TPO) med družinskimi oskrbovalci starejših ljudi • eVALuation Integrating and evaluating AAL solutions • Razumevanje in analiza potreb uporabnikov za razvoj e-storitev integrirane socialne in zdravstvene oskrbe v družbi staranja • Evalvacija pilotnih projektov s področja dolgotrajne oskrbe in Evalvacija projekta Preoblikovanje obstoječih mrež ter vstop novih izvajalcev za nudenje skupnostnih storitev in programov za starejše • ITHACA Innovation in Health And Care for All + ITHACA 2 <p>V zaključku je podala poudarek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Za uspešen razvoj storitev e-oskrbe in e-zdravja je ključnega pomena, da so potencialni končni uporabniki aktivno vključeni v celoten proces načrtovanja, razvoja in implementacije tehnologij, torej, da se te razvijata in s končnimi uporabniki. 		

8/10

skupine JZ v MSP_5_5_2022V_202_6_2022_1

Zapisknik_2_rednega sestanka

Zamenja verzijo: 3

<ul style="list-style-type: none"> Uporabnike umestiti v središče pomeni, da pri načrtovanju e oskrbe pogledamo na njihova življenja celostno, upoštevajoč njihove cilje, potrebe in želje, ob hkratnem zavedanju, da v njihovem življenju niso ključni strokovnjaki in izvajalci storitev, temveč njihova omrežja, sorodniki in drugi, ki jim zagotavljajo podporo v življenju <p>Celotna predstavitev je priloga 4 tega zapisnika.</p>			
<p>6. Nadaljnje delo in razno (Ž. Rant, A. Mezinec, A. Jutraz, M. Gabrijelčič, NIUZ)</p> <p>O. Stanojevič Jerkovič prisotne povabi na:</p> <ul style="list-style-type: none"> Dogodek Pharaon, Ljubljana, 18.-19. maj Kongres preventivne medicine, Javno zdravje – dosežki, nova spoznanja in izzivi prihodnosti, Maribor, 12.-14. maj Ogled izsledkov mednarodne delavnice, ki je potekala v okviru projekta nICE-life pod naslovom »Use of the e-health platform and innovative care solutions in frail elderly“ in so dostopne na spletni strani OE Maribor in OE Murska Sobota Stojnice tematike Mire in projekta nICE-life, ki bodo potekale v okviru Kongresa preventivne medicine Spletno srečanje, dogodek, ki bo potekal prvi teden v novembru, pod okriljem Programa MIRA na temo socialna izključenost, osamljenost. <p>M. Gabrijelčič vljudno vabi vse sodelavce k sodelovanju pri pripravi.</p> <p>Ž. Rant poda poseben poudarek digitalizaciji s tremi prosojnicami:</p> <ul style="list-style-type: none"> Razlogi, zaradi katerih posamezniki doslej še niso uporabili interneta, SURS, 2021, 65–74 Zakaj starejši od 65 in več ne uporabljajo interneta, FDV Digitalne veščine v Sloveniji po posameznih starostnih skupinah, SURS, 2021 <p>Več v prilogi 1 zapisnika.</p> <p>Kot že zgoraj omenjena A. Jutraz poda povabilo vsem udeležencem na konferenco, ki poteka v okviru projekta Pharaon 18. in 19. maja. Več o dogodku na: http://www.staranje.si/aktualno/vabilo-na-dogodek-digitalna-pomoc-srebrnim-letom#read-more</p> <p>N. Rozman prisotne obvesti o bližajočih se dogodkih:</p> <ul style="list-style-type: none"> Challenge Lab „Izziv prehranske oskrbe starejših“, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, april 2022 	<p>Seznanitev članov skupine, povabilo/sodelovanje sodelavcev.</p> <p>Povabilo k sodelovanju na dogodku</p>		

9/10

skupine JZ v MSP_5_5_2022V_202_6_2022_1

Zapisnik_2_rednega sestanka

Zamenja verzijo: 3

<ul style="list-style-type: none"> Dnevi medgeneracijskega sožitja, Zveza društev upokojencev Slovenije (ZDUS) v sodelovanju z Medgeneracijsko koalicijo Slovenije (MeKoS), 23. – 24. maj. 2. znanstvena in strokovna konferenca Javno zdravje in COVID-19, NIUZ, 5. oktober 2022 The European Public Health Week (EUPHW), 16. – 20. maj 2022 EuroHealthNet Annual Seminar: Growing strong in times of crisis – Investing in wellbeing and health equity for young and old, Bruselj, 31. maj 2022 <p>Kot zaključek:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nadaljuje se z regijskimi aktivnostmi na področju AZS za leto 2022 Na aha.si@nijz.si se sporoča aktualne informacije ter pošilja prispevke (vljudno vabljeni) za spletno stran staranje.si Mesec maj je posvečen osebam z oviranostmi. <p>Naslednji sestanek je predviden v mesecu septembru.</p>			
<p>Priloge k zapisniku:</p> <p>Priloga 1: Predstavitev 2. NIUZ sestanka skupine JZvMSP</p> <p>Priloga 2: Sljido Izziv Vaše mnenje šteje</p> <p>Priloga 3: Predstavitev Dostopnosti do zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe/ pregled</p> <p>Priloga 4: Predstavitev "Učinki uporabe in dejavniki sprejemanja storitev e-oskrbe in e-zdravja: predstavitev ugotovitev intervencijskih študij"</p>			

ZAKLJUČEK SESTANKA 13:15 uri

<p>POSILANO V VEDNOST</p> <p>Vsem članom delovne skupine, aha.si@nijz.si</p>	<p>Zapisal/a</p> <p>A. Mezinec</p>	<p>Dne</p> <p>Junij 2022</p>
--	------------------------------------	------------------------------

10/10

skupine JZ v MSP_5_5_2022V_202_6_2022_1

Zapisnik_2_rednega sestanka

Čas	Dnevni red
10:30	Dobrodošlica
10:35	Pregled zapisnika s prejšnjega sestanka (A. Mezinec, NIJZ)
10:40	Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS (M. Gabrijelič, N. Rozman, A. Mezinec - NIJZ in A. Kenda MDDSZ)
11:05	Predstavitve regijskega poročila na področju AZS (M. Gabrijelič, NIJZ)
11:15	Vaše mnenje šteje - Slido izziv (A. Mezinec, N. Rozman, M. Gabrijelič, NIJZ)
11:45	STAR-VITAL aktivni odmor
12:00	Dostopnosti do zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe/ pregled kazalnikov (Eva Zver, UMAR)
12:20	"Učinki uporabe in dejavniki sprejemanja storitev e-oskrbe in e-zdravja: predstavitve ugotovitev intervencijskih študij" (dr. Simona Hvalič Touzery in dr. Vesna Dolničar, FDV)
12:40	Nadaljnje delo in razno (Ž. Rant, A. Mezinec, A. Jutraz, M. Gabrijelič, NIJZ)
13:00	Zaključek

Današnja misel: „Branje je za mišljenje kot telovadba za telo“.

April mesec knjige

Bi nam morda katero knjigo priporočili tudi vi?

Napišite nam v klepetalnico-chat.

Slovenske splošne knjižnice priporočajo:

- Tone Partljič; *Dom dom*
- Per Petterson; *Konje kras*
- Marja Artiček; *Med življenjem in korono*
- Fredrik Backman; *Mož z imenom Ove*
- Jonas Jonasson; *Nove prigode stoletnika, ki je zlezel skozi okno in izginil*
- Lauren K Denton; *Počitniška hišica*
- Marjolijn Hof; *Pravila treh*
- Slavica Biderman; *Ravnovesje na visokih petkah: da lažje ubežimo demenci*
- Jonas Jonasson; *Stoletnik, ki je zlezel skozi okno in izginil*
- Aurélië Valognes; *Stara mama v koprivah ...*

Vir: <https://www.dobreknjige.si/Oznaka.aspx?Id=8969>

Uporabljajte bralnik, bi ga morda priporočili za starejše?

Vaše mnenje nam lahko zaupate v klepetalnici-chat

Zapisnik 1. sestanka 2022 skupine JZvMSP na temo staranja

- Na naslednji redni sestanek skupine se uvrsti predstavitev „Dostopnosti do zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe/ pregled kazalnikov“ – (E. Zver, UMAR); **Danes z nami**
- Pobuda, da se tudi na sestankih AZS namesto besede starostnik/starostniki uporablja beseda starejši, starejša oseba, starejši ljudje in podobno; **Vsi prisotni**
- Priprava prispevkov za leto 2021; **Pripravljen Zbornik za leto 2021**
- Priprava planov aktivnosti za tekoče leto na temo AZS; **Vse OE - priprava poročil za Zbornik 2022**
- Slido izziv; **Rezultati so bili posredovani skupaj z zapisnikom**
- Pobuda on-line sestaneke ožje skupine glede niCE-life projekta
- Podpora projektu MIRA/ skupini IDS v okviru zmožnosti v posamezni regiji; **V teku**
- MIRA Priprava vsebine in objava na spleti strani staranje.si; **Objavljeno**
- Priprava idejnega plana za nacionalno srečanje v oktobru 2022; **Pripravljen plan in podan odziv**
- Posredovanje plana ter spodbuda za sodelovanje vseh sodelavcev skupine; **Vezano na idejni plan, cilj še ni dosežen**
- Zakon o digitalni vključenosti; **Zaključeno**

Čas	Dnevni red
10:30	Dobrodošlica
10:35	Pregled zapisnika s prejšnjega sestanka (A. Mezinec, NIJZ)
10:40	Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS (M. Gabrijelič, N. Rozman, A. Mezinec - NIJZ in A. Kenda MDDSZ)
11:05	Predstavitve regijskega poročila na področju AZS (M. Gabrijelič, NIJZ)
11:15	Vaše mnenje šteje - Slido izziv (A. Mezinec, N. Rozman, M. Gabrijelič, NIJZ)
11:45	STAR-VITAL aktivni odmor
12:00	Dostopnosti do zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe/ pregled kazalnikov (Eva Zver, UMAR)
12:20	"Učinki uporabe in dejavniki sprejemanja storitev e-oskrbe in e-zdravja: predstavitve ugotovitev intervencijskih študij" (dr. Simona Hvalič Touzery in dr. Vesna Dolničar, FDV)
12:40	Nadaljnje delo in razno (Ž. Rant, A. Mezinec, A. Jutraz, M. Gabrijelič, NIJZ)
13:00	Zaključek

Čas	Dnevni red
10:30	Dobrodošlica
10:35	Pregled zapisnika s prejšnjega sestanka (A. Mezinec, NIJZ)
10:40	Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS (M. Gabrijelič, N. Rozman, A. Mezinec - NIJZ in A. Kenda, MDDSZ)
11:05	Predstavitve regijskega poročila na področju AZS (M. Gabrijelič, NIJZ)
11:15	Vaše mnenje šteje - Slido izziv (A. Mezinec, N. Rozman, M. Gabrijelič, NIJZ)
11:45	STAR-VITAL aktivni odmor
12:00	Dostopnosti do zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe/ pregled kazalnikov (Eva Zver, UMAR)
12:20	"Učinki uporabe in dejavniki sprejemanja storitev e-oskrbe in e-zdravja: predstavitve ugotovitev intervencijskih študij" (dr. Simona Hvalič Touzery in dr. Vesna Dolničar, FDV)
12:40	Nadaljnje delo in razno (Ž. Rant, A. Mezinec, A. Jutraz, M. Gabrijelič, NIJZ)
13:00	Zaključek

Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS, širše

European Observatory on Health Systems and Policies

To be effective, ageing-related policy should address inequalities across all ages
 Vir novice: [https://www.euro.who.int/en/health-topics/ageing-and-health/news-and-events/news/2021/03/20210316-inequalities](https://eur04.safelinks.office.com/https://www.euro.who.int/en/health-topics/ageing-and-health/news-and-events/news/2021/03/20210316-inequalities)

Can the costs of caring for an ageing population be controlled?
 Vir fotografije: <https://www.youtube.com/watch?v=n18JED1f5w>

Povezava do posnetka:
<https://www.youtube.com/watch?v=n18JED1f5w>

Dostopno na:
<https://euro.who.int/en/publications/m/ageing-and-health-the-politics-of-better-policies>

Vir fotografije: European observatory, printscreen

European Observatory on Health Systems and Policies

Health system resilience during COVID-19: Lessons and strategies for building back better

Posnetek dostopen na: <https://youtu.be/PM5udbR8ik>

New study helps policy-makers to rebuild more resilient health systems
 Vir: [https://www.euro.who.int/en/health-topics/ageing-and-health/news-and-events/news/2021/03/20210316-new-study-helps-policy-makers-to-rebuild-more-resilient-health-systems](https://eur04.safelinks.office.com/https://www.euro.who.int/en/health-topics/ageing-and-health/news-and-events/news/2021/03/20210316-new-study-helps-policy-makers-to-rebuild-more-resilient-health-systems)

Dostopno na:
<https://euro.who.int/en/publications/s/health-system-resilience-during-covid-19-lessons-for-building-back-better>

Vir fotografije: European observatory, printscreen

Dekada staranja

Decade of Healthy Ageing 2020-2030

What is elder abuse?

15 March 2022: Women's Congress: inequality at the intersection of Age and Gender (IAGG)

19 March 2022: Women's Congress: inequality at the intersection of Age and Gender (IAGG)

17 March 2022: Older Women and Environmental Justice (OWEJ)

Dostop do dokumenta WHO:
<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/elder-abuse>

Commission on the Status of Women:
<https://www.unwomen.org/en/cs/women>

Vir fotografije: Decade of healthy ageing, printscreen

Dekada staranja

The Platform

Dostop do portala, točke socialne izključenosti osamljenosti:
<https://www.decadeofhealthyageing.org/topics/initiatives/other-topics/social-isolation-loneliness>

Dostop do dokumenta:
<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/social-isolation-loneliness>

Dostop do dogodka:
<https://www.decadeofhealthyageing.org/topics/initiatives/other-initiatives/wss-forum-2022>

Vir fotografije: Decade of healthy ageing, printscreen

Dekada staranja

ILO Podcast series: Global challenges – Global solutions – Are we doing all we can to address ageing in the world of work?

Multimedia / Audio

Povezava do podcasta:
https://www.ilo.org/employment/informationresources/covid-19/other/WCMS_838940/lang-en/index.htm

Vir fotografije: Decade of healthy ageing, printscreen

United Nations Economic Commission for Europe (UNECE) Vir fotografije: UNECE, Policy brief, printscreen

UNECE, Policy brief 2020-2022

Policy brief

Agging in the Digital Era, No. 24

Agging in sustainable and smart cities, No. 24

Več dostopno na:
<https://unece.org/policy-briefs>

Poročilo visokega komisarja Združenih narodov za človekove pravice

Dostop do poročila:

United Nations General Assembly

Human Rights Council

Human Rights Council Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the progress and protection of the human rights of older persons

Vir fotografije: UN, General Assembly document, printscreen

Vir fotografije: UN, General Assembly document, printscreen

EuroHealthNet

Vir: https://eurohealthnet.eu/

Towards a strong, sustainable, and healthy Europe

Health inequalities Portal

Europe's recovery from the pandemic

Vir fotografije: EuroHealthNet, printscreen

The World Bank Group has published a new report on building 'age-ready' cities and towns

Poročilo ponuja informacije: Kako lahko načrtujemo, oblikujemo in ustvarimo vasi in mesta, ki so pripravljena na starost, za srebrno prihodnost – takšno, v kateri bodo starejši številnejši od mlajših?

Glede na svetovno pandemijo, podnebne spremembe in edinstven položaj starejših, vključevanje vseh generacij, še nikoli ni bilo pomembnejše.

Poleg tega, kot kaže poročilo, starostna „pripravljenost“ ni namenjena samo starejšim: mesto, pripravljeno na starost, je mesto za vse in ima univerzalne koristi.

Dostop do dokumenta
<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/37259>

NIJZ

Svetovni dan sluha= 3. marec 2022

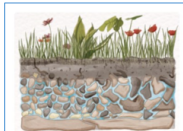
Svetovni dan sluha 2022 s temo »**Za vseživljenjski sluh, poslušaj previdno**« se je osredotočil na pomen in načine preprečevanja izgube sluha z varnim poslušanjem z naslednjimi ključnimi sporočili:

- Številne pogoste vzroke za izgubo sluha je mogoče preprečiti
- "Varno poslušanje" lahko zmanjša tveganje za izgubo sluha
- WHO poziva vlade, industrijske partnerje in civilno družbo, naj povečajo ozaveščenost in izvajajo standarde, ki temeljijo na dokazih, ki spodbujajo varno poslušanje.

Dostop do več info:
<https://www.who.int/campaigns/world-hearing-day/2022>

Svetovni dan voda – podzemna voda= 22. marec 2022

Letošnja tema 'podtalnica' opozarja na skriti vodni vir, ki je bil vedno kritičen, a ni v celoti priznan pri oblikovanju politike trajnostnega razvoja.

<https://www.unwater.org/world-water-day-2022-groundwater/>

Svetovni dan tuberkuloze= 24. marec 2022

Tema svetovnega dneva tuberkuloze 2022 je „**Vlagajte v odpravo tuberkuloze. Rešujte življenja.**“ – izraža nujno potrebo po vlaganju sredstev za okrepitev boja proti tuberkulozi in doseganje zavez za odpravo tuberkuloze, ki so jih sprejeli svetovni voditelji. To je še posebej pomembno v kontekstu pandemije COVID-19, ki je ogrozila napredek pri odpravi tuberkuloze, in za zagotovitev pravičnega dostopa do preprečevanja in oskrbe v skladu s prizadevanjem SZO za doseganje univerzalne zdravstvene pokritosti.

Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS, Slovenija in širše

Mednarodna konferenca „**MEDGENERACIJSKA SOLIDARNOST ZA DRUŽBE SOŽITJA IN MEDGENERACIJSKE POVEZANOSTI**“, Brdo pri Kranju, 2008.

Dogodek organiziran v času prvega predsedovanja Slovenije Svetu Evropske unije leta 2008, v sodelovanju z Evropsko komisijo, Age Platform, ZDUS in več drugimi nevladnimi organizacijami. Na tej konferenci je bil med zaključki tudi predlog za obeležitev 29. aprila kot evropskega dneva medgeneracijske solidarnosti.

Od leta 2009 se obeležuje **29. april kot dan medgeneracijske solidarnosti po vsej Evropi in tudi izven njenih meja.**

NIJZ

Caring for those who care: Guide for the development and implementation of occupational health and safety programmes for health workers

Vodnik ponuja pregled ključnih elementov programov varnosti in zdravja pri delu za zdravstvene delavce na nacionalni, regionalni in ravni zavodov ter nasvete za razvoj in izvajanje takšnih programov.

Dostop do poročila:
<https://www.who.int/publications/i/item/9789240040779>

NIJZ

Svetovni dan debelosti= 4. marec 2022

Regionalni urad SZO za Evropo (EURO) je objavil regionalno poročilo o debelosti, v katerem je poudaril stanje debelosti v evropski regiji SZO. Poročilo razkriva, da skoraj 60 % odraslih in eden od treh šolobveznih otrok v regiji živi s prekomerno telesno težo ali debelostjo. Prekomerna telesna teža in debelost sta med vodilnimi vzroki smrti in invalidnosti v evropski regiji SZO, kar povečuje tveganje za številne nenalezljive bolezni, vključno z rakom, boleznimi srca in ožilja, sladkorno boleznijo tipa 2, kroničnimi boleznimi dihal in povečanim tveganjem za težave z duševnim zdravjem.

Starost in umetna inteligenca: New Policy Brief

Nova poročila o politiki, ki jih je objavila SZO zdaj poudarja, kako lahko uporaba tehnologij umetne inteligence (AI) v javnem zdravju in medicini koristi starejšim ljudem, vendar le z izogibanjem staranju pri njihovem načrtovanju, izvajanju in uporabi.

<https://www.decadeofhealthyaaging.org/indonesia/resources/publications/detail/ai-in-for-health>

Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS, Slovenija in širše

NIJZ odziv na povabilo MZ za MDDSZ sodelovanje pri pripravi odgovorov na vprašalnik OZN

Priloge na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje (NIJZ): Andreja Mešinc, Mojca Gabričič Blenk, s sodelavci: Tatjana Kofci, Metka Zaletel pri točki II 2.1

1. Vprašanja (stran 11) v poglavju »Activities in preparation and implementation of the WHO Decade of Healthy Ageing 2020 – 2030«, pod točko 3.1. in 3.2

3.1. Is your country preparing (or already has) a National Action Plan (or similar) for the implementation of the WHO Decade of Healthy Ageing 2020 – 2030? If yes, please briefly describe main action/ actions

3.2. Would your country agree to report on the implementation of the WHO Decade of Healthy Ageing 2020 – 2030 in the framework of the next national reviews and appraisals of MIPAA/RIS

II. Vprašanja (stran 10) v poglavju »Lessons learnt from managing the consequences and impacts for older people in emergency situations: the COVID-19 pandemic and Z.1. do Z.5.

2.1 How were older people affected by Covid-19 in your country? Was there a higher share of hospitalisation and rate of deaths among older people in 2020 than for population in general and in relation to previous long-term observations?

2.2 What has been done to ensure that difficult health-care decisions affecting older people are guided by a commitment to dignity and the right to health? Please reflect on the recommendations of the Secretary-General's Policy Brief, when applicable, and briefly describe the main challenges and 3 - 5 good practices.

2.3 What has been done to fully integrate a focus on older persons into the socioeconomic and humanitarian responses to COVID-19? Please reflect on the recommendations of the Secretary-General's Policy Brief, when applicable, and briefly describe the main challenges and 3 - 5 good practices.

2.4 What has been done to expand participation by older persons, share good practices and harness knowledge and data? Please reflect on the recommendations of the Secretary-General's Policy Brief, when applicable, and briefly describe the main challenges and 3 - 5 good practices.

Hvala vsem, ki ste pri pripravi odgovorov sodelovali!

NIJZ

MADRIDSKI AKCIJSKI NAČRT O STARANJU (2002) REGIONALNA IZVEDBENA STRATEGIJA (2002) (MIPAA RIS)

Zaveze:

1. Umešanje tematik staranja v vse politike, da bi bile družbe in gospodarstva usklajena pri odzivih na demografske spremembe in pri uresničevanju družbe vseh starosti
2. Zagotoviti polno integracijo in vključenost starejših v družbo
3. Spodbujati pravično in trajnostno rast kot odziv na staranje prebivalstva
4. Prilagoditi sisteme socialne zaščite kot odgovor na demografske spremembe
5. Omogočiti trgova delo, da se odzivajo na ekonomske in družbene posledice staranja prebivalstva
6. Spodbujati vseživljenjsko učenje in prilagoditi izobraževalni sistem spremenjenim ekonomskim, družbenim in demografskim pogojem
7. Stremeti k zagotavljanju kakovosti življenja vseh starosti in vzdrževati neodvisno življenje, vključno z zdravjem in dobrim počutjem
8. Vključevati vidik spolov v starajočo družbo
9. Podpora družinam, ki izvajajo oskrbo starejših oseb ter spodbujati medgeneracijsko in znotraj generacijsko solidarnost med člani družin
10. Spodbujanje regionalnega sodelovanja.

NIJZ

ZADNJI DVE MINISTRSKI KONFERENCI O STARANJU

2017 Lizbona: **A sustainable society for all ages – Realising the potential of living longer**

2022 Rim: **A sustainable world for all ages: joining forces for solidarity and equal opportunities through life**

1. Promoting active and healthy ageing throughout life,
2. Ensuring access to long-term care, and support to families and caregivers, and
3. Mainstreaming ageing to advance a society for all ages.

1 srečanje LTC Forum Session 6

Access and affordability challenge

Out-of-pocket costs for care can be very high especially for older people with severe long-term care needs receiving home care

Preparatory work

- Public consultations
 - European Pillar of Social Rights Action Plan
 - Green Paper on Ageing
 - Gender Equality Strategy
- Calls from European Parliament, the Committee of the Regions, the European Economic and Social Committee, social partners and civil society
- Findings of the joint SPC-EC 2021 Long-term care report and other analytical work
- Call for evidence and targeted stakeholders' consultations

Useful links

- European Pillar of Social Rights
- Green Paper on Ageing
- Gender Equality Strategy
- Long-term care report

Vir fotografije: European Commission, European Care Strategy, Flaviara Teodorici, DG EMPL, printscreen

Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS, Slovenija in širše

Svetovna zdravstvena organizacija (SZO)

Forum za dolgotrajno oskrbo v letu 2022

Temo:

- Ageism and elder abuse in long-term care settings
- Developing data infrastructure for long-term care service delivery
- Infection prevention and control in long-term care facilities
- Palliative and end-of-life care in long-term care settings
- Mechanisms for strengthening integration between health and long-term care delivery
- Managing complex governance structures in long-term care policy processes
- Improving care for people living with dementia and cognitive decline
- Innovation and technology for care
- Prevention of functional decline and of care needs

RESOURCES/РЕСУРСЫ

2021 Long-term care report (LTC) / Доклад о состоянии долготраиваемой заботы в 2021 г. (LTC) / 2021

WHO regional consultation on strengthening integrated long-term care provision. Meeting report / Региональное совещание ВОЗ по укреплению систем интегрированной долготраиваемой заботы. Отчет о работе совещания

Impact of COVID-19 on the living conditions of older people and their care needs / Влияние COVID-19 на условия жизни пожилых и их потребности в заботе

KEY MESSAGES/КЛЮЧЕВЫЕ ВЕЩАЮЩИЕ

- DG Employment, Social Affairs and Inclusion / Генеральный директор по вопросам занятости, социального диалога и равенства
- WHO Ageing and Health / ВОЗ: Старение и здоровье
- Ageing and Long-term Care - OECD / Старение и долготраиваемая забота - ОЭСР
- Care + Partnership / Взаимодействие между странами - Европейский фонд устойчивого развития

CALL FOR COLLABORATION & SUPPORT / ПРИЗЫВ К СОТРУДНИЧЕСТВУ И ПОДДЕРЖКЕ

Call for proposals - Gender equity implications of long-term financing of long-term care for older people / Гендерные последствия финансирования долготраиваемой заботы о пожилых людях

Long-term care provision: Current trends and the impact of Covid-19 / Долготраиваемая забота: Текущие тенденции и влияние COVID-19

2 srečanje Combating ageism and elder abuse in long-term care settings (LTC Forum Session 7)

Background

Noting the impact of COVID-19 on long-term care systems and noting WHO's top 3 care priorities of progressing towards universal access to quality care, protecting people against health emergencies, and ensuring better health and well-being at all ages, the WHO Regional Office for Europe will be organising a focus on identifying key priorities for strengthening LTC services in the WHO European Region. The Regional Office is therefore convening a country-driven forum on long-term care service delivery to explore and reflect on measures that are being pursued in countries to strengthen long-term care services in the WHO European Region.

Objectives

1. To serve as a platform for exchange that can support countries through the sharing of experiences, strategies and solutions with other LTC experts and focal points from across the WHO European region;
2. To review available and emerging evidence on LTC services delivery and financing, and models of integrated services;
3. To provide an opportunity to network with a range of WHO-affiliated organizations, experts, and other WHO countries who have faced or are facing similar challenges;
4. To monitor and identify key emergent needs in the region and implications for long-term care service development and system strengthening as an integrated component of health services delivery;
5. To engage countries in better data collection for assessing and understanding LTC challenges;
6. To share advocacy tools to raise awareness of the issues facing LTC services;

Vir fotografije: NIJZ printscreen

Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS, Slovenija

2. Seja Statističnega sveta za tretje življenjsko obdobje, SURS

Članek Statističnega sveta za tretje življenjsko obdobje in drugimi vsebinami

VABILO

Vabimo vas na 2. sejo Statističnega sveta za tretje življenjsko obdobje, ki bo v sredo, 15. 3. 2022 ob 10.30 preko video povezave ZOOM

Priloga dnevnega reda:

1. Predstavitvi pregleda o pradedbični sosednosti.
2. Sprejeti dnevnega reda.
3. Sprejeti vlogo v članstvu statističnega sveta.
4. Pregled delovnega načrta tega sveta.
5. Novost pri delu SURS (mag. Ana Šabič Varbič).
6. Zastopnik statistične agencije obiskuje in spremljanje sodelavcev: dr. Zvezdana Čič, SURS in Anja Javornik, MZ.
7. Sklepi za posnetki oddane 15. 3. 2022: letna in življenjska osred. starih od 65 do 74 let (Anđurka Bakić, Galica, G. in med. spec. NIJZ).
8. Predstavitev in analitični pregled strategij (in skrajšanih) digitalne zdravne na ravni občin (mag. Roman Rener, GIS).
9. Razno.

Vir fotografije: SURS, printscreen

Več o delovanju sveta in gradiva so dostopna na: <https://www.stat.si/statweb/NationalStatistics/AdvCommittees/Description/99>

Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS, Slovenija

Priročnik; Kakovost zdravstvene obravnave v socialnih zavodih

Kakovost zdravstvene obravnave v socialnih zavodih

Dostop do dokumenta: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZ/DOKUMENTI/Dolgotrajna/Kakovost-zdravstvene-obravnave-v-socialnohvarstvenih-zavodih-prirocnik-december-2021-v2.pdf>

Vir fotografije: MZ, printscreen

Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS, Slovenija

Svetovni dan zdravja

Nai planet – naše zdravje, tudi starejši so del planeta

Zrak
Voda
Hrup
Klimatske razmere
Demografske spremembe
Ohranitev zdravega planeta

Dostop do novice: <http://www.staranje.si/aktualno/nas-planet-nase-zdravje-tudi-starejsi-so-del-planeta#read-more>

Vir fotografij: staranje.si, Freepik, WHO

Sodelovanje regij

Sodelovanje pri nastajanju publikacije, povezovanje z aktivnimi deležniki, priprava prispevkov ...

Komunikacija z deležniki, novletočno voščilo s prilogo

Nacionalna raven

Medsebojno obveščanje

Poudarek podan tudi skozi projekte

Podpora pri obveščanju o izidu, pomoč pri identifikaciji deležnikov, razpisovanje po regijah ...

Ozaveščanje skozi razne prispevke: spletna stran staranje.si, EHN časopis, Alpine Space spletna stran ...

Regijska raven

Zabeleženo tudi v naših zbornikih AZS (2015-2021)

Vir fotografij: staranje.si, Freepik, WHO

Kako lahko še podpremo:

- Opolnomočenje sodelavcev na temo neenakosti
- Ozaveščanje o neenakostih, ko komuniciramo vključimo neenakosti
- Ohranimo „koledar“ kot komunikacijsko sredstvo
- Prilagodimo komunikacijski „material“ ciljnim skupinam (vrtni, šole, delovno aktivna populacija, starejši ...)
- Raziskovanje, spremljanje področja neenakosti

Nacionalna raven

Medsebojno obveščanje

Regijska raven

Vir fotografij: NIJZ, printscreen

Razno na področju AZS, Slovenija

E-oskrba na daljavo za varno bivanje na domu je odsej brezplačna

Ljubljana, 22. marca – Ministrstvo za zdravje je na podlagi Javnega razpisa za izbor operacije »E-oskrba na domu«, ki ga je pripravilo ob podpori Službe Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, za izvajalca storitve E-oskrba izbralo Telekom Slovenije s konzorcijskim partnerjem Zvezo društev upokojencev Slovenije. Slovenija je sredstva pridobila od Evropskega socialnega sklada in virov REACT-EU, skladno s tem pa bo uporaba storitve E-oskrba za 5.000 upravičencev do 01. septembra 2022 brezplačna. Telekom Slovenije bo z vklopom prvih upravičencev pričel sredi aprila 2022.

E-oskrba za varno bivanje doma.

Vir fotografij: Telekom Slovenije

Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS, Slovenija

Skupina JZVMSP na temo staranja poudarek na neenakosti
Spremljanje nastajanja druge publikacije, 2018

Povabilo sodelavcem za sodelovanje, podano na sestanku skupine JZ v MSP na temo staranja, 2019

Sodelovanje na delavnici WHO/NIJZ delavnica na temo spremljanja politik na neenakostih, november 2019

Predstavitel orodja, več na: <http://www.staranje.si/aktualno/whos-izdelava-rodja-za-spremljanje-politik-na-neenakostih>

Predstavitev trenutnih/preteklih podatki NIJZ (Pretekla poročila o neenakosti) in podatki IER (SHARE raziskava)

Vir fotografij: NIJZ, printscreen

Regije skozi svoje aktivnosti poudarjamo na neenakosti

Iz publikacije Zdravje v občinskih tleh, da občina Koper zagotavlja pomoč na domu za posamezno manjši delež prebivalcev od slovenskega povprečja. Zato je bila na seji, ki je potekala 20.12.2019, posamezna občina izpostavljena in se odnosi na **posameznika** in mu ojačamo odločitev za redno telesno dejavnost in uravnoteženo prehrano. (OE Kranj, Zbornik 2019).

„Okolaj smo v priložju naše stavbe pripravili informacijski pano o tem, kako se staramo na Gorenjskem. Preko grafov, zemljevidov in teksta smo prikazali, katero so največje težave starajočih se populacije.“ (OE Kranj, Zbornik 2019).

Medsektorskega regijskega sveta za javno zdravje (MRSJZ), kjer smo pomoznost namenili **prepreži stanja v času epidemije korona virusa in po epidemiji**. Ki zajema vse deležnike v družbi (OE Nova Gorica, Zbornik 2019).

1.10.2019 smo pripravili srečanje z naslovom **izvidi duševnega zdravlja**. Na srečanju smo spregovorili o nekaterih izvidih duševnega zdravlja in predstavili pripravo dodatnih priložnosti za njihovo prepreževanje. Poudarili smo teme o demenci, alkoholni, psiho-vedskimi delavnici, samonizemnem vedenju... (OE Ljubljana, Zbornik 2019).

„Starajim je treba omogočiti, da so aktivni v lokalnem okolju. S pomočjo mreže lokalnih partnerjev, se lahko občani povežejo širše, tudi medgeneracijsko. Vsi partnerji v lokalni skupnosti lahko prispevajo k **opozorjenemu posamezniku** in mu ojačamo odločitev za redno telesno dejavnost in uravnoteženo prehrano.“ (OE Maribor, Zbornik 2019).

„Predstavljene in obravnavane so bile teme **izpovedi starajočih in na področju zdravlja** s poudarkom na hrani, predstavitelj je bil projekt nICE-life INTERREG CE-ravni integriranega pristopa povezovala inovativnih tehnologij s storitvami za čimbolj neodvisno življenje krhkih starejših, vloga patronažnega varstva v podpori krhkim starejšim na domu, primer dobre prakse uporabe tehnoloških/sodelovanja z zdravstvenimi ustanovami in domovi za starejše (OE Maribor, Zbornik 2019).

Foto utrniki iz Zbornikov NIJZ aktivnosti na področju staranja

Vir fotografij: NIJZ, printscreen

Kako lahko podpremo, Svetovni dan zdravja, 8.4.2022 Nova Gorica

Tematske kartice

Vir fotografij: NIJZ, OE Nova Gorica

Razno na področju AZS, Slovenija

Še nekaj zanimivosti:

V zapisniku 12. seje Sveta za statistiko digitalne družbe smo zasledili, da je SURS na pobudo FDV vključil kazalnike o vzrokih neuporabe interneta, pri starejši populaciji rezultati niso idealni. Več v nadaljevanju pri točki razno.

Podatki o razlogih za neuporabo interneta so objavljeni v podatkovni bazi Sistat. [https://pxweb.stat.si/SiStat/si/Podrocja/Index/88/razvoj-in-tehnologija/vzroki-za-neuporabo-interneta-posamezniki-\(16-74-let\)#517](https://pxweb.stat.si/SiStat/si/Podrocja/Index/88/razvoj-in-tehnologija/vzroki-za-neuporabo-interneta-posamezniki-(16-74-let)#517)

SIQ Ljubljana postal priglašeni organ po Uredbi o medicinskih pripomočkih https://www.siq.si/novice/siq-ljubljana-postal-priglaseni-organ-po-uredbi-o-medicinskih-pripomočkih?mc_cid=e82f97b151&mc_eid=aa128b24df

Zanimiva novica za starejše (ZIB Bilten): Mariborska zasebna univerza Alma Mater Europaea je po 13. letih prizadevanj dočakala koncesijo za izvajanje rednega študija na prvi stopnji študijskih programov socialne gerontologije in zdravstvene nege. Kot je povedala glavna tajnica Barbara Toplak Perovic, je zaprega razpisanih 30, za drugega pa 39 prostih mest. Vir: STA, 24. 2. 22

Informativni kotkici varuha človekovih pravic (ZIB Bilten)

V predvečer Občine Pivka so 20. aprila odprli informativni kotkice varuha človekovih pravic. Namen kotkica je institucijo varuha približati čim širšemu krogu ljudi v okolju, kjer živijo. Pivka je druga slovenska občina, ki je dobila varuhov kotkice, prvega so odprli teden dni prej v Kranju. Vir: STA, 20. 4. 22

Čas	Dnevni red
10:30	Dobrodošlica
10:35	Pregled zapisnika s prejšnjega sestanka (A. Mezinec, NIJZ)
10:40	Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS (M. Gabrijelčič, N. Rozman, A. Mezinec-NIJZ in A. Kenda MDDSZ)
11:05	Predstavitev regijskega poročila na področju AZS (M. Gabrijelčič, NIJZ)
11:15	Vaše mnenje šteje - Slido izziv (A. Mezinec, N. Rozman, M. Gabrijelčič, NIJZ)
11:45	STAR-VITAL aktivni odmor
12:00	Dostopnosti do zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe/ pregled kazalnikov (Eva Zver, UMAR)
12:20	"Učinki uporabe in dejavniki sprejemanja storitev e-oskrbe in e-zdravja: predstavitev ugotovitev intervencijskih študij" (dr. Simona Hvalič Touzery in dr. Vesna Dolničar, FDV)
12:40	Nadaljnje delo in razno (Ž. Rant, A. Mezinec, A. Jutraz, M. Gabrijelčič, NIJZ)
13:00	Zaključek

Čas	Dnevni red
10:30	Dobrodošlica
10:35	Pregled zapisnika s prejšnjega sestanka (A. Mezinec, NIJZ)
10:40	Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS (M. Gabrijelčič, N. Rozman, A. Mezinec-NIJZ in A. Kenda MDDSZ)
11:05	Predstavitev regijskega poročila na področju AZS (M. Gabrijelčič, NIJZ)
11:15	Vaše mnenje šteje - Slido izziv (A. Mezinec, N. Rozman, M. Gabrijelčič, NIJZ)
11:45	STAR-VITAL aktivni odmor
12:00	Dostopnosti do zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe/ pregled kazalnikov (Eva Zver, UMAR)
12:20	"Učinki uporabe in dejavniki sprejemanja storitev e-oskrbe in e-zdravja: predstavitev ugotovitev intervencijskih študij" (dr. Simona Hvalič Touzery in dr. Vesna Dolničar, FDV)
12:40	Nadaljnje delo in razno (Ž. Rant, A. Mezinec, A. Jutraz, M. Gabrijelčič, NIJZ)
13:00	Zaključek

Čas	Dnevni red
10:30	Dobrodošlica
10:35	Pregled zapisnika s prejšnjega sestanka (A. Mezinec, NIJZ)
10:40	Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS (M. Gabrijelčič, N. Rozman, A. Mezinec-NIJZ in A. Kenda MDDSZ)
11:05	Predstavitev regijskega poročila na področju AZS (M. Gabrijelčič, NIJZ)
11:15	Vaše mnenje šteje - Slido izziv (A. Mezinec, N. Rozman, M. Gabrijelčič, NIJZ)
11:45	STAR-VITAL aktivni odmor
12:00	Dostopnosti do zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe/ pregled kazalnikov (Eva Zver, UMAR)
12:20	"Učinki uporabe in dejavniki sprejemanja storitev e-oskrbe in e-zdravja: predstavitev ugotovitev intervencijskih študij" (dr. Simona Hvalič Touzery in dr. Vesna Dolničar, FDV)
12:40	Nadaljnje delo in razno (Ž. Rant, A. Mezinec, A. Jutraz, M. Gabrijelčič, NIJZ)
13:00	Zaključek

Čas	Dnevni red
10:30	Dobrodošlica
10:35	Pregled zapisnika s prejšnjega sestanka (A. Mezinec, NIJZ)
10:40	Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS (M. Gabrijelčič, N. Rozman, A. Mezinec-NIJZ in A. Kenda MDDSZ)
11:05	Predstavitev regijskega poročila na področju AZS (M. Gabrijelčič, NIJZ)
11:15	Vaše mnenje šteje - Slido izziv (A. Mezinec, N. Rozman, M. Gabrijelčič, NIJZ)
11:45	STAR-VITAL aktivni odmor
12:00	Dostopnosti do zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe/ pregled kazalnikov (Eva Zver, UMAR)
12:20	"Učinki uporabe in dejavniki sprejemanja storitev e-oskrbe in e-zdravja: predstavitev ugotovitev intervencijskih študij" (dr. Simona Hvalič Touzery in dr. Vesna Dolničar, FDV)
12:40	Nadaljnje delo in razno (Ž. Rant, A. Mezinec, A. Jutraz, M. Gabrijelčič, NIJZ)
13:00	Zaključek

Predstavitev regijskega poročila na področju AZS za leto 2021

<http://staranje.si/aktualno/zbornik-nljz-aktivnosti-za-leto-2021-na-podrocju-staranja>

Skupaj za starejše

Vsi fotografiji: Zbornik NIJZ aktivnosti za leto 2021

Slido izziv s področja AZS

Ker si želimo, da skupaj z nami soustvarjate današnji sestanek, vas prosimo, da si vklopite Wi-Fi, če boste sodelovali z vašo mobilno napravo.

V brskalnik vpišite **slido.com**. Ko se vam odpre stran, vnesite geslo današnjega dogodka, ki je **903 079** in pritisnite **Join** (glej puščico).

Aplikacija vam bo tako omogočila, da boste podali vaše poglede brez osebnega izpostavljanja pred vsemi udeleženci → **zagotovitev anonimnosti**

Povezavo si aktivirate preko: <https://www.slido.com/>
Na zavihku: **Polls** sodelujete pri anketi.

Join at
slido.com
#903 079

15 MINUTNI AKTIVNI ODMOR

STAR-VITAL GIBALNE VAJE 1
<https://player.vimeo.com/video/471357707?h=4f003c38c>

STAR-VITAL GIBALNE VAJE 2
<https://player.vimeo.com/video/471357815?h=3f844178f2>

Neenakosti v zdravju – izziv prihodnosti v medsektorskem povezovanju:

Dostopnost do zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe

Eva Helena Zver, Urad za makroekonomske analize in razvoj

2. Sestanek skupine JZ v medsektorskih politikah na temo starejših

■ Pregled predstavitve:

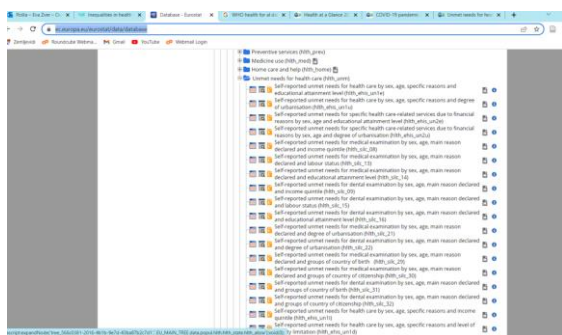
➤ Kazalniki o dostopnosti do zdravstva prikazani v publikaciji o Neenakostih v zdravju – izziv v medsektorskem povezovanju:

1. NEIZPOLNJENE POTREBE PO ZDRAVSTVENI OSKRBI
2. NEIZPOLNJENE POTREBE PO ZOBOZDRAVSTVENI OSKRBI
3. NEPOSREDNI IZDATKI ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO
4. NEPOSREDNI IZDATKI ZA ZDRAVSTVO GLEDE NA POTROŠNJO GOSPODINJSTEV
5. IZDATKI ZA PROSTOVOLJNO ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE
6. POKRITOST PREBIVALSTVA S PRAVICAMI V ZDRAVSTVENEM VARSTVU

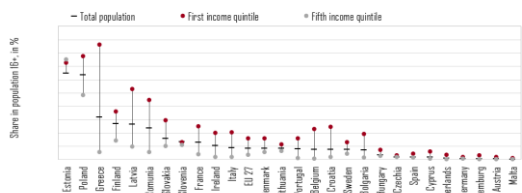
■ Unmet needs for health care

- Unmet needs for health care (medical examination or dental examination) due to financial reasons, waiting times and/or geographical distance are among the key access to health care indicators.
- The consequences of unmet needs are reflected in the health of the individual and of the population as a whole. People who are more socially vulnerable are generally more likely to have unmet needs, which can increase health inequalities within society as a whole (OECD, 2020).

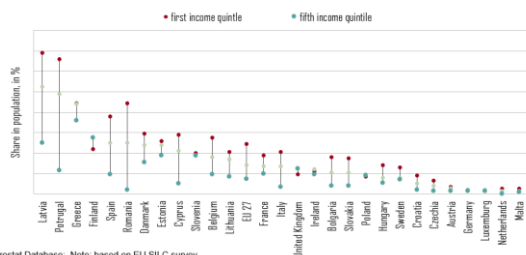

■ Self-reported unmet needs for medical examinations due to waiting times, financial reasons or geographical distance, and the income gap, Slovenia and the EU, 2020

Source: Eurostat Database. Note: based on EU SILC survey.

■ Self-reported unmet needs for dental examinations due to waiting times, financial reasons or geographical distance, and the income gap, Slovenia and the EU, 2019

Source: Eurostat Database. Note: based on EU SILC survey.

■ Shortages and recommendation

- The surveys do not cover certain population groups (the homeless and partly also migrants and people in institutional care settings);
- Cultural differences can affect the responses;
- The translation of the survey questions (for example: in Slovenia the translation before 2017 was not good)
- The indicator has to be used in combination with other access to healthcare indicators, such as insurance coverage, out-of-pocket expenditure and actual utilisation of healthcare services

2. redni sestanek v letu 2022 skupine JZ v medsektorskih politikah na temo starejših

■ Neizpolnjene potrebe po zdravstveni oskrbi

Eva Helena Zver (eva.zver@gov.si)

Urad za makroekonomske analize in razvoj

5. maj, 2022

■ Unmet needs for health care

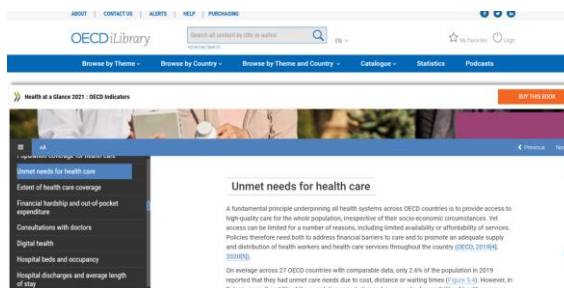

1) [The EU Statistics on Income and Living Conditions \(EU SILC\)](#)

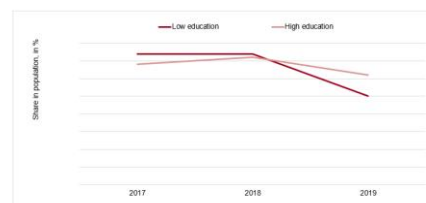
2) [The European Health Interview Survey \(EHIS\)](#)

3) [The Commonwealth Fund International Health Policy Survey](#)

4) [SHARE Survey](#)

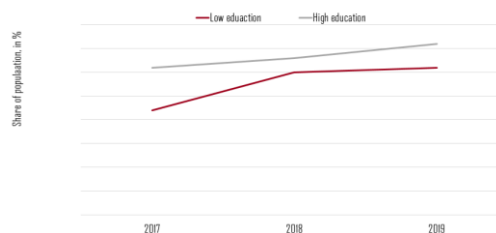

■ Self-reported unmet needs for medical examination due to waiting times, by educational level

Source: Eurostat Database. Note: based on EU SILC survey.

■ Self-reported unmet needs for dental examination due to waiting times, and the education gap, Slovenia, 2017–2019

Source: Eurostat Database. Note: based on EU SILC survey.

■ Data and References

- Eurostat Database – Population and Social Conditions – Health Care – Unmet needs
<https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
- Inequalities in health - future challenges for intersectoral cooperation
<https://www.nijz.si/en/publikacije/inequalities-in-health-future-challenges-intersectoral-cooperation>
- Unmet needs for health care: Comparing approaches and results from international surveys
<https://www.oecd.org/health/health-systems/Unmet-Needs-for-Health-Care-Brief-2020.pdf>
- NIJZ – Podatkovni portal – Zdravstveno varstvo
https://podatki.nijz.si/povabi/si/NIJZ/2020/podatkovni%20portal?px_language=sl&px_db=NIJZ%20podatkovni%20portal&nxid=2020h07_9899_483-g010-7cc7dbdb6c7b
- SURS – Življenjski pogoji: Vprašalnik
<https://www.stat.si/StatWeb/Filii/Doc/Sys/Filii/11802>
- Metodološko poglavje:
<https://www.stat.si/StatWeb/Filii/Doc/Sys/Filii/9291>
- UMAR Poročilo o razvoju
https://www.umar.gov.si/publikacije/porocilo_o_razvoju/

Čas	Dnevni red
10:30	Dobrodošlica
10:35	Pregled zapisnika s prejšnjega sestanka (A. Mezinec, NIJZ)
10:40	Predstavitev aktualnih informacij iz področja AZS (M. Gabrijelčič, N. Rozman, A. Mezinec-NIJZ in A. Kenda MDDSZ)
11:05	Predstavitev regijskega poročila na področju AZS (M. Gabrijelčič, NIJZ)
11:15	Vaše mnenje šteje - Slido izziv (A. Mezinec, N. Rozman, M. Gabrijelčič, NIJZ)
11:45	STAR-VITAL aktivni odmor
12:00	Dostopnosti do zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe/ pregled kazalnikov (Eva Zver, UMAR)
12:20	"Učinki uporabe in dejavniki sprejemanja storitev e-oskrbe in e-zdravja: predstavitev ugotovitev intervencijskih študij" (dr. Simona Hvalič Touzery in dr. Vesna Dolničar, FDV)
12:40	Nadaljnje delo in razno (Ž. Rant, A. Mezinec, A. Jutraz, M. Gabrijelčič, NIJZ)
13:00	Zaključek

Glavni raziskovalci in njihovi kontakti

	izr. prof. dr. Vesna Dolničar	vesna.dolnicar@fdv.uni-lj.si
	doc. dr. Simona Hvalič Touzery	simona.hvalic-touzery@fdv.uni-lj.si
	izr. prof. dr. Andraž Petrovčič	andraz.petrovcic@fdv.uni-lj.si
	Lea Lebar, mag.	lea.lebar@fdv.uni-lj.si
	Mojca Šetinc, mag.	mojca.setinc@fdv.uni-lj.si

Storitve e-oskrbe in e-zdravja

- **Storitve e-oskrbe** se nanašajo na 24 ur dostopne osebne alarme, okoljske senzorje (npr. puščanje plina) in naprave za spremljanje aktivnosti na daljavo (npr. detektor padca in GPS sistemi za sledenje, senzorji gibanja).
- **Storitve e-zdravja** vključujejo tehnologije za spremljanje kroničnih bolezni in rehabilitacije (npr. merjenje vitalnih znakov).

Z intervencijskimi študijami, v okviru katerih so **starejše osebe, neformalni oskrbovalci, bolniki ali zdravstveno osebje** testirali te storitve v realnem okolju znotraj raznovrstnih družbenih kontekstov, smo identificirali pozitivne učinke uporabe storitev e-oskrbe in e-zdravja.

I. Pametne IKT rešitve za aktivno in zdravo staranje: Integriranje storitev neformalne e-oskrbe v Sloveniji

- **Trajanje:** marec 2016 – februar 2019 (podaljšan do decembra 2019)
- **Financer:** Javna agencija za raziskovalno dejavnost, Smart Com d.o.o.
- **Partnerji:** Smart Com d.o.o., Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko, Univerza v Mariboru, Telekom Slovenije d.d., (neformalno), Zavod Pristan (neformalno)
- **CDI raziskovalci na projektu:** Dolničar, Petrovčič, Smole Orehek, Hvalič Touzery, Šetinc
- **Namen raziskave v okviru projekta:** Identificirati pozitivne in negativne psihološke učinke uporabe storitev teleske oskrbe na zaposlene neformalne oskrbovalce starejših ljudi.

II. Dejavniki, ki v kontekstu oskrbovanja na daljavo vplivajo na namen uporabe pametnih tehnološko podprtih storitev oskrbe (TPO) med družinskimi oskrbovalci starejših ljudi

- **Trajanje:** 1.7. 2019 – 30.6. 2022
- **Financer:** Javna agencija za raziskovalno dejavnost (temeljni projekt)
- **Neuradni partner,** a testiramo njihovo rešitev: Gociety Solutions: [GoLive Clip](#)
- **CDI raziskovalci na projektu:** Dolničar, Hvalič Touzery, Šetinc, Berzelak, Trkman, Natek
- **Cilji projekta:**
 - Izvedba 1. nacionalne reprezentativne študije med družinskimi oskrbovalci starejših oseb (ugotoviti situacijo oskrbovanja, dejavnike sprejemanja TPO)
 - Izvedba intervencijske študije z uporabo TPO med starejšimi osebami in svojci (ugotoviti učinke uporabe na starejše osebe v realnih življenjskih)
 - Razviti izvirni model sprejemanja TPO med družinskimi oskrbovalci starejših ljudi.

Učinki uporabe in dejavniki sprejemanja storitev e-oskrbe in e-zdravja: predstavitev ugotovitev intervencijskih študij

Simona Hvalič Touzery, Vesna Dolničar
Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za družboslovno informatiko
NIJZ predstavitev, Ljubljana, 5. 5. 2022

Aktivnosti UL-FDV-CDI

- CDI ustanovljen leta 2011, trenutno deluje 26 raziskovalcev.
- Področja raziskovanja: raba novih tehnologij pri zbiranju in analizi podatkov v družboslovju, varna raba interneta, digitalne neenakosti ter e-oskrba in e-zdravje.
- E-oskrba in e-zdravje:
 - kako uporabniki in neformalni oskrbovalci uporabljajo naprave/storitve ter kakšne imajo izkušnje z uporabo;
 - kako ocenjujejo koristnost storitev ter njihovo enostavnost rabe;
 - kako na uporabo vpliva kontekst (npr. družinska situacija, obseg potreb uporabnika, intenzivnost in organizacija nujenja oskrbe, specifična zdravstvenega stanja...);
 - kakšne so posledice rabe ter kakšna je njihova namera za (nadaljnjo) uporabo.
- Empirično – s kvantitativnimi in kvalitativnimi pristopi – **proučujemo osebne, tehnološke in kontekstualne dejavnike, ki vplivajo na pripravljenost za sprejemanje, načine uporabe in učinke storitev na področju e-oskrbe in e-zdravja.**

Predstavitev izbranih evalvacijskih študij

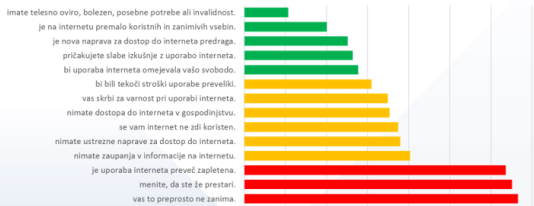
E-oskrba predstavlja pomembno razbremenitev neformalnih oskrbovalcev. Pozitivni psihološki učinki uporabe storitev e-oskrbe: pomirjenost, zmanjšanje strahu, tesnobe, stresa in bremena ter povečanje samoutinovitosti, pri čemer, kljub manjši pogostosti pojavljanja, ne gre spregledati tudi nekaterih negativnih učinkov uporabe (npr. tesnoba, nezaupanje, stres).

Scoping pregled literature (40 člankov)

Oceno koristnosti posameznih funkcionalnosti in psihološke učinke najbolj izrazito oblikuje **kontekst neformalne oskrbe** (npr. intenzivnost in organizacija nujenja oskrbe, specifična bolezn oskrbovane osebe, dostopnost storitev) in z njim povezani **specifični izzivi** (npr. pomanjkanje časa, družinski odnosi, usklajevanje nujenja oskrbe s službenimi obveznostmi, počutje oskrbovalca). Pomembno je tudi razumevanje **pomena vzajemnega odločanja** starejše osebe in oskrbovalca za uporabo e-oskrbe -> **soodvisnost**.

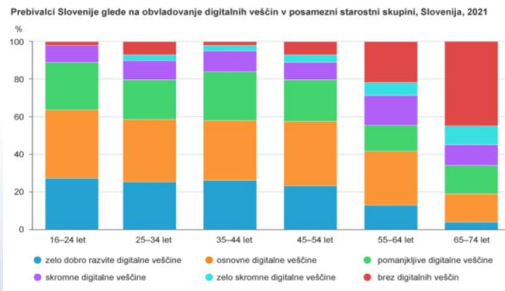
Interneta ne uporabljate, ker... FDV, 65 ali več

Vir: PETROVIČ, Andrej; GRČEŠLI, Darja; BARTOL, Jož; PREVCENIK, Kaja (2022). Survey on digital engagement of older adults in Slovenia (J5-2558). *Tisak Psihologična*, 2022. Spikni vir DOI: 10.25805/psihologična.5384

Digitalne veščine v Sloveniji

Vir: SURS, Eurostatovi podatki z licenco CC BY 4.0. <http://www.stat.si/StatWeb/News/Inovir/10255>

Zakon o digitalni vključenosti

Namen: povečati digitalno vključenost prebivalstva RS ter primerjalni napredek digitalne razvitosti gospodarstva in družbe RS.

vir: Mojca Štruc, Služba Vlade Republike Slovenije za digitalno preobrazbo

Zakon o digitalni vključenosti

Digitalni kompas - Slovenija: vsaj 80 % prebivalstva z najmanj osnovnimi digitalnimi kompetencami do leta 2028.

Digitalni bon '22
•150 EUR,
•upravičenci tudi udeleženci subvencioniranega izobraževanja, stari 55 let ali več,
•za nakup nove, obnovljene ali rabljene računalniške opreme,
•od 15. junija do 30. novembra 2022.

Več na: Digitalni bon '22: <https://www.gov.si/zbirke/storitve/digitalni-bon/>

Bližajoči se dogodki:

Challenge Lab „Izziv prehranske oskrbe starejših“ Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, april 2022

Kdaj bo potekal izziv?
1. srečanje: Začetek Challenge Lab, petek, 22. april 2022, ob 16:00, v Dvorani Janeza Hribarja
2. srečanje: Strokovni gostje, petek, 6. maj 2022, ob 16:00, v Dvorani Janeza Hribarja
3. srečanje: Veliki finale petek, 20. maj 2022, ob 16:00, v Dvorani Janeza Hribarja

Več o dogodku tudi na spletni strani staranje.si: <http://www.staranje.si/aktualno/najava-dogodka-eit-food-hub-slovenija-challenge-lab-2022-izziv-prehranske-oskrbe-starejsih#read-more>

Dostop do prehranskih smernic: https://www.niz.si/mediaserver/niz/sif/mediaserver/dokumente/smerice_za_tvajanje_prehranske_oskrbe_v_domovih_za_starejsi.pdf

Bližajoči se dogodki:

Zveza društev upokojencev Slovenije (ZDUS) v sodelovanju z Medgeneracijsko koalicijo Slovenije (MeKoS) organizira Dneve medgeneracijskega sožitja.

Ponedeljek, 23. 5.: **Strokovni program** na temo stanovanjska problematika in oskrba. **Odprto za javnost**

Torek, 24. 5.: **kulturno-ustvarjalna prireditve**. Dan ZDUS, razstave, druženje, podelitev priznanj najbolj dejavnim društvom za obdobje 2020-2022. **Odprtost dogodka bo odvisna od omejitev in kapacitet.**

Lokacija: Gospodarsko razstavišče, Ljubljana

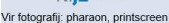

Bližajoči se dogodki:

Projekt pharaon, povabilo na konferenco, 18. in 19. maj

Več o dogodku tudi na spletni strani staranje.si: <http://www.staranje.si/aktualno/vabilo-na-dogodek-digitalna-pomoc-srebrnim-letom#read-more>

<https://www.pharaon.eu/>

Bližajoči se dogodki:

2. znanstvena in strokovna konferenca Javno zdravje in COVID-19, 5. oktober 2022

Na letošnji konferenci bomo nadgradili lanska spoznanja in predstavili vmesne rezultate projekta.

Letošnji cilji konference so:
•predstavitev vidikov obvladovanja epidemije covid-19 in njihova evalvacija;
•predstavitev rezultatov vpliva covid-19 na zdravje prebivalcev in delovanja družbenih podsistemov;
•prenos znanj in izkušenj med prakso in znanstveno-raziskovalnim delom.

Pomembni datumi:
Oddaja povzetkov in prispevkov: do 31. maja 2022
Recenzije in popravki: do 22. julija 2022
Konferenca: 5. oktober 2022

Več o dogodku: <https://www.nijz.si/sl/dogodki/prvo-obvestilo-konferenca-javno-zdravje-in-covid-19-5-oktober-2022>

Dostop do Zbornika povzetkov in recenziranih prispevkov iz leta 2021: <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-HVXXQPJB/29273377-50bb-429c-ac1d-5a77c93dcad9/PDF>

Bližajoči se dogodki:

Health throughout the life course
16 - 20 MAY 2022

EST INVOLVED

#EUPHW2022
eupha.org/EUPHW

EUROPEAN PUBLIC HEALTH WEEK

The European Public Health Week (EUPHW) aims to:

- Make the case for public health and a more inclusive society across Europe
- Raise awareness and amplify existing messages on five specific public health themes, in line with key organisations at European level
- Create trust and innovative ways of collaboration among all professionals contributing to public health at local, national, regional and European level.

Vir: <https://eupha.org/index.php>

The daily themes:

- Monday May 16 - A healthy and health literate youth
- Tuesday May 17 - Vaccination as a key prevention strategy
- Wednesday May 18 - Climate change affects our health
- Thursday May 19 - No health without mental health
- Friday May 20 - Building resilient health systems

Več: <https://eupha.org/EUPHW>

Nadaljnje delo in razno

- Priprava regijske aktivnosti na področju AZS
- Na aha.si@nijz.si nam lahko sporočite aktualne informacije, pošljete prispevke za spletno stran staranje.si
- Naslednji sestanek je predviden v mesecu septembru

NIJZ

Bližajoči se dogodki:

EuroHealthNet Annual Seminar
Growing strong in times of crisis
Investing in wellbeing and health equity for young and old

EuroHealthNet

Académie Royale de Belgique - Brussels - 31 May 2022 13:30 - 17:30

Vir: <https://eurohealthnet.eu/publication/eurohealthnet-annual-seminar-growing-strong-in-times-of-crisis-investing-in-wellbeing-and-health-equity-for-young-and-old/>

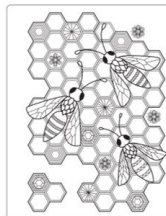
Več o dogodku: <https://eurohealthnet.eu/publication/eurohealthnet-annual-seminar-growing-strong-in-times-of-crisis-investing-in-wellbeing-and-health-equity-for-young-and-old/>

Čas	Dnevni red
10:30	Dobrodošlica
10:35	Pregled zapisnika s prejšnjega sestanka (A. Mezinec, NIJZ)
10:40	Predstavitve aktualnih informacij iz področja AZS (M. Gabrijelčič, N. Rozman, A. Mezinec-NIJZ in A. Kenda MDDSDZ)
11:05	Predstavitve regijskega poročila na področju AZS (M. Gabrijelčič, NIJZ)
11:15	Vaše mnenje šteje - Slido izziv (A. Mezinec, N. Rozman, M. Gabrijelčič, NIJZ)
11:45	STAR-VITAL aktivni odmor
12:00	Dostopnosti do zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe/ pregled kazalnikov (Eva Zver, UMAR)
12:20	*Učinki uporabe in dejavniki sprejemanja storitev e-oskrbe in e-zdravja: predstavitve ugotovitev intervencijskih študij* (dr. Simona Hvalič Touzery in dr. Vesna Dolničar, FĐV)
12:40	Nadaljnje delo in razno (Ž. Rant, A. Mezinec, A. Jutraz, M. Gabrijelčič, NIJZ)
13:00	Zaključek

NIJZ

Hvala za vašo pozornost in želimo vam lep dan še naprej!

Mesec maj je posvečen osebam z oviranostmi

OVIRANOSTI IN ZMANJŠANE ZMOŽNOSTI
V OVAJ ZAKLONAVI V ZNANJENI VOLETLIŠI VSAMOGAR. TRAJNE OVIRANOSTI PA ŽE SAME PO SEBI POMEMNO TVEGANJE ZA ZDRAVLJE.

Barijere in neenakosti so prepreke in oviranje. Povečano tveganje za zdravilne težave, ki nastanejo zaradi oviranosti, je povezano s številnimi dejavniki, ki jih lahko preprečimo ali zmanjšamo. Pomembno je, da se zavedamo, da so barijere in neenakosti lahko preprečene ali zmanjšane. Pomembno je, da se zavedamo, da so barijere in neenakosti lahko preprečene ali zmanjšane. Pomembno je, da se zavedamo, da so barijere in neenakosti lahko preprečene ali zmanjšane.

Dostop do tematskih dni:
http://www.staranje.si/sites/www.staranje.si/files/upload/images/elektronski_kolektar_nijz_lectionira_n.pdf

Vir fotografije: NIJZ, pritiscazen

NIJZ

Slido rezultati 2. sestanka skupine JZvMSP na teme staranja:

2. Sestanek skupine JZvMSP za AZS

05 - 05 May 2022

Poll results

slido

Ranking poll

Prosimo vas razvrstite kako pogosto v vašem okolju sodelujete z deležniki oz. s kom se povezuje na področju AZS? Prvo mesto razvrstitve pomeni najpogostejše sodelovanje. (1/4) 0 1 1

1. Z zdravstvenimi ustanovami (zdravstveni domovi, splošne in specialne bolnišnice, zasebne splošne ambulante, specialistične ambulante, patronažno varstvo, fizioterapija, prevoz bolnikov, lekarne) 8.18
2. Z občinami 6.82
3. Z društvi (društva upokojencev, gasilska društva, društva invalidov, društva gluhih in naglušnih, društva slepih in slabovidnih, društvo diabetikov, društva bolnikov z osteoporozo) 6.46
4. Z izvajalci zdravstvene vzgoje 6.36

Ranking poll

Prosimo vas razvrstite kako pogosto v vašem okolju sodelujete z deležniki oz. s kom se povezuje na področju AZS? Prvo mesto razvrstitve pomeni najpogostejše sodelovanje. (2/4) 0 1 1

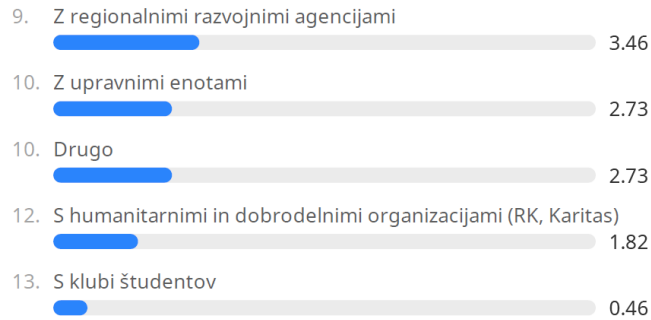
5. S socialno varstvenimi zavodi (CSD, domovi upokojencev, socialni in posebni zavodi, socialno varstveni zavodi za usposabljanje) 5.73
6. Z nevladnimi organizacijami 5.55
7. Z izobraževalnimi institucijami (vrtci, osnovne šole, srednje šole, samostojni visokošolski zavodi) 3.82
8. S podjetji 3.55

slido

Ranking poll

Prosimo vas razvrstite kako pogosto v vašem okolju sodelujete z deležniki oz. s kom se povezuje na področju AZS? Prvo mesto razvrstitve pomeni najpogostejše sodelovanje. (3/4)

0 1 1

slido

Ranking poll

Prosimo vas razvrstite kako pogosto v vašem okolju sodelujete z deležniki oz. s kom se povezuje na področju AZS? Prvo mesto razvrstitve pomeni najpogostejše sodelovanje. (4/4)

0 1 1

slido

Open text poll

S katerimi deležniki iz vašega lokalnega okolja si želite več sodelovanja in povezovanja na področju AZS? Prosimo vas, če nam glavne tri deležnike navedite. 004

- rekreativna športna društva
- Starši najstnikov
- Starši
- občine, gospodarstvo
- športna društva
- gospodarstvo
- gospodarstvo

slido

Multiple-choice poll

Prosimo vas, da nam podate vaše mnenje o današnjem načinu sodelovanja. 009

Slido je primeren način za on-line sodelovanje.

100 %

Imel sem tehnične težave.

0 %

Slido ni primeren način za on-line sodelovanje.

0 %

Drugo

0 %

slido

Vaša misel ob zaključku

007

- sem za.
- Hvala za organizacijo današnjega srečanja.
- Super 👍😊
- Mi je všeč, da lahko vmes podamo svoja mnenja oz. kar želite izvedeti
- Pogumno naprej, mislim, da je slido odlična rešitev
- Super smo!
- SUPER STE 😊

slido

6.3 III. sestanek delovne skupine JZvMSP na temo staranja, oktober 2022

Zapisnik sestanka:

KRAJ, DATUM, URA	Splet, 20. 10. 2022, ob 10:30	LOKACIJA	GoToMeeting
NAMEN SESTANKA	3. sestanek delovne skupine JZvMSP, AZS, v letu 2022		
PRISOTNI ¹ (a-ž)	Andreja Mezinec, Anja Grandovec, Anja Strmšek, Branka Đukić, Doroteja Kuhar, Helena Pavlič, Kristina Brovč Jelušič, Lea Peternel, Marjetka Hovnik Keršmanc , Marko Štanta, Matej Gregorič, Mateja Bavcon, Mojca Gabrijelčič Blenkuš, Monika Robnik Levart, Neža Fras, Nives Letnar Žbogar, Olivera Stanojević Jerković, Petra Kravos, Petra Ožbolt, Polona Kamenšek, Ria Jagodic, Saša Kugler, Simona Mušič, Tea Kordiš, Tjaša Jerman, Tjaša Knific, Vida Turk, Živa Rant, Živa Žerjal (vsi NIJZ), Aleš Kuhar (UL BF), Anja Mrhar (UL BF), Damjan Zelenik (DSO Hrastnik), Eva Zver (UMAR), Hermina Štupar (MDDSZ), Katja Povhe Jemec (MZ), Mateja Strašek (ZDUS), Nadja Kovač (IRSSV), Tadeja Kvas Majer (MKGB), Tanja Polak Benkič (MKGP),		
ODSOTNI	Taja Kontler (opr.) Tatjana Kranjc Nikolč		

AGENDA	
	Uvodni pozdrav
1.	Pregled zapisnika s prejšnjega sestanka (A. Mezinec, NIJZ)
2.	Izzivi prehranske oskrbe starejših (Hermina Štupar, MDDSZ)
3.	Pomen lokalne hrane v obrokih v povezavi z zmanjševanjem odpadne hrane (Tadeja Kvas Majer, MKGP)
4.	Nacionalni program o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje 2015-2025, Akcijski načrt 2023-2025 (Katja Povhe Jemec, MZ)
5.	Vidiki organizirane prehranske oskrbe starejših (Damjan Zelenik, Dom starejših Hrastnik)
6.	Izzivi prehranske oskrbe starejših kot osrednja tematika interaktivnega dogodka Challenge Labs 2022 (Aleš Kuhar in Anja Mrhar, BF, Univerza v Ljubljani)
7.	Pomembnost prehranskega presejanja in podpore v domovih za starejše: rezultati raziskave (Petra Kravos, NIJZ)
8.	Model prehranskih usposabljanj v DSO (Vida Turk, NIJZ)
9.	Aktualni razvoj na področju prehrane (Mojca Gabrijelčič, NIJZ)
10.	Nadaljnje delo in razno (A. Mezinec, M. Gabrijelčič, NIJZ)

PREGLED REALIZACIJE SKLEPOV (prejšnjega sestanka)	
1.	Sklepi prejšnjega sestanka so realizirani oziroma se nadaljujejo.

¹ Za zapis večjega št. udeležencev uporabi [OB Lista prisotnih](#)

KOMENTAR/SKLEP	UKREP	ZADOLŽEN	ROK
<p>1. Pregled zapisnika prejšnjega sestanka</p> <p>Odprti so bili sledeči izzivi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poslati pobudo PR službi za objavo Zbornika kot novico na NIJZ spletni strani (vzeto na znanje za leto 2023 ob izidu novega zbornika) • Dodatna navodila za slido.si aplikacijo; izvršeno udeleženci so navodila prejeli skupaj z zapisnikom • Povabiti k sodelovanju Univerzo v Ljubljani, Biotehniško fakulteto Challenge Lab; „Izziv prehranske oskrbe starejših“; izvešeno, glej točko 6. 	Seznanitev članov skupine		
<p>2. Izzivi prehranske oskrbe starejših (Hermina Štupar, MDDSZ)</p> <ul style="list-style-type: none"> – H. Štupar (MDDSZ) predstavi rezultate vsakoletne evalvacije kakovosti dela s standardizirano raziskavo zadovoljstva med stanovalci, svojci ter zaposlenimi. – Prav tako opozori na raziskavo, ki jo je opravil Inštitut za nutricionistko, z naslovom: <i>Izzivi doseganja prehranske preskrbljenosti prebivalcev domov za starejše</i>. Predlaga, da jih povabimo na naslednji sestanek, da nam predstavijo rezultate raziskave. – V nadaljevanju T. Kvas Majer vezano na rezultate doda, da bi jo zanimal podrobneje predvsem sklop vprašanj, ki se veže na količino hrane (premajhni/preveliki obroki), saj je s tem povezan strošek odpadne hrane in nenazadnje je to tudi strošek DSO. <p>Sklep 1: V enem izmed naslednjih srečanj je <i>smiselno</i> k predstavitvi rezultatov povabiti Inštitut za nutricionistko.</p>	Povabiti Inštitut za nutricionistko na enega izmed naslednjih sestankov	Ožja skupina	Na naslednji "prehransko obarvan" sestanek
<p>3. Pomen lokalne hrane v obrokih v povezavi z zmanjševanjem odpadne hrane (Tadeja Kvas Majer, MKGP)</p> <ul style="list-style-type: none"> – T. Kvas Majer (MKGP) se je v svoji predstavitvi uvodoma dotaknila pomena lokalne hrane, porabe kmetijskih proizvodov na prebivalca in samooskrbe. Pri tem pove, da smo pri <i>sirovinah</i> živalskega izvora večinoma samooskrbni, kar pa ne velja za prašičje meso in pa izdelke (npr. skuta, sir). Prav tako smo slabo samooskrbni pri živilih rastlinskega izvora. Predstavljene so bile tudi sheme kakovosti. – V nadaljevanju je bilo predstavljeno kje smo v Sloveniji glede količin odpadne hrane. Vezano na to so bila prikazana priporočila, predstavljena pa je bila tudi <i>Strategija za manj izgub hrane in odpadne hrane</i>. Namen slednje je predvsem sprememba družbenih norm oziroma pogleda na hrano. 	Seznanitev članov skupine		

2/6

OB_Zapisnik_sestantka_v4
Zamenja verzijo: 3

KOMENTAR/SKLEP	UKREP	ZADOLŽEN	ROK
<ul style="list-style-type: none"> – Vezano na odpadno hrano v DSO je D. Zelenik komentiral, da je populacija v DSO-jih zelo heterogena, zaradi česar je količinsko opredeljevanje zahtevno. T. Kvas Majer doda, da so pri tem možne izboljšave; standardi, izobrazbena struktura. Predstavitev je priloga k zapisniku. 			
<p>4. Nacionalni program o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje 2015-2025, Akcijski načrt 2023-2025 (Katja Povhe Jemec, MZ)</p> <ul style="list-style-type: none"> – K. Povhe Jemec (MZ) predstavi vizijo Nacionalnega programa o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje. Predstavljeni so bili glavni, specifični cilji ter prednostna področja. Poleg sistemskih izboljšav se predstavitev dotakne tudi aktivnosti živilsko-predelovalne industrije za izboljševanje sestave živil ter aktivnosti v trgovini in gostinstvu. Predstavitev je priloga k zapisniku. – Pove, da je nov AN v pripravi oziroma v usklajevanju. – Člane skupine povabi k soustvarjanju oziroma predstavi možnost objave ustreznih prispevkov za njihov portal <i>Dober tek Slovenija</i>. 	Seznanitev članov skupine ter Povabilo k soustvarjanju prispevkov za portal <i>Dober tek Slovenija</i>		
<p>5. Vidiki organizirane prehranske oskrbe starejših (Damjan Zelenik, Dom starejših Hrastnik)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Uvodoma D. Zelenik predstavi organizirano prehransko oskrbo starejših in pri tem poudari, da pri načrtovanju prehrane temljimo na strokovnih izhodiščih, ne smemo pa pozabiti, da je za stanovalce DSO domače okolje. Nato na kratko predstavi <i>Smernice za izvajanje prehranske oskrbe v domovih za starejše (2020)</i> ter pove, da so dobro izhodišče za standarde za izvajanje posameznih oblik oskrbe v domovih. Prav tako pove, da si želi, da b bili v prihodnosti bolj prepoznavni oziroma vključeni v sistem javne prehrane. – V nadaljevanju predstavi še strukturo slovenskih domov za starejše ter kadrovski profil, na področju prehranske oskrbe v slovenskih domovih – Skupnost socialnih zavodov Slovenije in g. Damjan Zelenik organizirata 9. strokovno srečanje Aktiva prehranskih delavcev, ki bo potekalo v torek 25. 10. 2022 v kongresnem centru Thermana v Laškem. Člani delovne skupine so povabljeni na dogodek. – M. Gabrijelčič Blenkuš na tem mestu pohvali aktivnosti aktiva prehranskih delavcev ter njihovo delo pri izboljševanju izobrazbene strukture kuharskega osebja. 	Seznanitev članov skupine Aktivna udeležba na 9. srečanju Aktiva prehranskih delavcev	M. Robnik in A. Meziniec	25.10.2022
<p>6. Izzivi prehranske oskrbe starejših kot osrednja tematika interaktivnega dogodka Challenge Labs 2022 (Aleš Kuhar in Anja Mrhar, BF, Univerza v Ljubljani)</p> <ul style="list-style-type: none"> – A. Kuhar (BF Univerza v Lj.) predstavi Challenge Lab 2022, Izzivi prehranske oskrbe starejših, ki ga je maja letos organiziralo nacionalno stičišče za inovacije in podjetništvo EIT Food Hub Slovenija s sedežem na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani. Pod okriljem profesorja Aleša Kuhar in njegovega ekipe, so študentje razmišljali o prehranski oskrbi starejših. 	Seznanitev članov skupine		

3/6

OB_Zapisnik_sestantka_v4
Zamenja verzijo: 3

KOMENTAR/SKLEP	UKREP	ZADOLŽEN	ROK
<ul style="list-style-type: none"> Skupaj z A. Mrhar izpostavi izzive s katerimi so se srečali pa tudi predlagane rešitve študentov. A. Mrhar predstavi osrednje izzive, ki so bili obravnavani: cena, osamljenost, ustreza informiranost, zaupanje v živila. Prav tako predstavi rešitve za izzive. Pove, da je raziskava del njenega doktorskega dela, katerega namen je znanstveno pristopiti k večjem razumevanju prehranjevanja starejših (vključuj tudi demenco). M. Gabrijelčič jo povabi k povezovanju s sodelavci na to temo. D. Zelenik komentira, da ima splošna javnost še vedno predsodke do hrane v DSO-jih, po drugi strani pa dostava obrokov starejšim (ki bivajo v domačem okolju) hitro raste. <p>Sklep 2: Ob zaključku poda pobudo o skupnem povezovanju na področju prehrane. A. Mrhar povabimo na predstavitev doktorske naloge.</p>	Povabiti A. Mrhar na enega izmed naslednjih sestankov	Ožja skupina	Na naslednji "prehransko obarvan" sestanek
<p>7. Pomembnost prehranskega presejanja in podpore v domovih za starejše: rezultati raziskave (Petra Kravos, NIJZ)</p> <ul style="list-style-type: none"> P. Kravos predstavi rezultate magistrske naloge <i>Pomembnost prehranskega presejanja in podpore v domovih za starejše</i>. Poda, da, kljub temu, da je podhranjenost v domovih za starejše prisotna, je podatkov o spremljanju prehranskega stanja oskrbovancev zelo malo. Zgodnje prepoznavanje podhranjenosti bi pripomoglo k identifikaciji posameznikov, ki potrebujejo čimprejšnjo prehransko podporo, ter posledično k zmanjšanju pojavnosti podhranjenosti med starejšimi. Prehransko presejanje bi tako moralo predstavljati prvo izbiro v boju proti podhranjenosti. 	Seznanitev članov skupine		
<p>8. Model prehranskih usposabljanj v DSO (Vida Turk, NIJZ)</p> <ul style="list-style-type: none"> V. Turk (NIJZ) je predstavila Model prehranskih usposabljanj v DSO-jih. Uvodoma pove, da je bil model narejen v času pred pandemijo. Model bazira na podatkih, ki so jih pridobili iz aktivnosti razvitih v programu »Razvoj trajnostnega modela usposabljanj za zdravo ponudbo v organiziranih sistemih prehrane s predlogom postavitve nacionalne mreže ponudnikov usposabljanj o zdravi pripravi hrane«. Program se osredotoča na: povečanje ponudbe zdravju koristnih in prehransko ustrežnejših živil, ki so pomembna za ohranjanje zdravja prebivalcev ter izboljšanje prehranjevanja otrok, mladostnikov in starostnikov ter drugih ciljnih skupin prebivalcev, ki se prehranjujejo v sistemih organizirane prehrane oziroma izven doma. D. Zelenik pove, da je bilo vključenost v model usposabljanj, s strani sodelavcev zelo dobro sprejet, ter da bi si želeli v prihodnje nadaljevati. 	Seznanitev članov skupine		
<p>9. Aktualni razvoj na področju prehrane (Mojca Gabrijelčič, NIJZ)</p>			

4/5

OB_Zapisknik_sestanaka_v4
Zamenja verzijo: 3

KOMENTAR/SKLEP	UKREP	ZADOLŽEN	ROK
<ul style="list-style-type: none"> M. Gabrijelčič na hitro predstavi kako poteka delo na projektu <i>BestReMaP</i> – predvsem kar se tiče delovnega paketa vezanega na javna naročila hrane v javnih ustanovah. Tukaj sodelujejo predvsem z Gospodarsko zbornico Slovenije. M. Gabrijelčič poroča, da se pripravlja nov JA, ki bi vključil več zdravstvenih determinant. JA naj bi vodili Norvežani. Prizadevamo si, da bi sodelovali v delovnem paketu, ki se tiče prehrane in pa delovnem paketu, ki je vezan na trajnost projekta (<i>sustainability work package</i>). M. Gabrijelčič poroča s srečanja, ki ga je dan prej organiziral WHO na temo <i>Sugar reduction network</i>. 	Seznanitev članov skupine		
<p>10. Nadaljnje delo in razno (A. Mezinec, M. Gabrijelčič, NIJZ)</p> <ul style="list-style-type: none"> A. Mezinec (NIJZ) poda, da bodo rezultati izvedbe ankete, mnenje udeležencev, v okviru 3. sestanka skupine. Rezultati so priloga k zapisniku. <p>Pravica do hrane je ena od osnovnih človekovih pravic! <i>Food and Agriculture Organization of the United Nations</i> (FAO) opominja, da ima vsak človek pravico do ustrezne prehrane: »to je zadostna količina pestro sestavljenih živil, ki zadovoljijo energijske in hranilne potrebe posameznika, da lahko živi zdravo in aktivno življenje«.</p> <ul style="list-style-type: none"> Naslednje 4. redno srečanje bo 8. decembra 2022 od 10:30 do 13:30, preko GoToMeeting orodja s predvidenim dnevnim redom <ul style="list-style-type: none"> AZS skozi javno zdravje (Mojca Gabrijelčič Blenkuš) Spanju (Brigita Zupančič Tisovec, Marjeta Peperko) Ranljivosti in dostopnosti (Marko Štanta) tbc. Poročilo za Zbornik 2022 ter plan dela skupine za leto 2023 1. srečanje v letu 2023 bodo z nami soustvarjali: <ul style="list-style-type: none"> MKGP predstavitev Projekta o možnosti varstva ostarelih na podeželju v okviru dopolnilne dejavnosti tbc. Duševnem zdravju starejših (projekt MIRA) Preventivni obravnavi starejše osebe (Martina Horvat in Tjaša Knific) Pripravili smo novico ob <u>mednarodnem dnevu starejših</u>: http://www.staranje.si/aktualno/odpornost-starejsih-v-spreminjajočem-se-svetu-mednarodni-dan-starejsih Mesec oktober je posvečen svetovnemu dnevu hrane. Dostop do koledarja tematskih dni: http://www.staranje.si/sites/www.staranje.si/files/upload/images/elektronski_koledar_nijz_lektoriran.pdf Povabilo na dogodek: 	Seznanitev članov skupine		

5/6

OB_Zapisknik_sestanaka_v4
Zamenja verzijo: 3

KOMENTAR/SKLEP	UKREP	ZADOLŽEN	ROK
<ul style="list-style-type: none"> ○ 8. oktobra se bo odvila srečanje z naslovom »Zmanjšanje osamljenosti in vključevanje sta ključnega pomena za duševno zdravje starejših«. Več: http://staranje.si/aktualno/vabilo-na-dogodek-zmanjsanje-osamljenosti-vkljucvanje-sta-kljucnega-pomena-za-dusevno ○ Znanstveni posvet Gerontološkega društva Slovenije z naslovom »Vitalna dolgoživost – priložnost in izziv za Mestno občino Ljubljana, ki bo v četrtek , 27. oktobra od 12:00 do 18:00 v Veliki sejni dvorani Mestne hiše Mestne občine Ljubljana. Več: https://www.gds.si/znanstveni-posvet-vitalna-dolgozivost-priloznosti-in-izzivi-za-mestno-obcino-ljubljana/ <p>Zaključek sestanka z mislijo:</p> <p>Posameznik naj se potruži pri izbiri zdravih živil, vendar imajo tudi vlade obveznost na treh nivojih:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ spoštovati morajo pravico do hrane, kar pomeni, da ne smejo izvajati aktivnosti, ki bi ljudem onemogočile uresničevanje njihove pravice do ustrezne (pre)hrane; ✓ pravico do hrane morajo zaščititi, tako da nikomur ne more biti kratena; ✓ vzpostaviti morajo pogoje za uresničevanje te pravice, in sicer tako, da ljudem olajšajo dostop do ustrezne prehrane in jim omogočijo uporabo virov, in ljudi osveščati o tej pravici. 			

Naslednji sestanek skupine bo **8. decembra 2022 ob 10:30 uri preko GoToMeeting orodja.**

ZAKLJUČEK SESTANKA	13:30	uri
--------------------	-------	-----

POSILANO V VEDNOST	Zapisa/a	Dne
Vsem članom delovne skupine, aha.si@nijz.si	Andreja Mezinca, Monika Robnik Levart	24. 10. 2022

V okviru 3. rednega sestanka skupine je bilo pripravljeno izredna publikacija, ki je že predhodno omenjen in dostopno na:

http://staranje.si/sites/www.staranje.si/files/upload/files/publikacija_prehrana_starejsih_15_2_2023_final_1.pdf

6.4 IV. sestanek delovne skupine JZvMSP na temo staranja, december 2022

Zapisnik sestanka:

KRAJ, DATUM, URA	Splet, 8. 12. 2022, ob 10:30	LOKACIJA	GoToMeeting
NAMEN SESTANKA	4. sestanek delovne skupine JZvMSP, AZS, v letu 2022		
PRISOTNI ¹ (a-z)	Aleš Kenda (MDDSZ), Andreja Mezinec (NIJZ), Boris Majcen (IER), Brigita Zupančič-Tisovec (NIJZ), Helena Pavlič (NIJZ), Kristina Petrovič (NIJZ), Lea Peterneš (NIJZ), Marjeta Peperko (NIJZ), Marko Štanta (NIJZ), Martin Ranfi (NIJZ), Mojca Gabrijelčič Blenkuš (NIJZ), Neža Fras (NIJZ), Petra Kravos (NIJZ), Ria Jagodic (NIJZ), Simona Mušič (NIJZ), Taja Kontler (NIJZ), Tanja Polak Benkič (MKGP), Tatjana Kranjc Nikolič (NIJZ), Tiziana Prion (NIJZ), Tjaša Jerman (NIJZ), Žiga Lovšin, Živa Rant (NIJZ)		
ODSOTNI	Monika Robnik Levart, Nives Letnar Žbogar, Olivera Stanojević Jerković, Živa Žerjal, Marjetka Hovnik Keršmanc		

AGENDA	
	Uvodni pozdrav
1.	Pregled zapisnika s prejšnjega sestanka (Andreja Mezinec, NIJZ)
2.	Trenutne informacije na področju Strategije dolgožive družbe (Aleš Kenda)
3.	Promocija zdravlja v kontekstu nove Ženevske deklaracije in izzivi staranja (Mojca Gabrijelčič)
4.	O Spanju (Brigita Zupančič Tisovec, Marjeta Peperko)
5.	Ranljivosti in dostopnosti (Marko Štanta)
6.	Plan dela skupine za leto 2023
7.	Zbornik skupine za leto 2022
8.	Razno (Andreja Mezinec, Mojca Gabrijelčič, Živa Rant)

PREGLED REALIZACIJE SKLEPOV (prejšnjega sestanka)	
1.	Sklepi prejšnjega sestanka so realizirani oziroma se nadaljujejo.

KOMENTAR/SKLEP	UKREP	ZADOLŽEN	ROK
1. Pregled zapisnika prejšnjega sestanka Odprti so bili sledeči izzivi: <ul style="list-style-type: none"> Povabiti Inštitut za nutricionistko na enega izmed naslednjih sestankov na temo prehrane (zabeleženo za naslednji tematski sestanek) Povabiti A. Mrhar na enega izmed naslednjih sestankov (zabeleženo za naslednji tematski sestanek) 	Seznanitev članov skupine		

¹ Za zapis večjega št. udeležencev uporabi OB Lista prisotnih

KOMENTAR/SKLEP	UKREP	ZADOLŽEN	ROK
<ul style="list-style-type: none"> Aktivna udeležba na 9. srečanju Aktiva prehranskih delavcev (Dostop do novice http://www.staranje.si/aktualno/ali-posvecamo-dovolj-pozornosti-izzivom-prehranske-oskrbe-v-institucionalnem-varstvu#read-more) <p>– A. Mezinec doda, da je bil pripravljen tudi zbornik, vezan na 3. sestanek. Zahvali se tudi sodelujočim. Pove, da je zbornik tik pred objavo.</p>			
<p>2. Trenutne informacije na področju Strategije dolgožive družbe</p> <p>– A. Kenda (MDDSZ) poda glavno informacijo o obuditvi aktivnosti v povezavi s Strategijo dolgožive družbe (za realizacijo strategije), ki je bila sprejeta že pred Simi leti. Slednja temelji na principih aktivnega staranja ter na vseživljenjskem pristopu.</p> <p>– Pove, da so bili v preteklosti že pripravljeni akcijski načrti, ki žal na vladi niso bili sprejeti.</p> <p>– Prav tako pove, da se MDDSZ deli. Deli se na še na <i>ministrstvo za solidarno prihodnost</i>. Področje staranja, gre na omenjeno <i>novo ministrstvo</i>. Doda, da se bomo na novem ministrstvu ukvarjali s staranjem na širše (tudi <i>starizem</i>, sodelovanje z lokalnimi okolji, drugimi ministrstvi in AHA skupino,...). Želi si tvornega dolgoročnega sodelovanja z AHA skupino in drugimi ministrstvi.</p> <p>– B. Majcen (IER) pove, da aktivno sodelujejo v tej skupini, prav tako so zainteresirani, da se strategija uveljavlja tudi v praksi. Potrdi, da je strategija odlično pripravljena. Meni, da je strategija ključna pri povezovanju področij (dolgotrajna oskrba, del neformalne oskrbe, vseživljenjski pristop, reforma pokojninskega sistema).</p> <p>– B. Majcen omeni še dve obsežni študiji na področju dolgotrajne oskrbe. Pove, da nimamo dejanskih podatkov finančnih posledic. Opomni na pomen raziskave SHARE (bogastvo podatkov: ekonomsko, socialnih in zdravstvenih).</p> <p>– M. Gabrijelčič vpraša, kateri podatki manjkajo (za oceno potreb dolgotrajne oskrbe)? B. Majcen pove, da manjka predvsem nabor storitev in informacija o tem koliko časa (glede na omejitve) je potrebno, da se določena storitev izvede (in glede na to – ocena stroška).</p> <p>– M. Gabrijelčič omeni še pristop premostitve silosov. Kot primer doda tudi nov nastajajoči JA, v katerem <i>prestopamo</i> silose.</p> <p>– Kasneje tekom sestanka (pri načrtovanju aktivnosti), M. Gabrijelčič doda, da bomo spremljali informacije na področju Strategije dolgožive družbe in novo-nastajajočega ministrstva (tudi preko sestankov). Prav tako bo mogoče načrtovati aktivnosti v povezavi s tem na NIJZ.</p>	Seznanitev skupine in poziv k sodelovanju		

2/6

OB_Zapisnik_sestanka_v4
Zamenja verzijo: 3

KOMENTAR/SKLEP	UKREP	ZADOLŽEN	ROK
<p>Sklep 1: Spremljanje informacij na področju ter možnost načrtovanja aktivnosti na področju Strategije dolgožive družbe.</p>			
<p>3. Promocija zdravja v kontekstu nove Ženevske deklaracije in izvizi staranja</p> <p>– M. Gabrijelčič uvodoma zelo na kratko predstavi pretekle deklaracije. Nato izpostavi 6 področij Ženevske deklaracije (z decembra 2021).</p> <p>– Bistvo je predvsem delovanje v <i>biopsihosocialnem</i> kontekstu in <i>salutogeneze</i>. Izpostavlja tudi premik v ekonomijo blaginje, prav tako že podaja refleksijo na delovanje v času COVID-19. Poda še ključne informacije v povezavi z ekonomijo blaginje.</p> <p>– Na koncu omeni še, da bo koncept vključen tudi v novemu JA, predvsem skozi koncept zdravja v vseh politikah.</p>			
<p>4. O spanju</p> <p>– B. Zupančič Tisovec in M. <u>Peperko</u> predstavita področje spanja (na ravni odraslih). Govora je bilo predvsem o spalni učinkovitosti, priporočeni dolžini spanja in vplivov na spanje. Prav tako so bile omenjene spremembe v spanju v različnih starostnih obdobjih. Omenijo tudi motnje spanja kot prve simptome demence in Alzheimerjeve bolezni (kot prvi opozorilni znak). Podana je bila tudi informacija kam po pomoč v primeru motenj spanja. Na koncu M. <u>Peperko</u> predstavi priporočila za zdravo spanje. Predstavitev je del priloge.</p> <p>– A. Mezinec povpraša o številu centrov spanja ter ali se sploh zavedamo kvalitete spanja. M. <u>Peperko</u> pove, da imamo tri centre za motnje spanja v Sloveniji. Pove, da izvajalci poudarjajo, da je premalo napotitev na centre glede na problematiko. B. Zupančič Tisovec pove še, da motnje spanja obravnavajo še drugje, kot "podaljški" centrov.</p> <p>– Ž. Rant vpraša ali so letaki/trganke dosegljivi na NIJZ strani? Predavateljici podata povezave na e-letake: (https://www.nijz.si/sl/spanje).</p>	Seznanitev skupine		
<p>5. Ranljivosti in dostopnosti</p> <p>– M. Štanta predstavi predstavitev z naslovom <i>Perspektive javnega zdravja glede invalidov in oseb z oviranostmi</i>. Uvodoma predstavi Strategijo o pravicah invalidov za obdobje 2021 -2030 ter Globalno poročilo o pravičnosti zdravja za invalide. Kasneje opozori na Slovenske akcijske programe za invalide, v katerem so tudi smernice glede zdravstvenega standarda. Ta določa nosilce izvajanja in ukrepe. Med drugim določa tudi, da je treba po sklepu vlade do leta 2030 v Sloveniji implementirati mednarodno klasifikacijo SZO »International Classification of Functioning, Disability and Health« o</p>	Seznanitev skupine		

3/6

OB_Zapisnik_sestanka_v4
Zamenja verzijo: 3

KOMENTAR/SKLEP	UKREP	ZADOLŽEN	ROK
<p>telesnih okvarah, ki razume invalidnost kot rezultat kompleksne interakcije med okoljem in posameznikom. S tem bomo v Sloveniji medicinski model telesnih okvar nadgradili v biopsihosocialni.</p> <ul style="list-style-type: none"> M. Štanta nato poda razliko med oviranostjo in invalidnostjo. Poudari, da potrebujemo v praksi premik iz terciarne preventivne na primarno in sekundarno inkluzivno preventivno (spreminjanje družbe na takšen način, da bo pravična do vseh ljudi) → potrebujemo JZ programe, ki upoštevajo specifične vsake skupine oseb z oviranostmi. Za zaključek poudari, da oviranost ne pomeni nezmožnost. Predstavitev je del priloge. M. Gabrijelčič vpraša če imajo starejši več izzivov kot mlajši v povezavi z oviranostjo? M. Štanta odgovori, da imajo starejši več težav s sluhom, slabovidnostjo in mobilnostjo. V ta namen premalo pozornosti namenimo vidiku populacije z zdravstvenimi težavami, ko govorimo o aktivnem staranju. A. Kenda (MDDSZ) potrdi, da so tudi "invalidi" del aktivnega staranja. V ta namen izpostavi: 1) Leto 2012 – evropsko leto aktivnega staranja, po tem času bi bilo bolj primerno uporabljati besedo <i>dejavno staranje</i>; 2) napačna je predstava da je aktivno staranje intenzivna aktivnost, bistveno je, da je aktivno staranje proces (majhnih korakov), v katerega so vključeni zdravi in bolni. B. Majcen (IER) je opozoril, da starejši ljudje velikokrat potrebujejo na začetku predvsem socialni stik z nekom (kar kažejo tudi podatki neformalne oskrbe na domu). <p>6. Plan dela skupine za leto 2023</p> <p>a. Izvedba aktivnosti po lastnem izboru regijskih OE</p> <p>Vsaka regija sama izbere, katere so teme, ki ji posvečajo več pozornosti. Pomembno je, da ne pozabimo, da pri tematikah razmišljamo na življenjski potek in na proces staranja. Včasih gre za dogodke, ki jih regije planirajo specifično na staranje oziroma na način, ko imajo regijske dogodke, kjer vključijo tudi omenjeno.</p> <p>M. Gabrijelčič opomni, da se začenja novo obdobje na lokalni ravni, ter da je smiselno vključevati teme staranja. V kolikor bi si želeli sodelovati s skupino ali potrebujejo kakšno usmeritev, naj se obrnejo na A. Mezinca.</p> <p>b. Obeležitev mednarodnega dne starejših</p> <p>A. Mezinca pozove H. Pavlič, saj je podala idejo vezano na obeležitev mednarodnega dne starejših. H. Pavlič pove, da je na eni izmed konferenc knjižnica predstavljala, kako do starejših dostavi knjige. Razmišljala je o tem, kako bi se še bolj povezala s starejšimi – preko</p>			
<p>7. Zbornik skupine za leto 2022</p> <ul style="list-style-type: none"> Do 13. februarja bi zapisnik v grobem naredili. Predlagajo, da regije opišejo ključno aktivnost, ki bi jo želeli predstaviti. A. Mezinca predlaga, da grede projekti pod Razno, tako kot preteklo leto. H. Pavlič predlaga, da se tudi v zborniku (uvodu) vidi, kako smo povezani v tej skupini. Kot njihovo specifično bi kronološko opisala Koroška v gibanju (dostopnost na Uršljo goro). Sčasoma so v namen dostopnosti in vključevanjem vseh ljudi dogajanje prestavili na igrišče. Tako je v lanskem letu nastala publikacija <i>Gremo se špilat</i> (starejši predstavljamo mlajšim). M. Gabrijelčič predlaga, da H. Pavlič sodeluje tudi pri pripravi uvoda. <p>Sklep 3: Člani DS (regije) nas posredujejo prispevke na aha.si@nijz.si</p>	Komunikacija na aha.si@nijz.si	Sodelavci na regijah	
<p>8. Razno</p> <ul style="list-style-type: none"> A. Mezinca predstavi delo skupine v letu, ki se izteka (sestanki skupine, vsebine na spletni strani, sodelovanje na konferencah, idr.). R. Jagodic pove, da so letos obeležili z literarnim natečajem. Poslali so prošnjo/vabilo, da jim starejši napišejo nekaj pozitivnega/optimističnega na temo, da je tudi starost lepa. Prejeli so 9 literarnih prispevkov, izpisi so objavljeni na NIJZ spletni strani. Ob koncu natečaja so vse prispevke obdarili (Gorenjske lekarne, ter MIRA material). R. Jagodic prebere misli Neže Maurer (ene izmed avtoric prispevka). T. Kranjc Nikolič doda v klepet, da je na aha.si poslala kratek opis aktivnosti OE MS, ki bi ga lahko izvedli tudi na drugih OE, ter da lahko predstavi na naslednjem srečanju skupine. Ž. Rant predstavi Kongres medicinske informatike 2022 o digitalizacije v zdravstvu. Več v prilogi. M. Štanta opomni na uredbo z leta 2018 o dostopnosti do e-storitev (vezano 	Seznanitev skupine Predstavitev regijskih aktivnosti MS	T. Kranjc Nikolič	Naslednji sestanek skupine

4/6

OB_Zapisknik_sestantka_v4
Zamenja verzijo: 3

KOMENTAR/SKLEP	UKREP	ZADOLŽEN	ROK
<p>medgeneracijskega sodelovanja. V ta namen predlaga, da otrok v mednarodnem dnevu starejših podari knjigo starejšemu. S tem bi se dotaknili starejših in pa medgeneracijskem sodelovanju. A. Mezinca dodaja, da vezano na ta predlog že potekajo dogovori na NIJZ (prav tako bo sklican ožji sestanek skupine).</p> <p>c. Soustvarjanje spletne strani www.staranje.si</p> <p>Omeni še vedno aktualno spletno stran, ki sprejema tudi prispevke ostalih članov skupine. V kolikor imajo člani DS predlog prispevka, naj kontaktirajo aha.si@nijz.si.</p> <p>Sklep 2: V kolikor imajo člani DS kakršen koli predlog vezan na delo skupine, naj se oglasi na aha.si@nijz.si.</p>			
<p>7. Zbornik skupine za leto 2022</p> <ul style="list-style-type: none"> Do 13. februarja bi zapisnik v grobem naredili. Predlagajo, da regije opišejo ključno aktivnost, ki bi jo želeli predstaviti. A. Mezinca predlaga, da grede projekti pod Razno, tako kot preteklo leto. H. Pavlič predlaga, da se tudi v zborniku (uvodu) vidi, kako smo povezani v tej skupini. Kot njihovo specifično bi kronološko opisala Koroška v gibanju (dostopnost na Uršljo goro). Sčasoma so v namen dostopnosti in vključevanjem vseh ljudi dogajanje prestavili na igrišče. Tako je v lanskem letu nastala publikacija <i>Gremo se špilat</i> (starejši predstavljamo mlajšim). M. Gabrijelčič predlaga, da H. Pavlič sodeluje tudi pri pripravi uvoda. <p>Sklep 3: Člani DS (regije) nas posredujejo prispevke na aha.si@nijz.si</p>	Posredovanje prispevkov	Sodelavci na regijah	
<p>8. Razno</p> <ul style="list-style-type: none"> A. Mezinca predstavi delo skupine v letu, ki se izteka (sestanki skupine, vsebine na spletni strani, sodelovanje na konferencah, idr.). R. Jagodic pove, da so letos obeležili z literarnim natečajem. Poslali so prošnjo/vabilo, da jim starejši napišejo nekaj pozitivnega/optimističnega na temo, da je tudi starost lepa. Prejeli so 9 literarnih prispevkov, izpisi so objavljeni na NIJZ spletni strani. Ob koncu natečaja so vse prispevke obdarili (Gorenjske lekarne, ter MIRA material). R. Jagodic prebere misli Neže Maurer (ene izmed avtoric prispevka). T. Kranjc Nikolič doda v klepet, da je na aha.si poslala kratek opis aktivnosti OE MS, ki bi ga lahko izvedli tudi na drugih OE, ter da lahko predstavi na naslednjem srečanju skupine. Ž. Rant predstavi Kongres medicinske informatike 2022 o digitalizacije v zdravstvu. Več v prilogi. M. Štanta opomni na uredbo z leta 2018 o dostopnosti do e-storitev (vezano 	Seznanitev skupine Predstavitev regijskih aktivnosti MS	T. Kranjc Nikolič	Naslednji sestanek skupine

5/6

OB_Zapisknik_sestantka_v4
Zamenja verzijo: 3

KOMENTAR/SKLEP	UKREP	ZADOLŽEN	ROK
<p>na e-zdravje tudi za osebe z oviranostmi. Pove, da se temu posveča premalo pozornosti. M. Gabrijelič predlaga, da se znotraj hiše izpostavi nekakšen mehanizem, ki bi zagotovil tudi ta vidik (sodelovali bi na primer M. Štanta, A. Mezinec, M. Keršič Svetel).</p> <ul style="list-style-type: none"> A. Mezinec poroča o dogodku MIRE (novembra 2022). O. Stanojevič in S. Tkalec sta na razpolago za dodatna vprašanja. A. Mezinec poroča tudi o konferenci Zdrava povezava, katere se je udeležila. Predstavljeni so bili dosežki programov NVO, ki jih je financiralo MZ. Novice so dostopne na spletni strani ministrstva. Podana je bila informacija o zborniku PHARAONA. A. Mezinec omeni Vodnik po socialnih pravih ter publikacijo Spremljanje izvajanja pomoči na domu 2021. Opozori tudi na dogodek, ki je potekal v okviru WHO na projekt <i>Culture for Health</i>. A. Mezinec prav tako predstavi aktualne novice na strani Združenih Narodov. Izpostavi še novice s strani Dekade staranja. M. Gabrijelič doda se novice s strani EuroHealthNet-a. Slednji spremlja politike na področju zdravja. Na koncu na kratko poročajo še OE Celje, OE Ljubljana 	Seznanitev skupine		

Naslednji sestanek skupine bo **predvidoma v marcu/aprilu 2023**.

ZAKLJUČEK SESTANKA	13:30 uri
--------------------	-----------

POSILANO V VEDNOST	Zapisal/a	Dne
Vsem članom delovne skupine, aha.si@nijz.si	Monika Robnik Levart (na podlagi posnetka)	16. 12. 2022

Priloge:

- ppt sestanka skupine
- predstavitev Perspektive javnega zdravja glede invalidov in oseb z oviranostmi (M. Štanta)

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje

4. Sestanek skupine JZvMSP na temo staranja

Spletno srečanje
8. 12. 2022

* Dogodek se snema z namenom priprave zapisnika

Čas	Dnevni red
10:30	Dobrodošlica
10:35	Pregled zapisnika s prejšnjega sestanka (A. Mezinec, NIJZ)
10:45	Strategija dolgožive družbe (Aleš Kenda, MDDSZ)
11:00	Promocija zdravja v kontekstu Ženevske deklaracije in izzivi staranja (M. Gabrijelič, NIJZ)
11:15	Spanje (Brigita Zupanič-Tisovec, Marjeta Peperko, NIJZ)
11:30	Ranljivosti in dostopnosti (Marko Štanta, NIJZ)
11:45-12:00	STAR-VITAL aktivni odmor
12:00	Plan dela skupine za leto 2023
12:00	- Izvedba aktivnosti po lastnem izboru regijskih OE
12:00	- Obeležitev izbranih dni v letu 2023 (29. april in 1. oktober)
12:00	- Soustvarjanje spletne strani staranje.si
12:30	Zbornik skupine za leto 2022
12:45	Razno
13:00	Zaključek

Zapisnik 3. rednega sestanka skupine JZ v MSP, AZS, v letu 2022

Zapisnik 3. rednega sestanka skupine JZ v MSP, AZS, v letu 2022

Vr: NIJZ, slika zastava

- Povabiti inštitut za nutricionistiko na enega izmed naslednjih sestankov na temo prehrane (zabeleženo za naslednji tomatski sestanek)
- Povabiti A. Mrhar na enega izmed naslednjih sestankov (zabeleženo za naslednji tomatski sestanek)
- Aktivna udeležba na 9. srečanju Aktiva prehranskih delavcev (Dostop do novice <http://www.staranje.si/aktualno/ali-posvecamo-dovolj-pozornosti-izvornim-prehranske-ostrebe-in-institucionalnem-varstvu/#read-more>)

Zbornik 3.rednega sestanka skupine na temo prehrane starejšega

Javno zdravje v medsektorskih politikah na temo aktivnega in zdravega staranja

Prehrane starejših

Publikacija nastala v okviru 3. rednega sestanka skupine 8. decembra 2022

Vr: NIJZ, slika zastava

Hvala vsem, ki ste sodelovali!

Vir: [Dostop do videoposnetka: https://www.youtube.com/watch?v=GmETsivFRg](https://www.youtube.com/watch?v=GmETsivFRg)

Ker živimo dlje in imamo manj otrok, se bo delež starejših državljanov povečal. Hkrati se bo zmanjšal delež delovno aktivnega prebivalstva. Takšen demografski razvoj predstavlja nove izzive tako na družbenem kot tudi na javnofinančnem področju ...

Strategija dolgožive družbe Aleš Kenda MDDSZ

GENEVA CHARTER FOR WELLBEING

<https://www.who.int/publications/m/item/the-geneva-charter-for-well-being>

21st century Health Promotion response:

1. Value, respect and nurture planet Earth and it's ecosystems
2. Design an equitable economy that serves human development within planetary and ecological boundaries
3. Develop healthy public policy for the common good
4. Achieve universal health coverage
5. Address the impacts of digital transformation
6. Stewarding a flourishing future

10th Global Conference on Health Promotion, Geneva - online (2021)

<https://www.who.int/teams/health-promotion/10th-global-conference-on-health-promotion>

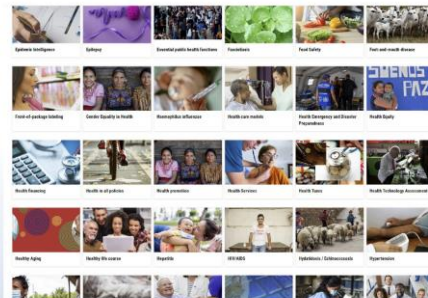

Promocija zdravja v kontekstu nove Ženevske deklaracije in izzivi staranja Mojca Gabrijelečič NIJZ

Podporna gradiva za 10. konferenco PZ

<https://www.who.int/teams/health-promotion/10th-global-conference-on-health-promotion>

https://www.who.int/health-topics/health-promotion/tab_1

GENEVA CHARTER FOR WELLBEING

<https://www.who.int/publications/m/item/the-geneva-charter-for-well-being>

Refleksija na Covid-19 skozi perspektivo Ženevske deklaracije

Dolgo časa smo globalno postavljali ekonomsko rast nad vse druge prioritete ...
... ekonomska naravnost preteklosti je spodkopavala našo sposobnost premagovanja Covid-19 krize

Primeri treh držav (Nova Zelandija, Finska, Butan) ... uspešneje so obvladovale Covid-19 krizo s tem, da so prioriteto postavile blaginjo ljudi nad ekonomske interese

The Wellbeing Reflex, Facing Covid with a 21st century compass

Laurent E., Tench T., Kim J., Dalziel P., Ahukas J., Wellbeing Economy Alliance 2022
<https://weall.org/the-wellbeing-reflex-facing-covid-with-a-21st-century-compass>

GENEVA CHARTER FOR WELLBEING

<https://www.who.int/publications/m/item/the-geneva-charter-for-well-being>

Refleksija na Covid-19 skozi perspektivo Ženevske deklaracije

Problem:
"Trade-offs" pristopi kot ključni del ekonomskega koncepta
Zdravje proti svobodi
Zdravje proti ekonomiji
Mentalno zdravje proti telesno zdravju

Rešitev:
Holistični pristop blaginje, v katerem sta zdravje in sreča ključni dimenziji

Laurent E., Tench T., Kim J., Dalziel P., Ahukas J., Wellbeing Economy Alliance 2022
<https://weall.org/the-wellbeing-reflex-facing-covid-with-a-21st-century-compass>

GENEVA CHARTER FOR WELLBEING

<https://www.who.int/publications/m/item/the-geneva-charter-for-well-being>

Refleksija na Covid-19 skozi perspektivo Ženevske deklaracije

The Wellbeing Reflex, Facing Covid with a 21st century compass

S Covidom smo vstopili v stoletje ekoloških šokov

„Indikatorji blaginje“ lahko spodbujajo kulturo blaginje le, če so umešeni v strukturo – v politike in institucije

Obdobje „Indikatorjev blaginje“ je za nami – potrebne so aktivnosti za razvoj politik blaginje

Potrebujemo nove zgodbe, nove vizije, nove institucije in nove politike:

TINA (there is no alternative, 1990s) vs.

TINTO (there is no trade off between health and economy, 2022 and beyond)

Wellbeing economy of 21st century

NIJZ

Laurent E., Tenzin T. Kim I., Dalziel F., Ahokas L., Wellbeing Economy Alliance 2022

<https://well.org/the-wellbeing-reflex-facing-covid-with-a-21st-century-compass>

Ekonomija blaginje

Ekonomija blaginje je ekonomski model, ki koristi ljudem in planetu ter zagotavlja človeško dostojanstvo in pravičnost.

Predstavlja gospodarstvo, ki "zadovoljuje potrebe vseh znotraj potreb planeta"

<https://eurohealthnet.eu/publication/an-economy-of-wellbeing-for-health-equity/>

Ekonomija blaginje - Doughnut Economy Model

<https://eurohealthnet.eu/publication/an-economy-of-wellbeing-for-health-equity/>

Promocija zdravja

- Povezovanje
- Vključenost
- Sodelovanje

- Solidarnost
- Svoboda
- Pravičnost

Za blaginjo planeta in človeka

Spanje
Brigita Zupaničič Tisovec
in Marjeta Peperko
NIJZ OE Novo mesto in Celje

Ranljivosti in dostopnosti
Marko Štanta
NIJZ OE Nova Gorica

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje

Perspektive javnega zdravja glede invalidov in oseb z oviranostmi

Marko Štanta
NIJZ OE NG

Ugotovitve in priporočila Odbora ZN

Pohvaljen napredek v zakonodaji:

- Zakon o osebni asistenci, leta 2017;
- Akcijski program za invalide (2014-2021);
- Zakon o izenačevanju možnosti invalidov, leta 2012.

Skrb zaradi:

- **Nezadostnega posvetovanja z invalidskimi organizacijami** za potrebe zagotavljanja njihovega pomenljivega vključevanja v oblikovanje in izvajanje zakonodaje ter programov v zvezi z invalidnostjo.
- **Nezadostne dostopnosti in dosegljivosti zdravstvenih storitev za invalide**, še posebej za gluhoslepe osebe ter osebe z motnjami v duševnem razvoju.

Zadnje poročilo o uresničevanju Konvencije in priporočila Odbora ZN za pravice invalidov kot orodje za razvoj invalidskega varstva

V Ženevi je bilo februarja 2018 zasedanje Odbora za pravice oseb z invalidnostmi, ki deluje v okviru Urada visokega komisarja za človekove pravice pri Združenih narodih. Slovenija je prvič poročala odboru o napredku pri uresničevanju Konvencije o pravicah oseb z invalidnostmi, naslednjič bo poročala leta 2023.

Zakaj je izražena skrb zaradi nezadostnega posvetovanja z invalidskimi organizacijami in nezadostne dostopnosti in dosegljivosti zdravstvenih storitev za invalide?

Ker se v imenu invalidov sprejemajo zakoni in programi, kjer nihče ne preveri, ali dejansko odgovarjajo njihovim potrebam.

Posledica?

Če zanemarimo kršenje zakonodaje in človekovih pravic, so številni projekti za invalide neustrezni in praktično neuporabni.

Primer: Kulturne kompetence nič ne pomagajo, če je potrebno po standardih ZZSS opraviti pregled v 7 minutah, v tem času pa recimo paraplegik ali slepi komaj prideta v ambulanto.

Zakaj je dostop do zdravstvenih storitev v zvezi s spolnim in reproduktivnim zdravjem, vključno z načrtovanjem družine tako pomemben?

Po trenutni zakonodaji:

Osebe s težavami v duševnem razvoju in gluho-slepi ne smejo imeti družine in otrok!

V letu 2022?

POVZETEK TEŽAV IN IZZIVOV S KATERIMI SO SE SOOČILI INVALIDI IN INVALIDSKE ORGANIZACIJE V SINDEMIJI COVID-19 (vir NSIOS)

- Problem dostopnih informacij v različnih oblikah in formatih.
- Zagotavljanje in uporaba primerne zaščitne opreme.
- Problem »socialne« razdalje.
- Problem dostopnosti točk za testiranje na COVID-19.
- Problem oskrbe invalida v primeru okužbe z COVID-19.
- Dostop do zdravstvenih storitev in ustanov.
- Problem spremljanja in osebne asistencije.
- Mobilnost invalidov.
- Duševne stiske.
- Skupnostna skrb.

Ki kažejo na **dodatno otežen dostop do zdravstvenih storitev** v primerjavi z ostalimi.

Zdravstvo in invalidi (EU):

Regionalni odbor SZO Evropa je v septembru 2022 pripravil **Evropski okvir za ukrepanje SZO za doseganje najvišjega dosegljivega standarda zdravja za invalide 2022-2030**, ki sioni na politiki SZO o invalidnosti .

Cilji:

- spodbujati razumevanje pomena inkluzivnih zdravstvenih sistemov;
- osveščati o politiki zdravja, ki vključuje invalide;
- zagotoviti delovanje takšnih zdravstvenih sistemov, ki podpirajo izjive in ukrepe / praktične smernice, vključno z dobrimi praksami in
- priprava naslednjih korakov za spodbujanje zdravja, ki vključuje invalidnost.

Zakaj taka pozornost EU za problematiko invalidov po letu 2010?
Pomanjkanje delovne sile in staranje prebivalstva.....

Vlaganje v zdravstveni sektor, ki vključuje invalide, je stroškovno učinkovito (1 vloženi \$ priravijo 10\$).

Zagotavljanje pravičnosti na področju zdravja za invalide bo imelo tudi širše koristi in lahko pospeši globalne zdravstvene prednostne naloge na 3 načine:

- pravičnost zdravja za vse je **ključnega pomena za doseganje splošnega zdravstvenega varstva**;
- vključujoče javnozdravstvene intervencije, ki se pravično izvajajo v različnih sektorjih, lahko **prispevajo k bolj zdravemu prebivalstvu**; in
- spodbujanje pravičnosti v zdravju za invalide je **osrednji del vseh prizadevanj za zaščito vseh v nujnih zdravstvenih primerih**.

Poročilo opisuje **40 ukrepov** v zdravstvenem sektorju, ki se razlikujejo glede na raven virov in segajo od obravnave fizične infrastrukture do usposabljanja zdravstvenih in negovalnih delavcev.

SLO: Akcijski program za invalide (API) 2022 - 2030

Republika Slovenija ima svoje **smernice glede zdravstvenega standarda** že zapisane v API 2022 -2030, ki ga je vlada Republike Slovenije sprejela na svoji 97. redni seji dne 14. 10. 2021

Namen API je spodbujati, varovati in zagotavljati polnopravno in enakovredno uživanje človekovih pravic invalidov in spodbujati spoštovanje njihovega dostojanstva.

Program obsega **trinajst temeljnih ciljev** skupaj s 120 ukrepi, ki celovito urejajo vsa področja življenja invalidov, med drugimi zajema tudi področje zdravstva in se nanašajo na razdobje 2022 -2030.

Cilj št. 7 je zdravje in zdravstveno varstvo, ki določa nosilce izvajanja (MDDSZ, MZ, ZPIZ, ZZS, SOUS, NIJZ, NSIOS) in 18 ukrepov.

Odbor priporoča*, da država za invalide zagotovi:

Izobraževanje oz. usposabljanje o pravicah invalidov v tesnem sodelovanju z reprezentativnimi invalidskimi organizacijami:

- za odločevalce na regionalni in državni ravni,
- za sodnike in osebeji sodišč,
- za zdravstvene delavce,
- za socialne delavce ter
- drugo upravno in strokovno osebeji.

Dostop do zdravstvenih storitev in njihovo dosegljivost za vse invalide.

Dostop do zdravstvenih storitev v zvezi s spolnim in reproduktivnim zdravjem, vključno z načrtovanjem družine.

Zagotovi izvajanje zakona o zdravstveni oskrbi in zdravstvenem zavarovanju.

* "Recommend" ima v angleščini v kontekstu mednarodnih dokumentov veliko bolj obvezujočo konotacijo kot slovenski glagol "priporočati". Zaključne ugotovitve so enako obvezujoče kot Konvencija sama.

Zdravstvo in invalidi po (EU in SZO):

Strategija o pravicah invalidov za obdobje 2021–2030

Cilj je zagotoviti, da

- invalidi v Evropi ne glede na njihov spol, raso ali etnično poreklo, vero ali prepričanje, starost ali spolno usmerjenost uživajo svoje človekove pravice,
- imajo enake možnosti ter enak dostop do sodelovanja v družbi in gospodarstvu,
- se lahko odločijo, kje, kako in s kom bodo živeli,
- se lahko prosto gibljejo v EU ne glede na svoje potrebe po podpori in
- ne doživljajo diskriminacije.

Države lahko hitreje napredujejo pri izboljšanju zdravja in dobrega počutja svojega prebivalstva za medsektorski javnozdravstveni intervenciji, ki so vključujoče in zagotovljene na pravičen način. Spodbujanje pravičnosti v zdravju za invalide je osrednji del vseh prizadevanj za zaščito prebivalstva v vseh zdravstvenih razmerah.

Zdravstvo in invalidi (SZO):

SZO je 2. decembra 2022 v resoluciji 74.8 objavila **Globalno poročilo o pravičnosti zdravja za invalide**, ki kaže **zelo** večjem tveganju prezgodnje smrti in bolezni med mnogimi invalidi v primerjavi z drugimi v družbi:

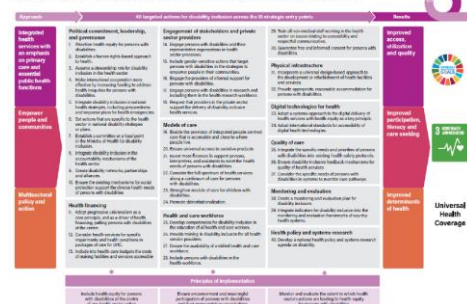
- Zaradi sistemskih in vztrajnih zdravstvenih neenakosti številni invalidi soočajo s **tveganjem predhodne smrti** – tudi do 20 let prej – kot osebe brez invalidnosti;
- Imajo **povečano tveganje za razvoj kroničnih bolezni**, z do dvakratnim tveganjem za astmo, depresijo, sladkorno bolezen, debelost, bolezni ustne votline in možgansko kap.
- Da se je **številno ljudi s hudimi invalidnostmi po vsem svetu povečalo** na 1,3 milijarde (ali 1 od 6 ljudi) – **postaja eden največjih javnozdravstvenih problemov!**

Nepravični dejavniki so ključni vzrok za razlike v zdravju:

- negativen odnos izvajalcev zdravstvenih storitev,
- zdravstvene informacije v obliki, ki je ni mogoče razumeti, oz
- težave pri dostopu do zdravstvene oskrbe zaradi fizičnega okolja, pomanjkanja prevoza ali finančnih ovir.

Figure 8. Framework to advance health equity for persons with disabilities through PHC

Vir: SZO, 2022

Akcijski program za invalide 2022 -2030 **širše zastavljen** kot Evropski okvir za ukrepanje SZO za doseganje najvišjega dosegljivega standarda zdravja za invalide 2022-2030.

Posledično NSIOS poudarja, da samo sprejeti ukrepi SZO ne bodo prinesli **odane vrednosti invalidom** in se realizirali v praksi **brez potrebnega nadzora** izvajanja ukrepov.

Poleg navedenega opozarjajo še na sledeče:

nemudoma je potrebno **pripraviti strateške dokumente za obvladovanje epidemije in drugih izrednih okoliščin**, s poudarkom na invalidih;

vključevanje predstavnikov invalidov pri obravnavi vseh pomembnih domačih in mednarodnih dokumentov, pri čemer je zelo pomembno, da so pozivi k sodelovanju načrtovani v daljšem časovnem obdobju oziroma je **obveščanje pravočasno** (in ne zadnji trenutek).

V Sloveniji ni implementirana SZO Mednarodna klasifikacija oviranosti in zmanjšanih zmognosti.

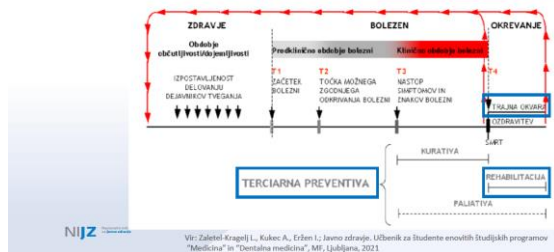
Za SZO je oviranost koncept, ki se razvija in izhaja iz interakcije med osebam z okvarami ter ovirami in okolja, ki ovira njihovo polno in učinkovito sodelovanje v družbi. V SLO je oviranost posledica okvare.

"Okvara je običajno posledica bolezni, lahko pa je tudi osnovno zdravstveno stanje. Okvara lahko pripelje do prizadetosti funkcioniranja človeka. Stopnjo prizadetosti lahko opazujemo iz različnih zornih kotov, saj je funkcioniranje posameznika v okolju večrazsežen pojav, ki je rezultat zapletenih odnosov med njegovim zdravstvenim stanjem na eni strani in njegovimi osebnostnimi lastnostmi ter naravnim in družbenim okoljem na drugi strani.

Kot nov, krovni izraz za vse tri vidike prizadetega funkcioniranja – telesnega, posameznikovega in družbenega, se pri nas danes uporablja izraz zmanjšana zmognost/invalidnost (angleško disability)."

NIJZ (Vir: Zaletel-Kragelj L., Kukec A., Eržen I., 2021)

Z vidika poteka bolezni se trajno okvaro obravnava s ciljem preprečevanje trajnih okvar in s tem na znižanje invalidnosti zaradi bolezni. V kolikor ne gre - **rehabilitacija ali paliativa.**

NIJZ (Vir: Zaletel-Kragelj L., Kukec A., Eržen I., Javno zdravje. Učbenik za študente enovitih študijskih programov "Medicina" in "Dentálna medicina", MF, Ljubljana, 2021)

Inkluzija (vključenost) - poudarek na prilagajanje okolja, ne samo osebam s posebnimi potrebami, ampak vsakemu posamezniku posebej.

Ko govorimo o inkluziji, je eden bistvenih ciljev **vključitev oseb s posebnimi potrebami in drugih ranljivih skupin v okolje**, pri čemer ne razmišljamo o vključevanju v obstoječo družbo, temveč **o spreminjanju družbe, da bo pravična do vseh ljudi** - spreminjanje kulture okolja.

NIJZ

Prvi korak je že narejen: sestanek NSIOS-NIJZ 28.10.2022

Dogovori:

Klasifikacija SZO »International Classification of Functioning, Disability and Health« V API 2022-2030 je pod 7. CLJ: zdravje in zdravstveno varstvo opredeljen ukrep zagotavljanja celostne in usklajene zdravstveno-socialne politike (med drugim uveljavljanje klasifikacije SZO »International Classification of Functioning, Disability and Health«), na katerega bo potrebno opazovati odločevalce, saj ga je s sklepom vlade potrebno uveljaviti do leta 2030.

Poročilo Odboru ZN za človekove pravice

Vsaka 4 leta je vlada RS dolžna poslati poročilo na Odbor ZN za človekove pravice o stanju človekovih pravic v državi. NSIOS, predstavniki NVO in ostali deležniki pripravijo sseznorno poročilo kot dopolnilno vladnega poročila in lali odziv nanj. Pri pripravi sseznornega poročila bo NIJZ strokovno podpiral NSIOS.

Razno

Dogovorili smo se za izmenjavo informacij s področja javnega zdravja, ki zadevajo invalide in po potrebi usklajevanje sestankov. Dr. Leskovšek je prodajala, da NSIOS pri reševanju jamozdravstvenega zapletenosti invalidov vključiti tudi predstavnike NIJZ za strokovno podporo NSIOS.

Sodelovanje pri opozarjanju na sprejete klasifikacije SZO »International Classification of Functioning, Disability and Health«

Sodelovanje oz. podpora NIJZ pri pripravi poročila za področje javnega zdravja.

Sprotna izmenjava informacij in sodelovanje na področju javnega zdravja

Countries are only

40 steps away from health equity for all persons with disabilities

Hvala za pozornost!

https://twitter.com/WHO/status/1598710368703946752/photo/1

Po SLO zakonodaji **zmanjšana zmognost ali oviranost ni invalidnost!**

Invalidnost je status, ki definira košarico pravic oseb z oviranostmi. Košarica pravic zavisi od zakona, po katerem se pridobi status invalida.

Invalidi so »elitna« skupina oseb z omejitvami, saj jim je priznan status invalida in iz statusa izhajajoče pravice ter socialni transferji. Vendar status invalida ni za vse enak. Košarica pravic je odvisna od zakona, po katerem si pridobi status invalida in za isto bolezen/poškodbo lahko pripadajo zelo različne pravice.

Zato je v SLO cca 7% invalidov, v EU pa 13% oseb z oviranostmi. (Eurostat, 2014)

NIJZ

Iz naslova obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja nekaterim boleznim/poškodbam pripada obnovitvena rehabilitacija in ugodnosti v zdraviliščih, ki po drugih zakonih oseb z enako poškodbo ne pripadajo. Razlike so tudi v višini denarnih prejemkov in obsegu pravic do medicinsko-tehničnih pripomočkov.

SZO razume oviranost kot interakcije med osebam z okvarami ter ovirami in okoljem.

Za SZO je potemtakem **oviranost ena od socialnih determinatov zdravja za osebe z oviranostmi!** Podobno od leta 2011 zagovarj tudi APHA. (Vir: Lollar, D. J., Horner-Johnson, W., Froehlich-Grobe, K., 2021)

V praksi to pomeni premik s terciarne preventive na primarno in sekundarno inkluzivno preventivo!

Inkluzija ni integracija! Integracija pomeni vključevanje oseb s posebnimi potrebami okolje, ampak do tiste meje, ko lahko dosegajo pričakovane standarde. Ko oziroma če jih ne dosegajo več, se ne morejo več vključiti.

Integracija tako pomeni, da se oseba s posebnimi potrebami prilagodi pričakovanjem, če želi priti v neko okolje.

Potrebujemo javnozdravstvene programe, ki upoštevajo specifikke vsake skupine oseb z oviranostmi!

To zahteva:

- implementacijo SZO Mednarodne klasifikacije oviranosti in zmanjšanih zmognosti – je že v API 2022-30 (sklep vlade!);
- sistematično zbiranje podatkov o osebah z oviranostmi, njihovih značilnostih itd;
- razvoj **inkluzivnih** javnozdravstvenih politik in pristopov v **sodelovanju** z predstavniki invalidskih organizacij.

NIJZ

In ne, ni demokracije – to zahteva EU zakonodaja!

Rdeči čevljički, otroci in mladostniki s kombiniranimi motnjami v razvoju

Stephen Hawking

VIRI:

EUROSTAT. (2014). "Functional and activity limitations statistics". Elektronski vir. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Functional_and_activity_limitations_statistics#Functional_and_activity_limitations. [dostop 5.4.2021].

Lollar, D. J., Horner-Johnson, W., Froehlich-Grobe, K., "Public Health Perspectives on Disability: Science, Social Justice, Ethics, and Beyond", 376 str. Springer US, 2021

MDOSZ (2021). "AKCIJSKI PROGRAM ZA INVALIDE 2022-2030". Elektronski vir. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MDOSZ/invalidi/API-2022-2030/Akciski_program_za_invalidce_2022_2030.docx. [dostop 2.12.2021].

NSIOS. (2018). "Poročilo odbora za človekove pravice OZN o uresničevanju Konvencije o pravihah oseb z invalidnostmi v Sloveniji", interno gradivo.

NSIOS. (2020). "Stališča NSIOS o upravljanju s pandemijo covid-19 in njenimi posledicami za invalide v RS". Elektronski vir. <https://nsios.si/staliscas-naios-o-upravljanju-s-pandemijo-covid-19-in-njenimi-posledicami-za-invalidce-v-rs/>. [dostop 7.4.2021].

SZO. (2021). "Politika SZO o invalidnosti". Elektronski vir. https://apps.who.int/iris/handle/10665/241079?search=politika%20SZO%20POLICY%20ON%20DISABILITY&scope=&qs=&sort_by=score&sort=desc. [dostop 2.12.2021].

SZO. (2022). "Evropski okvir za ukrepanje SZO za doseganje najvišjega dosegljivega standarda zdravja za invalide 2022-2030". Elektronski vir. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/362991>. [dostop 2.12.2021].

SZO. (2022). "Globalno poročilo o pravičnosti zdravja za invalide". Elektronski vir. <https://apps.who.int/iris/handle/handle/1481486/1481486>. [dostop 4.12.2022].

Zaletel-Kragelj L., Kukec A., Eržen I., "Javno zdravje. Učbenik za študente enovitih študijskih programov "Medicina" in "Dentálna medicina", MF, Ljubljana, 2021

The stopinje, gledališka skupina gluhih

<https://www.youtube.com/watch?v=EPNtm5QnHwM>

Oviranost ni "nezmožnost"!

Dejan Fabčić, dr.med. spec. intern. med. 3-krati paraolimpijec

Čas	Dnevni red
10:30	Dobrodošlica
10:35	Pregled zapisnika s prejšnjega sestanka (A. Mezinec, NIJZ)
10:45	Strategija dolgožive družbe (Aleš Kenda, MDDSZ)
11:00	Promocija zdravja v kontekstu nove Ženevske deklaracije in izzivi staranja (M. Gabrijelčič, NIJZ)
11:15	Spanje (Brigita Zupanič Tisovec, Marjeta Peperko, NIJZ)
11:30	Ranljivosti in dostopnosti (Marko Štanta, NIJZ)
11:45-	STAR-VITAL aktivni odmor
12:00	Plan dela skupine za leto 2023
	- Izvedba aktivnosti po lastnem izboru regijskih OE
	- Obeležitev izbranih dni v letu 2023 (29. april in 1. oktober)
	- Soustvarjanje spletne strani staranje.si
12:30	Zbornik skupine za leto 2022
12:45	Razno
13:00	Zaključek

NIJZ

Plan dela za leto 2023 (M.Gabrijelčič, A. Mezinec M. Robnik Levart NIJZ)

Plan dela skupine za leto 2023

- Izvedba aktivnosti po lastnem izboru regijskih OE
- Soustvarjanje spletne strani staranje.si
- Obeležitev evropskega dne medgeneracijske solidarnosti (29. april) ter mednarodnega dne starejših (1.oktober) 2023

Sestanki bodo predvidoma: marec/junij/oktober/december na aktualne teme

1.srečanje v letu 2023 bodo z nami soustvarjali:

- Duševnem zdravju starejših (projekt MIRA)
- Preventivni obravnavi starejše osebe (Martina Horvat in Tjaša Knific)
- MKGP predstavitev Projekta o možnosti varstva ostarelih na podeželju v okviru dopolnilne dejavnosti, tbc.

za morebitne nadaljnje predloge smo na voljo na aha.si@nijz.si

NIJZ

Obeležitev mednarodnega dne starejših 2023

Poenotena/skupna aktivnost

- Sodelovanje šol/vrtev
- Sodelovanje institucij za starejše (DSO, Dnevno varstvo)
- Sodelovanje knjižnic

Spodbujamo:

- Medgeneracijsko druženje
- Prostovoljstvo
- Dobrodelnost
- Povečujemo socializacijo
- Participacijo
- Pismenost
- Preprečujemo „starizm“ (diskriminiranje ali stereotipiziranje na osnovi starosti).

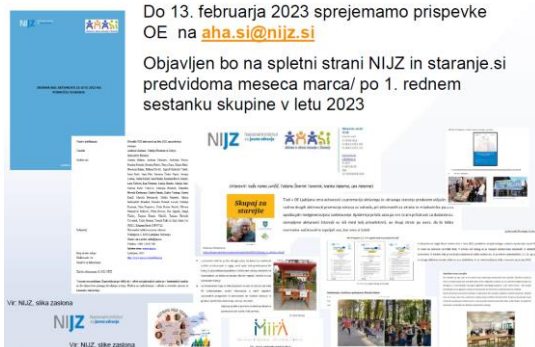
Vr: <https://www.nijz.si/si/1-oktober-mednarodni-dan-starejsih-0>

NIJZ

Zbornik skupine za leto 2022

Do 13. februarja 2023 sprejemamo prispevke OE na aha.si@nijz.si

Objavljen bo na spletni strani NIJZ in staranje.si predvidoma meseca marca/ po 1. rednem sestanku skupine v letu 2023

Vr: NIJZ, silka zbornika

NIJZ

Nadaljnje delo in razno (A. Mezinec, M.Gabrijelčič, NIJZ)

V letu 2022 smo imeli štiri redne sestanke širše skupine JZvMSP na temo AZS
20. januar 2022, 6. maj 2022, 20. oktober 2022 in danes 9. december 2022

Vr: NIJZ, silka zbornika

V letu so z nami delili vsebino: MDDSZ (Aleš Kenda in Hermina Štupar), ZDUS (Mateja Strašek), UMAR (Eva Zver), FDV (dr. Simona Hvalič Touzery in dr. Vesna Dolničar), MKGP (Tadeja Kvas Majer), MZ (Katja Povše Jemec), Dom starejših Hrastnik (Damjan Zelenik), BF, Univerza v Ljubljani (Aleš Kuhar in Anja Mrhar)

ter sodelavci NIJZ (O. Stanojevič Jerkovič, S. Tkalec, T. Krajnc Nikolič, N. Rozman, Ž. Rant, A. Jutraz, P. Kravos, V. Turk, B. Zupanič Tisovec, M. Peperko, M. Štanta, M. Gabrijelčič, A. Mezinec in M. Robnik Levart)

Tekom leta je bilo tudi osem sestankov ožje skupine.

NIJZ

V letu 2022 smo:

Na spletni strani stranje.si smo pripravili objave:

- Aktivnosti na področju duševnega zdravja starejših
- »Naš planet - naše zdravje«, tudi starejši so del planeta
- Najava dogodka EIT FOOD HUB Slovenija Challenge lab 2022 »Izziv prehranske oskrbe starejših«
- Vabilo na dogodek: »Digitalna pomoč srebrnim letom«
- Zbornik NIJZ aktivnosti za leto 2021 na področju staranja
- Odpornost starejših v spreminjajočem se svetu - mednarodni dan starejših
- Vabilo na dogodek: Zmanjšanje osamljenosti in vključevanje sta ključnega pomena za duševno zdravje starejših
- Ali posvečamo dovolj pozornosti izzivom prehranske oskrbe v institucionalnem varstvu?
- Publikacija JZvMSP na temo prehrane starejših - Zbornik nastal v okviru 3.rednega sestanka skupine (v fazi objave)

Hvala soustvarjalcem, da lahko puščamo sledi na področju AZS!
Veselimo se, da jih bo v letu 2023 ob aktivnejšem delu na akcijskem planu še več!

Pridružite se nam v letu 2023

NIJZ

V letu 2022 smo:

Sodelovali:

• in pripravili NIJZ odziv na vprašalnik OZN/National report for the fourth review and appraisal cycle of the implementation of the Madrid International Plan of Action on Ageing and its Regional Implementation Strategy (MIPAA/RIS) 2018 – 2022 (povabilo MZ in MDDSZ)

• na konferenci projekta PHArA-ON, DIGITALNA POMOČ SREBRNIM LETOM s prispevkom „Izzivi na področju aktivnega in zdravega staranja (AZS) – Interdisciplinarni in medsektorski pristop na področju AZS“.

• na 9. strokovno srečanje Aktiva prehranskih delavcev, Laško 25.10.2022

• na strokovnem srečanju Zmanjšanje osamljenosti in vključevanje sta ključnega pomena za duševno zdravje starejših, On-Line, 9.11.2022

NIJZ

Vr: Univerza of Salzburg, silka zbornika

V letu 2022 smo:

WORLD HEALTH ORGANIZATION
REGIONAL OFFICE FOR EUROPE

ORGANISATION EUROPEENNE DE LA SANTE
BUREAU REGIONAL DE L'EUROPE

WELTGESUNDHEITSORGANISATION
REGIONALBÜRO FÜR EUROPA

ORGANIZACIJA EVROPSKIH ZDRAVSTVENIKOV
REGIONALNO URADNOSTROVANJE EVROPE

SCOPE AND PURPOSE

LTC FORUM: Building momentum for strengthening long-term care in the WHO European Region

Vr: Silka zbornika

Se udeležili LTC-forumov:

- 6. 4. 2022 na temo: **The European Care Strategy**
- 4. 5. 2022 na temo: **Combating ageism and elder abuse in long-term care settings**
- 29. 6. 2022 na temo: **Public support for informal caregivers from a gender perspective**
- 5. 10. 2022 na temo: **Regional and local leadership in long-term care development – The Long-term care Empowerment model**
- 2. 11. 2022 na temo: **Palliative care in long-term care facilities**
- 7. 12. 2022 na temo: **Infection prevention and control in long-term care facilities**

NIJZ

V letu 2022 smo:

Se udeležili posveta za 3. življenjsko obdobje

Vir in več dobite na: <https://www.stat.si/statweb/NationalStatistics/AdvCommitteesDescription/99>

Poročilo s Kongresa MI'2022
Odločno digitalno za več zdravja

Terme Zreče, 10. in 11. november 2022

mag. Živa Rant,
CIZ NIJZ

Sodelovanje NIJZ

- Dalibor Stanimirovič, Matjaž Drev: Stalna rast uporabe rešitev eZdravje – odsev zaupanja v procese digitalizacije v zdravstvu,
- Živa Rant, Hajdi Kosednar, Dalibor Stanimirovič: Pogled na rešitve eZdravja skozi Center za pomoč uporabnikom,
- Hajdi Kosednar na okrogli mizi »Kako inovacije najdejo pot v zdravstvene ustanove?«,
- Dalibor Stanimirovič in Živa Rant v programskem odboru in pri recenziji člankov.
- novica: <https://ezdrav.si/udelezba-nijz-na-kongresu-mi22-odlocno-digitalno-za-vec-zdravja/>

V letu 2022 smo:

Opravili intervju: Predupokojitvene aktivnosti

Dostop do celotnega prispevka:
<https://n1info.si/poglabljeno/priprave-na-upokojitve-kaj-sledi-po-medenih-tednih/>

Razno

Poročilo s Kongresa MI'2022
 Odločno digitalno za več zdravja
 Terme Zreče, 10. in 11. november 2022
 Živa Rant, CIZ NIJZ

O kongresu

- Kongres MI'2022 o digitalizaciji v zdravstvu,
- Odločno digitalno za več zdravja,
- Zreče, 10. - 11. november 2022,
- v organizaciji Slovenskega društva za medicinsko informatiko (SDMI),
- 2 okrogli mizi, 6 plenarnih in 32 znanstvenih in strokovnih predavanj.

Prispevki o starejših

- Mihael Nedeljko, Boris Miha Kaučič: Uporaba informacijsko komunikacijske tehnologije pri starejših odraslih zmanjšuje socialno izolacijo in izboljšuje kakovost življenja,
- Anže Mihelič, Boštjan Žvanut, Simon Vrhovec: Pametne naprave v pomoč starejšim,
- Neja Samar Brenčič, Katja Kmetec, Miha Godnič: Predstavitve projekta Digitalno vključeni – slovenska praksa,
- Matic Mihevc, Črt Zavrnik, Tina Vrtič, Majda Mori Lukančič, Marija Petek Šter, Zalika Klemenc Keiš, Antonija Poplas Susič: Implementacija telemonitoringa starejših bolnikov z arterijsko hipertenzijo in sladkorno boleznijo tipa 2 na primarni ravni v Sloveniji.

Iz zaključkov o starejših

Digitalno vključevanje starejših

- Da bodo pridobitve digitalizacije v zdravstvu dostopne tudi starejši populaciji, je potrebno krepiti znanja in veščine starejših.
- Pozdravljamo projekte, kot je spletna platforma <https://digitalnovkljuceni.si>, ki prispevajo k digitalnemu vključevanju starejših in krepitvi njihovega znanja o uporabi digitalnih rešitev.
- Informacijski varnosti je treba dati dodatno pozornost, zaradi zakonodaje in zaščite podatkov pacientov, še posebej starejših, kjer imajo medicinske sestre pomembno vlogo.

Zanimivo ?

Spletne strani ali mobilne aplikacije javnih ustanov uporabljajo skoraj tri četrtine prebivalcev (05. 12. 2022)

Uporaba interneta v gospodinjstvih in pri posameznikih, podrobni podatki, 2022

Povzetek:

Med majem 2021 in aprilom 2022 je 73 % prebivalcev uporabljalo spletne strani ali mobilne aplikacije javnih ustanov za zasebne namene. Skoraj polovica (46 %) jih je po tej poti dostopala do osebnih podatkov, ki jih o njih hranijo javne ustanove. 65 % uporabnikov teh storitev ni imelo težav. Povezava do celotne vsebine novice:

<http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/10727>

Digitalno preobrazbo poslovanja podjetij ovira pomanjkanje ustreznega kadra ali znanja (05. 12. 2022)

Digitalno podjetništvo, podrobni podatki, 2022

Povzetek:

V 2022 je 35 % podjetij z 10 ali več zaposlenimi in samozaposlenimi izkazovalo nizek digitalni indeks. 20 % jih ima v sistemizaciji za vsako delovno mesto določeno, katere digitalne veščine so potrebne zanj. Leta 2021 jih je 29 % nudilo izobraževanje o uporabi IKT. Povezava do celotne vsebine novice:

<http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/10768>

Razno:

Nevladne organizacije s preventivnimi programi pomembno prispevajo h krepitvi zdravja

ZDRAVA i POVEZAVA

Združujemo moči za zdravje ljudi.

Vir: MZ, slika zaslon

Vir novice : <https://www.gov.si/novice/2022-12-05-nevladne-organizacije-s-preventivnimi-programi-pomembno-prispevajo-h-krepitvi-zdravja/>

Programi krepitve in varovanja zdravja, ki so prvenstveno namenjeni najranjlivejšim skupinam prebivalstva, dajo dobre rezultate le, če se izvajajo v lokalnem okolju, so poudarili sodelujoči na konferenci Zdrava povezava.

Razno:

Vir: IRISV, slika zaslon

Vir: MDDSZ, slika zaslon

Več na spletni strani MDDSZ: <https://www.gov.si/novice/2022-11-17-vodnik-po-socialnih-pravicah/>

Zaključki kongresa

Celotni zaključki kongresa:

https://sdmi.si/files/strokovna_srecanja/kongres_jesen22/Zakljucji%20kongresa%20MI2022.pdf

Razno:

Nevladne organizacije s preventivnimi programi pomembno prispevajo h krepitvi zdravja

8. november 2022, spletna aplikacija Zoom

Raziskave pripravljajo: MZ, NIJZ, slika zaslon

Raziskavo izvajajo: MZ, NIJZ, slika zaslon

Videoposnetek srečanja je dostopen na Youtube kanalu na <https://www.youtube.com/watch?v=v5m1w-o9kt4>

Za več informacij sta vam na voljo Olivera Stanojević Jerković in Sanja Tkalec

Celotna novica je dostopna na: <https://www.zadusevnozdravje.si/aktualno/novice/2022/12/zmanjsanje-osamljenosti-in-vkljucivanje-sta-kljucnega-pomena-za-dusevno-zdravje-starejsih/>

Razno

Digitalna pomoč srebrnim letom/Digitalizacija in prispevek projekta PHARAON k izboljšanju kakovosti življenja starejših odraslih.

Vir: NIJZ, slika zaslon

Zbornik je dostopen na: <https://www.pharaon.eu/wp-content/uploads/sites/36/2022/11/Digital-Aid-to-silver-years.pdf>

Dodan tudi na spletni strani staranje.si

Razno:

CULTURE FOR HEALTH

CultureForHealth Report Launch

24th November 2022, Online, 10:00 - 14:00 CET

The CultureForHealth Report
 Regular review of cultural, well-being and health interventions and their evidence, impacts, challenges and policy recommendations for Europe

On 24 November, the CultureForHealth project presents the CultureForHealth Report, showcasing the findings of over 200 scientific studies that show art and culture's contribution to health and wellbeing.

Join us for a webinar that brings together policymakers, arts and culture practitioners, researchers, and health and wellbeing experts to gain a deeper insight into the newly published CultureForHealth Report and discuss the policy recommendations.

You will have the opportunity to join the Open Call session to share how the findings can be put in practice. Following the webinar, you'll have opportunities for different exercises and get an up-close look at fascinating projects that are connecting culture and health and benefiting wellbeing.

[Register here](https://www.cultureforhealth.eu/news/the-cultureforhealth-report-is-now-available/) to be part of the growing work between culture and health and wellbeing sectors.

Vir: Culture For health, slika zaslon

Dostop do publikacije: <https://www.cultureforhealth.eu/news/the-cultureforhealth-report-is-now-available/>

Vir: Culture For Health, slika zaslon

Razno:

Vir: UN, Slika zasлона

„On 15 November 2022, the world’s population is projected to reach 8 billion people, a milestone in human development. This unprecedented growth is due to the gradual increase in human lifespan owing to improvements in public health, nutrition, personal hygiene and medicine. It is also the result of high and persistent levels of fertility in some countries.“ UN

Vir: Decade of healthy ageing, Slika zasлона

Dostop do posnetka:
<https://www.youtube.com/watch?v=I7BJ7Webf8>

Razno:

Campbell Webinar Series – Digital technologies for reducing social isolation and loneliness in older adults

Več: <https://www.decadeofhealthyageing.org/find-knowledge/resources/events/detail/campbell-webinar-series-digital-technologies-for-reducing-social-isolation-and-loneliness-in-older-adults>

Več: <https://www.who.int/initiatives/decade-of-healthy-ageing-evidence-gap-map>

Dostop do posnetka: Using evidence and gap maps for the UN Decade of Healthy Ageing:
<https://www.youtube.com/watch?v=59TXIES-wjA>

WHO Global Report on Health Equity for Persons with Disabilities

Vir: WHO, Slika zasлона

Dostopno na: <https://www.who.int/activities/global-report-on-health-equity-for-persons-with-disabilities>

Razno:

Vir: <https://www.who.int/initiatives/the-health-for-all-film-festival>

This HAFF website includes examples of films created to improve the health status of people globally, and tips for encouraging an educative usage of our selection of short films gathered since our first HAFF edition in 2020.

<https://www.youtube.com/shorts/S6cYb3UHRA?feature=share>

Hvala vsem, ki ste si v letu 2022 vzeli čas in tako skupaj z nami puščali sledi na področju AZS! Naj bo leto 2023 aktivno in zdravo! Srečno 😊

Več informacij o letošnjem izboru najboljših slikovnih del, ki so nastala v okviru projekta 'Aktivno in zdravo staranje v Sloveniji', najdete na spletni strani NIJZ: <https://www.nijz.si/sl/aktivno-in-zdravo-staranja-v-sloveniji>

Dostop do koledarja tematskih dni:
http://www.staranje.si/sites/default/files/2022/12/2022_koledar_niz_lectoran.pdf

Vir: fotografije NIJZ, posnetek zasлона

Razno:

Vir: UN, Slika zasлона

„It is absolutely clear that we need to regain the universality of human rights, the indivisibility of human rights, and we need to find a new energy that motivates young people around the world.“ Volker Türk, UN High Commissioner for Human Rights

Vir: <https://www.un.org/press/en/2022/human-rights-day>

Vir: UN, Slika zasлона

Vir: <https://www.un.org/press/en/2022/healthy-future-for-all>

Razno:

Vir: Decade of healthy ageing, Slika zasлона

Posnetki dogodka:
<https://event.silvereconomyforum.com/>

Vir do prispevka:
<https://www.nature.com/articles/s43587-022-00301-0>

Razno:

Vir: EHN, Slika zasлона

Vir: EHN, Slika zasлона

Več: <https://eurohealthnet.eu/publication/reducing-inequalities-by-investing-in-health-promoting-care/>

Vir: EHN, Slika zasлона

Več: https://eurohealthnet.eu/wp-content/uploads/publications/2022/220623_event_seminar2022report.pdf

European partnership for health, equity & wellbeing

Vir: EHN, Slika zasлона

Vir: EHN, Slika zasлона

6.5 Seznam slik

Slika 1: Analitika spletne strani od 1.1. do 31.12.2022 (Vir: www.staranje.si).....	5
Slika 2: Obeležitev svetovnega dne starejših (Vir: Arhiv OE Kranj).....	15
Slika 3: Sodelovanje z regionalnimi mediji – ozaveščanje, informiranje (izpostavljena tudi populacija starejših (Vir: Arhiv OE Ljubljana)	16
Slika 4: Sodelovanje na stojnicah (Vir: Arhiv OE Ljubljana).....	17
Slika 5: Program spletnega nacionalnega srečanja (Vir: OE Maribor)	19
Slika 6: Vabilo na spletno nacionalno srečanje (Vir: OE Maribor)	19
Slika 7: Aktivni udeleženci okrogle mize. (Vir: OE Maribor).....	21
Slika 8: knjižica Kako krepiti duševno zdravje starejših in kako ukrepati, ko se zalomi? (Vir OE MB) ..	21
Slika 9: Letak Kako postati prostovoljec v tretjem življenjskem obdobju? (Vir: OE Maribor)	21
Slika 10: Logotip projekta niCE life (Vir: www.interreg-central.eu/Content.Node/nice-life.html).....	22
Slika 11: Sodelovanje na dogodkih (Vir: OE Maribor)	24
Slika 12: Program srečanja »Branje za možgane« (Vir: OE Murska Sobota).....	25
Slika 13: Obvestilo o dogodku na spletni strani PIŠK (Vir: OE Murska Sobota)	26
Slika 14: Bibliotekarja J. Berden in I. Podojsteršek (OE Murska Sobota)	27
Slika 15: Udeleženci dogodka v prostorih Knjižnice	27
Slika 16: Psihologinji CDZ odraslih Murska Sobota	27
Slika 17: Utrinki s stojnice OE MS v Gornji Radgoni (Vir: OE Murska Sobota)	28
Slika 18: Utrinki z letnega srečanja Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Murska Sobota (Vir: OE Murska Sobota)	29
Slika 19: Festival Zdravja, Stojnica/pogovor z mimoidočimi ter nabor misli. Vir: Arhiv NIJZ.....	31
Slika 20: Uvodni pozdrav in reševanje prejetega izziva. Vir: Arhiv Ljudska univerza Tolmin.....	32
Slika 21: Koledar Za zdravju in blaginji naklonjeno leto 2022. Vir: NIJZ.....	32
Slika 22: Skupinska fotografija članic programa »Vadba za boljše psihofizično počutje z elementi Mindfulness-a«. Vir: Arhiv Ljudska univerza Tolmin.....	33
Slika 23: Uvodni pozdrav udeležencem ob svetovnem dnevu zdravja. Vir: Arhiv NIJZ	38
Slika 24: Obeležitev svetovnega dne Alzheimerjeve bolezni. Vir slik: Facebook, Dom upokojencev Nova Gorica.....	39
Slika 25: Zahvala Društva Go-Spominčica (Vir: NIJZ OE Nova Gorica)	39
Slika 26: Dogodek Tek in hoja za upanje. Vir: Arhiv NIJZ	40
Slika 27: Razstava izdelkov ustvarjalcev pod naslovom »Druženje z umetnostjo«, Galerija Frnaža Nova Gorica. Vir: Arhiv NIJZ	41

Slika 28: Aktivnosti Knjižnic. (Vir: Arhiv knjižnic)	41
Slika 29: Spletna novica. (Vir: NIJZ, posnetek zaslona)	42
Slika 30: Primerjava prebivalstvenih piramid goriške regije za leti 1999 in 2021 (Vir: Spletna novica NIJZ).....	42
Slika 31: Vabilo na dogodek (Vir: Spletni portal mojaobčina.si, Trebnje).....	46
Slika 32: prezentacija M. Gabrijelčič, NIJZ.....	47
Slika 33: Novica na Facebook strani (Vir: facebook KMC)	48
Slika 34: Utrinki igre babic in dedkov (Vir: NIJZ OE Ravne in facebook KMC).....	49
Slika 35: Grajski park Ravne z ekipo NIJZ OE Ravne (Vir: Arhiv NIJZ OE Ravne na Koroškem).....	51
Slika 36: 20 let preventivne akcije KOROŠKA V GIBANJU (Vir: spletna stran NIJZ, regija OE Ravne)...	51
Slika 37: Novica akcije Gremo se špilat (Vir: Ravenski razgledi, junij 2022)	53
Slika 38: Aktivnosti ob svetovnem dnevu srca (Vir: NIJZ, regija OE Ravne ter Sonja Jeram in Bojana Bažec).....	54
Slika 39: Ob svetovnem dnevu duševnega zdravja (Vir: NIJZ OE Ravne).....	56
Slika 40: Ob svetovnem dnevu duševnega zdravja (Vir: MKC Slovenj Gradec)	56